

**ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ
ස්ත්‍රී නියෝජනය:
අභියෝග හා අපේක්ෂා**

කමල ලියනගේ

ප්‍රකාශනය
ෆ්‍රෙඩ්රික් ඊබ්බි ස්ටීෆ්ලින්
2012

එල්.ඊ.එස්. ප්‍රකාශන අංක 95
කර්තෘගේ අවසරය නොමැතිව උපුටා ගැනීම තහනම්.
ලියනගේ කමලා 2012
විද්‍යුත් තැපෑල : imiyakamala@yahoo.com

ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල මණ්ඩලය - ප්‍රකාශන සුවිකරණ දත්ත

ලියනගේ කමලා

- ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය:
අභියෝග හා අපේක්ෂා
- දේශපාලන විද්‍යාව
- ස්ත්‍රී අධ්‍යයන

ISBN 978-955-1282-03-5

ප්‍රකාශය :
ෆ්‍රෙඩ්රික් ඊබ්බි ස්ටිෆ්ටන්
නො. 4, ඇඩම්ස් ඇවනියු, කොළඹ 4.
දුරකථන අංකය : 011-2502710

පිටු සැකැස්ම හා කවරය :
ශාසික ගුණතිලක

මුද්‍රණය :
සී/ස කැන්ඩි ඕෆ්සෙට් ප්‍රින්ටර්ස්
947, ජේරාදෙනිය පාර, මහනුවර.
081-2389880

පටුන

පිටු අංකය

	හැඳින්වීම	iv
1	න්‍යායාත්මක ප්‍රවේශය: ස්ත්‍රී නියෝජනය හා පළාත් පාලන ආණ්ඩු	1
2	ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය	12
3	දේශපාලන නියෝජනයේදී ස්ත්‍රීන් හමුවේ ඇති අභියෝග ජයගැනීම සඳහා භාවිත කළ උපක්‍රම	21
4	පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වර්ධනය: සාමය හා යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ (WPGG) ව්‍යාපෘතිය	28
5	2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය, මධ්‍යම පළාත: ස්ත්‍රී-පුරුෂ නියෝජනයට බලපෑ හේතු පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්	44
	ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය	99

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනය ඉතා අවම මට්ටමක පවතින අතර එහි ප්‍රතිශතය (පාර්ලිමේන්තුව) 5.8%, (පළාත් සභාව) 4.1% හා (පළාත් පාලන ආයතන) 1.9% කි. දකුණු ආසියාවේ රටවල් අතරින් ශ්‍රී ලංකාව ඒ සම්බන්ධයෙන් හිමිකර ගෙන ඇත්තේ අවම ප්‍රතිශතයකි. අනෙකුත් දකුණු ආසියාතික රටවල ස්ත්‍රීන් අධ්‍යාපනය හා රැකියාව වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් ලාංකික ස්ත්‍රීන්ට සාපේක්ෂව හිමිකර ගෙන ඇත්තේ අඩු වර්ධනයකි. නමුත් පළාත් පාලන ආයතනවලදී ඔවුන් වැඩියෙන් නියෝජනය වේ. මේ පරතරය අවම කිරීමට දකුණු ආසියාතික රටවල් සහ වෙනත් රටවල් රැසක් විවිධ උපක්‍රම අනුගමනය කරති. 2007-2011 අතර කාලය තුළදී, සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ සංවිධානය (WPGG) විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පළාත තුළ පළාත් පාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් ක්‍රියාකාරකම් කීපයක් සංවිධානය කරන ලදී.

එම ක්‍රියාකාරකම් වල මූලික අරමුණක් වූ මධ්‍යම පළාතේ පළාත් පාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම අපේක්ෂිත ආකාරයෙන්ම ඉටුනොවූවද, 2011 දක්වා නියෝජනය වූ ස්ත්‍රීන් 6 දෙනාගේ සංඛ්‍යාව 10 දෙනෙකු දක්වා වර්ධනය විය. 2011 දී තේරී පත්වූ නියෝජිතවරයන්ගෙන් 7 දෙනෙකුම නවකයෝ වෙති. සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රජා නායකාවන් 52 නෙකු දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුව ලැබූවද, බහුතරයකට නාමයෝජනා ලබාගැනීමට හැකි නොවීය. නාමයෝජනා ලැබූවන් අතරින්ද මැතිවරණය ජයගත්තේ ඉතා සුළු සංඛ්‍යාවකි. එසේ ස්ත්‍රීන් බහුතරයක් පරාජය වීමටත්, පුරුෂයන් බහුතරයක් ජයගැනීමටත් හේතු පරීක්ෂා කොට, 2015 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී වැඩි ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාවක් මැතිවරණය ජයගැනීම සඳහා අනුගමනය කළයුතු උපයෝගී මොනවාදැයි සොයාබැලීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණකි. 2015 පළාත් පාලන මැතිවරණයට පෙර, එයට ඉදිරිපත් වීමට අපේක්ෂා කරන ස්ත්‍රීන්ට පෙර සූදානමක් සඳහා මෙම පොත් පිංව ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. එසේම දේශපාලන විද්‍යාව හා ස්ත්‍රී අධ්‍යයන

හදාරන්නන්ද, ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම කෙරේ උනන්දුවක් දක්වන, දේශපාලනඥයින් හා ක්‍රියාකාරීන්ටද, අදාළ අංශ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන පුහුණුකරුවන්ටද මෙම පොතෙන් වැදගත් තොරතුරු රැසක් ලබාගත හැකිය. ස්ත්‍රී නියෝජනය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජාව දරන අදහස්, 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය ජයගත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂය ඒ සඳහා භාවිතා කළ උපක්‍රම, ස්ත්‍රීන් බහුතරයක් පරාජය වීමට හේතු, අනාගතයේදී ස්ත්‍රීන් මැතිවරණ දිනාගැනීමට අනුගමනය කළයුතු උපක්‍රම හා ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීමට අදාළ පොදු යෝජනාද මෙම පොතෙන් සරලව විස්තර කෙරේ. එහෙයින් එය වෘත්තිකයන්ට පමණක් නොව සාමාන්‍ය ප්‍රජාවටද ප්‍රයෝජනවත්ය.

මෙම අධ්‍යයනයට පදනම් වූ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී විවිධ ආයතන හා පුද්ගලයින් රැසකගේ නොමසුරු දායකත්වය ලැබුණි. එම දායකත්වය නොවන්නට මෙම කාර්තව්‍ය ඉටුකිරීම කළ හැක්කක් නොවන්නට ඉඩ තිබුණි.

ප්‍රථමයෙන්ම මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භයේ ලා FLICT, ෆෙඩ්රිච් ඊබර්ට් ස්ටිෆ්ටින් (Fedrich Ebert Stiftung) හා Women Defining Peace යන සංවිධාන විවිධ අයුරින් ලබාදුන් සහයෝගය හා පෙළඹවීම් කෘතඥතාවයෙන් සිහිපත් කරමි. එසේම, මෙම සමීක්ෂණයට අප පොළඹවා මෙබඳු කෘතියක් එළිදක්වන්නට විවිධ අයුරින් සහයෝගය ලබාදුන් ෆෙඩ්රිච් ඊබර්ට් ස්ටිෆ්ටින් හි නේවාසික නියෝජිත නෝරා ලන්ඩන්බර්හර් හා ව්‍යාපෘති කළමණාකාරිණී රෝහිණී පීරිස් මහත්මීන් ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලයට අතිශයින්ම ස්තූතිවන්ත වෙමි.

මෙම ක්‍රියාකාරකම් සංවිධානය කිරීමේදීත්, අධ්‍යයන සමීක්ෂණ කටයුතුවලදීත් නිරන්තර සහයෝගය දැක්වූ මහනුවර හිටපු දිස්ත්‍රික් ලේකම් ගෝධාභය ජයරත්න මහතා, නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික් ලේකම් ඩී.පී.ඒ. කුමාරසිරි මහතාටත්, මධ්‍යම පළාතේ සියලුම ප්‍රාදේශීය ලේකම්තුමියන්/තුමන්ලාටත්, වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිතුමියන්ටත්, වසර 4 ක් පුරාවට අප සමඟ එක්ව කටයුතු කරමින් සිටින කාන්තා සමිති නායිකාවන් හා අනෙකුත් ප්‍රජා නායක නායිකාවන්ටත් හද පත්ලෙන්ම ස්තූතිවන්ත වෙමි. තවද, එම ක්‍රියාකාරකම්වලදී රැස්වීම්

හා සාකච්ඡාවලට සහභාගි වෙමින් සිය ශ්‍රමය හා කාලය කැපකළ පළාත් පාලන ආයතනවල සියලුම නියෝජිත හා නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන්ටත්, අදාළ දත්ත සපයා දුන් නවයාලතැන්න පළාත් පාලන පුහුණු මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රභා හේරත් මෙනෙවියටත් ස්තූතිය පුද කරමි.

විශේෂයෙන්ම මෙම ක්‍රියාකාරකම් හා සමීක්ෂණ කටයුතුවලදී දැඩි කැපවීමෙන් දායකත්වය ලබාදුන් ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය ශෝභනා රාජේන්ද්‍රන් (ආර්ථික විද්‍යාව), කථිකාචාර්ය මයුරී හේරත් හා ආර්. රමේෂ් යන සොයුරු සොයුරියන්ගේ සහයෝගයද නිබඳව අගය කරමි.

සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ ව්‍යාපෘතිය සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දිවා ඊ. නොබලා විල්ගමුව සිට මිනිපේ දක්වා, මධ්‍යම පළාතේ සියලුම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල සැරිසරන්නට කාලය හා ශ්‍රමය කැපකළ ශෝභනා, නන්දා, හර්ෂි හා කාර්ති ට සුවිශේෂී ස්තූතියක් හිමිවේ.

මෙම පොත් පිටවෙහි සෝදුපත් කියවා විවිධ අදහස් දැක්වූ මහාචාර්ය සිරිමා කිරිබමුණේ, මහාචාර්ය එස්.ඩබ්.ආර්.ඩී.ඒ. සමරසිංහ හා කාන්ති ගමගේට ද, පරිගණක යතුරු ලියනය කරදුන් හර්ෂි හලියද්දට ද අවංක ස්තූතිය පුද කරමි.

අධ්‍යයන දිවියේ අනේකවිධ වගකීම් අම්මා ඇසුරින් මනාව අවබෝධ කරගෙන, වෙනස් වූ දිවියකට පෙරැම් පුරන මා දියණිය ජනේත්‍රිත්, මා නිසා ඒකාකාරී දිවියකට පුරුදු පුහුණුවීම සඳහා විවිධ කැපකිරීම් කළ අශෝකත් සෙනෙහසින් සමරමි.

කමලා ලියනගේ
ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය
දේශපාලන විද්‍යා අංශය
ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය
ජේරාදෙණිය.
imiyakamala@yahoo.com

න්‍යායාත්මක ප්‍රවේශය: ස්ත්‍රී නියෝජනය හා පළාත් පාලන ආණ්ඩු

1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් දැක්වෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයකි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයක මූලික අංග ලක්ෂණ වන්නේ ස්වාධිපත්‍ය මහජනතාව සතු වීම, සමානාත්මතාවය, නිදහස, මූලික මානව අයිතිවාසිකම්, නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණ, සර්වජන ඡන්ද බලය, තරඟකාරී පක්ෂ ක්‍රමය නීතියේ ආධිපත්‍ය හා ස්වාධීන අධිකරණය සහ නිදහස් ජන මාධ්‍ය යන (Garner; Johari, 1999) දැයි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ඉතිහාසය පැරණි ග්‍රීක පෞර රාජ්‍ය දක්වා දිව යන අතර, එකල ක්‍රියාත්මක වූයේ ජනතාව එක් රැස් වී තම රාජ්‍ය පිළිබඳ තීරණ ගන්නා ආකාරයේ සෘජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රමයකි. නමුත්, නූතන ලෝකයේ ජනගහණය අධික වීම, රාජ්‍යයන්ගේ භූගෝලීය ව්‍යාප්තිය හා වෙනත් කරුණු රැසක් නිසා ජනතාව සිය නියෝජිතයින් මගින් රට පාලනය කිරීමේ ක්‍රමය නැතිනම් නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ක්‍රියාත්මක වේ. එය වක්‍ර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ලෙසද හැඳින්වේ. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී න්‍යායට අනුව, රටක නීත්‍යානුකූල පුරවැසියන් සියලු දෙනාටම ස්ත්‍රී-පුරුෂ හේදයකින් තොරව පාලන ආයතනවලට නියෝජිතයින් තේරීමේ මෙන්ම තෝරා පත්වීමේ අයිතිය, නැතිනම් ස්වාධිපත්‍ය හිමිවේ. ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු බොහෝ රටවල ස්වාධිපත්‍ය ජනතාවට හිමි බැව් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන්ම තහවුරු කර තිබේ. එසේම, දේශපාලන නිදහස හා මූලික මානව අයිතිවාසිකම්ද ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු බොහොමයක් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටවල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ස්ථාපිත කර තිබේ. මිනිස් අයිතිවාසිකම් අතර සර්වජන ඡන්දය මෙන්ම, නියෝජනය සඳහා ඇති අයිතියද ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයටම සමානව හිමිවන වැදගත් අයිතිවාසිකමකි. මන්ද, රටක ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයක් සාර්ථක කරගැනීම

කමලා ලියනගේ

සඳහා ජනතාව මෙම අයිතිවාසිකම් දෙකම භාවිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන හෙයිනි. යම් රටක පුරවැසියන්ට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් එම අයිතීන් ස්ථාපිත කර දී ඇත්ත්, ප්‍රායෝගික වශයෙන් ස්ත්‍රීන් හෝ පුරුෂයන් හෝ වෙනත් ජන කණ්ඩායමකට මෙම අයිතීන් සැබෑ ලෙස භුක්ති විඳීමට නොහැකි නම්, එරට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුක්‍රමයක් ඇතැයි සැලකිය නොහැකිය. ජනතා ස්වාධීපත්‍ය ක්‍රියාත්මක කරන ව්‍යවස්ථාදායකය හා විධායකය යන ආයතනවල උදාහරණ වශයෙන් 95% ක් ස්ත්‍රීන් නියෝජනය වී පුරුෂයන් 5% ක් පමණ නියෝජනය වේ නම් එය සැබෑ නියෝජනයක් හෝ සැබෑ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් ලෙස සැලකිය නොහැකිය.

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩු ක්‍රමයක් රඳා පවතින මූලික කුළුණු තුන ලෙස මානව අයිතිවාසිකම්, නිදහස හා සමානාත්මතාවය සැලකේ. ස්ත්‍රී-පුරුෂ හේදයකින් තොරව රටක ජීවත්වන සියලුම වැසියන්ට ඔවුන්ගේ පැවැත්ම, පෞරුෂ වර්ධනය, අන්‍යත්‍යාවය හා ගෞරවනීය ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා අදාළ කොන්දේසි සමානව අවශ්‍ය වේ. මෙම කොන්දේසි සරල අරුතින් විස්තර කරද්දී මානව අයිතිවාසිකම් ලෙස හඳුන්වයි (Cranston, 1973). සමාජ, සංස්කෘතික, ආර්ථික අයිතිවාසිකම් මෙන්ම, දේශපාලන අයිතීන් අතුරින්ද, මිනිස් ජීවිතයට වඩාත් අදාළ වන මූලික කොන්දේසි මූලික අයිතිවාසිකම් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු බොහෝ රටවල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින්ම තහවුරු කර තිබේ. අනෙක් අයිතීන් පොදු නීති, පාර්ලිමේන්තු අණ පණත් හා ජාත්‍යන්තර නීති මගින්ද ආරක්ෂා කර තිබේ. දේශපාලන අයිතිවාසිකම් ගණයට ගැනෙන ඡන්දය දීම, නියෝජනය, මැතිවරණ කටයුතුවලට සහභාගි වීම, දේශපාලන පක්ෂ පිහිටුවා ගැනීම හා ඒවාට අදාළ ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගි වීම, ආණ්ඩුව විවේචනය කිරීම හා තීරණ ගන්නන්ට සෘජුව හා වක්‍රව සාමකාමී අයුරින් බලපෑම් කිරීම යන දෑ ස්ත්‍රී-පුරුෂ හෝ වෙනත් කිසිදු හේදයකින් තොරව රටක සියලුම පුරවැසියන්ට සමානව හිමිවේ. විශේෂයෙන්ම දේශපාලන අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමේදී, ඒවා රාජ්‍යයේ බලපෑමකින් තොරව, වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ නිදහසට අවහිරයක් නොවන අයුරින්, ස්වාධීනව

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා
භුක්ති විඳීමේ නිදහස සියලුම පුරවැසියන්ට සමානව හිමිවේ.

සමානාත්මතා සංකල්පය සාණාත්මක හා ධනාත්මක සමානත්මතාවය යනුවෙන් වර්ගීකරණයකට ලක් කෙරේ. සාණාත්මක සමානාත්මතාවය යන්නෙන් අදහස් වන්නේ “ලිංගිකත්වය, ජාතිය, මානව වර්ණය, මානව වර්ගය, භාෂාව, කුලය, පංතිය හෝ වෙනත් එබඳු බෙදීම් මත කිසිදු ආකාරයේ වෙනස්කමකට ලක් නොකර, සියලුම දෙනාට සමාන නිදහස, සමානව සැලකීම, සමාන ඉඩප්‍රස්ථා හා සම්මත සම්පත් ලබාදීම” යන්නයි (Laski, 1951). ධනාත්මක සමානාත්මතාවය යන්නෙන් හැඟෙන්නේ “මිනිසුන් එකිනෙකාගේ පුද්ගල අවශ්‍යතා හා සංවර්ධනයට අවශ්‍ය වන්නා වූ වුවමනාවන් වෙනස් විය හැකිය. එම වෙනස්කම්වලට සරිලන අයුරින් වෙනස් වූ ඉඩප්‍රස්ථා හා සම්පත් ලබාදිය යුතුය” යන්නයි (Benn and Peters 1965). උදාහරණ ලෙස පුරුෂයන්ගේ ශාරීරික හා සමාජ අවශ්‍යතාවලට වඩා ස්ත්‍රීන්ගේ සමහර අවශ්‍යතා වෙනස් විය හැකි අවස්ථාවලදී, එම වෙනස සැලකිල්ලට ගෙන අදාළ ඉඩප්‍රස්ථා සලසා දීමයි. මෙහි පළමු සංකල්පයට අනුව, සමාන මිනිස් ජීවිත් වශයෙන් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයටම නියෝජනය සඳහා සමාන ඉඩප්‍රස්ථා හිමිවිය යුතුය. දෙවන සංකල්පයට අනුව, ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේ සමහර අවශ්‍යතා හා වුවමනාවන් වෙනස් නිසා, ඒ වෙනස් වූ අවශ්‍යතා නියෝජනයට දෙපක්ෂයටම ඉඩප්‍රස්ථා තිබිය යුතුය.

මේ හැරුණු විට යහපාලනය දිනා ගැනීම සඳහාත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම සක්‍රීය සහභාගිත්වය, රාජ්‍ය මෙන්ම සිවිල් ක්‍රියාකාරකම් වලදීත් අත්‍යවශ්‍ය වේ. යම් රටක දේශපාලනය ඇතුළු පොදු කටයුතු වලින් ස්ත්‍රීන්ව හෝ පුරුෂයන්ව ඇත්කර, එක් පාර්ශවයකට පමණක් එම කටයුතුවලට සහභාගි වීමේ ඉඩප්‍රස්ථා ලබා දේ නම් එහිදීත් ගැටළු මතු වේ (Panandiker, 2000). තිරසාර සංවර්ධනය සඳහාත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම සහභාගිත්වය අත්‍යවශ්‍ය වේ. රටක සංවර්ධන අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීමේදී, ඒවාට ප්‍රමුඛතා දීමේදී, අදාළ සැලසුම් සම්පාදනය, ක්‍රියාත්මක කිරීම, නිරීක්ෂණය, ඇගයීම හා ප්‍රතිලාභ භුක්ති විඳීමේදීත්

කමලා ලියනගේ

ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම අවශ්‍යතා හා අත්දැකීම් අනිවාර්යෙන්ම නියෝජනය වියයුතුය (Young, 1993). ගැටුම් කළමනාකරණය හා සාමය ස්ථාපිත කිරීමේදීත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම නියෝජනය අත්‍යවශ්‍යය. එසේ නොවේ නම් තිරසාර සාමයක් දිනා ගැනීම දුෂ්කරය (Skjelsbaek and Smith, 2001). මේ අනුව සැබෑ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයක් තුළ යහපාලනය, තිරසාර සංවර්ධනය හා තිරසාර සාමය දිනාගැනීමට නම් අනිවාර්යෙන්ම සියලුම තීරණ ගන්නා මට්ටම්වලදී ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම නියෝජනය වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ස්ත්‍රී නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය : න්‍යායාත්මක තර්ක

ස්ත්‍රීන් තිරණ ගන්නා මට්ටම්වලදී නියෝජනය වියයුත්තේ මන්ද ප්‍රශ්නය පිළිබඳව මෑතකාලීන ස්ත්‍රී අධ්‍යයනවලින් වැඩි අවධානයක් යොමුකර තිබේ. ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනය සම්බන්ධයෙන් ස්ත්‍රීවාදී දේශපාලන විද්‍යාඥයින් විසින් කරන ලද අධ්‍යයන ගණනාවකදී ඒ පිළිබඳ න්‍යායාත්මක තර්ක කිහිපයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබ තිබේ (Boutilier, 1970). ඒවා නම්,

- i. සමානාත්මතාවය පිළිබඳ තර්කය
- ii. සාධාරණත්වය පිළිබඳ තර්කය
- iii. සංකේතාත්මක තර්කය
- iv. ආශාවන් නියෝජනය පිළිබඳ තර්කය
- v. උපයෝගිතාවය / අත්දැකීම් පිළිබඳ තර්කය
- vi. ආදර්ශ අත්දැකීම් පිළිබඳ තර්කය යි.

i. සමානාත්මතාවය පිළිබඳ තර්කය

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයක මූලික අංග ලක්ෂණයක් ලෙස සැලකෙන සමානාත්මතාවය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ලිංග භේදය හෝ වෙනත් කිසිදු භේදයක් නොසලකා, විවිධ ජන කණ්ඩායම් නියෝජනය සඳහා සියලුම පුරවැසියන්ට සමාන අයිතියක් හිමිවේ. එම සමානාත්මතාවය ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු බොහෝ රටවල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන්ම තහවුරු කර

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

තිබේ. ස්ත්‍රීයද පුරුෂයා මෙන්ම යම් රටක පුරවැසියෙකි. එහිදී පුරවැසිබව ප්‍රථම හෝ දෙවනි පෙළ පුරවැසියන් ලෙස බෙදීමක් සිදු නොවේ. බොහෝ රටවල ජනගහණයෙන් අඩක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් ස්ත්‍රීන් වේ. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය යන්න බහුතරයේ කැමැත්ත ලෙස අර්ථ දැක්වේ නම්, ජනගහණයෙන් අඩක් හෝ බහුතරයක් වූ ස්ත්‍රීන් හෝ පුරුෂයන් හෝ දේශපාලන නියෝජනයෙන් ඉවත්කර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සාර්ථක කර ගත හැකි නොවේ.

ii. සාධාරණත්වය පිළිබඳ තර්කය

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර නීති හා ප්‍රකාශන විසින් සියලුම මට්ටම්වල තීරණ ගැනීමේදී ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයටම ඇති අයිතිය හා එහි සාධාරණත්වය සම්බන්ධයෙන් අවධාරණය කර තිබේ. ඇන් ෆිලිප්ස්ට අනුව ස්ත්‍රී නියෝජනය සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා භාවිත කළ හැකි හොඳම තර්කය මෙයයි (Phillips, 1995). එක්සත් ජාතීන්ගේ සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතියේ (1966) 25 වැනි වගන්තියෙන්ද, ස්ත්‍රීන්ට එරෙහි වූ සියලුම ආකාරයේ වෙනස්කම් දුරු කිරීමේ සම්මුතියේ (1981), 7 වැනි වගන්තියෙන්ද මෙම අයිතිය තහවුරු කර තිබේ. 1948 මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයට අනුවද, සියලුම මිනිසුන් සමානව උපදින නිසා සමාන ඉඩප්‍රස්ථා, සමාන සැලකිලි හා සමාන ගෞරවය සැමටම ලැබිය යුතුය. එසේ නොවුවහොත් එක් පාර්ශවයක් වෙනස්කම්වලට ලක්වේ. එය දේශපාලන ක්‍රමය පිළිබඳ සමාජයේ අසතුට හෝ අප්‍රසාදය ජනනය වීමට, නියෝජන ක්‍රමය අසාර්ථක වීමට මෙන්ම “වැඩිවසම්වාදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක්” බිහිවීමට පවා හේතුකාරක වේ.

iii. සංකේතාත්මක තර්කය

සංකේතාත්මක තර්කය සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා සාධාරණත්වය පිළිබඳ තර්කය ආකාර දෙකකින් භාවිත කෙරේ. එකකින් අවධාරණය කරන්නේ ස්ත්‍රීන් දේශපාලන ආයතන තුළ නියෝජනය වීමෙන් පොදුවේ ස්ත්‍රීන්ගේ තත්වය වර්ධනය සඳහා දායක වියහැකිය යන අදහසයි. එසේම, ස්ත්‍රීන්ගේ අනන්‍යතාවය, ඇයට සමාජයෙන් ලැබෙන පිළිගැනීම, ගෞරවය හා සමාජ තත්වයද එනිසා වර්ධනය වේ. දෙවැනි අදහසෙන් අවධාරණය කරන්නේ ස්ත්‍රීන්ද දේශපාලන ආයතන තුළ නියෝජනය වීමෙන් ඒවාට වඩාත් වැඩි සුජාතබවක් ලැබේ යන්නයි. සමාජයේ කිසියම් ජන කණ්ඩායමක් දේශපාලන තීරණ ගන්නා ආයතන තුළ ප්‍රමාණවත් ලෙස නියෝජනය නොවේ නම් හෝ අවම ලෙස නියෝජනය වේ නම් එම ආයතනවල නීත්‍යානුකූල බව හෝ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී බව පිළිබඳ සැබවින්ම ප්‍රශ්නයක් මතුවේ. එබඳු තත්වයකදී අසාධාරණයට හා වෙනස්කම්වලට ලක්වන ජන කණ්ඩායම් එයට එරෙහිව නැගී සිටීමේ ප්‍රවණතාවයක් මතුවීමටද ඉඩ තිබේ. එය රටක සාමයට පමණක් නොව දේශපාලන හා ආර්ථික ස්ථාවරත්වයටද අහියෝගයක් විය හැකිය.

iv. ආශාවන් නියෝජනය පිළිබඳ තර්කය

ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන් සමාන මිනිස් ජීවිත් වුවද, ලිංගිකත්වය හා සමාජගත වීමේ වෙනස නිසා ඔවුන්ගේ ආශාවන්, වුවමනාවන්, සාරධර්ම හා ඔවුන් යමක් දෙස බලන දෘෂ්ටිකෝණ ආදිය අසමානවීමට ඇති ඉඩකඩ බොහෝය. උදාහරණ ලෙස ස්ත්‍රීයකගේ ප්‍රජනන අවශ්‍යතා සඳහා අදාළ පහසුකම් පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේදී පුරුෂයන්ට වඩා ස්ත්‍රීන් ඒ කෙරේ සංවේදී වේ. එසේම ස්ත්‍රීන් හා දරුවන්ට වැඩියෙන් බලපාන දිළිඳුකම, මන්ද පෝෂණය, ළදරු රැකවරණ මධ්‍යස්ථාන, දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනය හා ආරක්ෂාව වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගැනීමේදී ස්ත්‍රීන් වැඩි අවධානයක් යොමුකිරීමේ ප්‍රවණතාවයක්

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

තිබේ. පුරුෂයන් තීරණ ගැනීමේදී තාක්ෂණය, කර්මාන්ත, විදේශ කටයුතු හා අවි ආයුධ නිෂ්පාදනය හෝ මිලදී ගැනීම් වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමුඛත්වයක් දක්වන අවස්ථා බහුලය. ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපාර්ශවයම නියෝජනයෙන්, එම කණ්ඩායම් දෙකම වඩාත් උනන්දුවක් දක්වන අවශ්‍යතා ගන්නා ගැනීමේ මට්ටම්වලදී නියෝජනය වීමට මඟ පෑදේ.

තවද, ස්ත්‍රීන් සමාජගත වීමේ ක්‍රියාදාමය පුරුෂයන්ට වඩා වෙනස් ආකාරයකට සිදුවන නිසා ඔවුන් තීරණ ගන්නා ආකාරය, සම්පත් වැයකරන ආකාරය, යම් ගැටළුවක් දෙස බලන දෘෂ්ඨිකෝණය ආදිය වෙනස්වන අවස්ථාද බොහෝය. එහෙයින් ප්‍රමාණවත් අයුරින් ස්ත්‍රීන් ද නියෝජිත ආයතනවලට සහභාගි කර ගැනීමෙන්, එම ආයතනවල මෙන්ම දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වල ස්වභාවයද වෙනස් වීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩිය. ස්වීඩන්, නෝර්වේ හා නෙදර්ලන්තය වැනි රටවල දේශපාලන ආයතන වඩාත් ස්ත්‍රී හිතකාමී ආයතන බවට පරිවර්තනය වීමට, ඒවායේ ස්ත්‍රී නියෝජනය 30-40% ක ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය වීම සෘජුව බලපා ඇත. එසේම, එම නියෝජිත ආයතනවලින් ගන්නා තීරණ පෙරට වඩා සමාජ හිතකාමී වීම නිසා, තරඟ කාරී හා දූෂිත වූ දේශපාලනය සුභසාධන දේශපාලනයක් බවට පත්වී ඇති අවස්ථා පිළිබඳවද මෑතකාලීන අධ්‍යයනවලින් පෙන්වා දී තිබේ (Dahlerup, 1988).

ඕස්ට්‍රේලියානු පාර්ලිමේන්තු ස්ත්‍රීන් සම්බන්ධයෙන් කරන ලද අධ්‍යයන කිහිපයකින් පෙන්වා දී ඇත්තේ ඔවුන් තීරණ ගැනීමේදී සාකච්ඡා හරහා ඒකමතිකත්වයකට එළඹීමේ ප්‍රවණතාවය වැඩියෙන් ප්‍රකාශ කර ඇති බවයි. ඕස්ට්‍රේලියානු සෙනෙට් මණ්ඩලයේ මන්ත්‍රීවරියන්, මන්ත්‍රීවරුන්ට වඩා පස් ගුණයකින් ගෘහස්ථ ප්‍රවණත්වය, සමාන වැටුප් හා ප්‍රසූත නිවාඩු වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් කරුණු හා පණත් ඉදිරිපත් කිරීමට පෙළඹෙන බවද එම අධ්‍යයනවලින් පෙන්වා දී තිබේ (Sawer, 2000).

v. උපයෝගිතාවය / අත්දැකීම් පිළිබඳ තර්කය

දේශපාලන නියෝජිත ආයතනවල වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා ස්ත්‍රීන් ප්‍රමාණාත්මක සංඛ්‍යාවක් ඒවාට ඇතුළත් කළයුතු බැව් මෙම තර්කයෙන් අවධාරණය කෙරේ. ලොව බොහෝ නියෝජිත ආයතන පුරුෂ මූලික ව්‍යුහයක් සහිත ඒවා වන අතර, ස්ත්‍රීන්ගේද නියෝජනයෙන් එම ස්වභාවය වෙනසකට ලක්කළ යුතු බවට එහිදී තර්ක කෙරේ. ස්ත්‍රීන්ගේ සමහර අත්දැකීම් පුරුෂයන්ට වඩා වෙනස්ය. එක් අතකින් ස්ත්‍රීන්ට ද පුරුෂයන්ට සමාන වූ හැකියාවන් ඇත. තවත් අතකින් වෙනස් වූ හැකියාවන් ද ඇත. එම අදහස මත පදනම්වූ උපයෝගීතා තර්කයෙන් මූලික කරුණු දෙකක් අවධාරණය කෙරේ. එකක් නම් ස්ත්‍රීන්ටත් පුරුෂයන්ට සමාන හැකියා තිබෙන නිසා ඔවුන්ටත් සියලුම තීරණ ගන්නා මට්ටම්වලදී සක්‍රීය සහභාගිත්වයක් දැක්වීමේ හැකියාව තිබේ. එසේ නොවුවහොත්, රටක ජනගහණයෙන් අඩක හැකියාවන් හා දක්ෂතාවයන් අපතේ යාමක් සිදුවේ. දෙවැනි අදහසට අනුව, ස්ත්‍රීන්ගේ සමහර හැකියාවන් හා අත්දැකීම් පුරුෂයන්ට වඩා වෙනස් නිසා සමතුලිත තීරණ ගැනීමක් සඳහා නම් අනිවාර්යෙන්ම ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම සහභාගි වියයුතුය. ස්ත්‍රී නියෝජනය සංඛ්‍යාත්මකව වර්ධනය කිරීමෙන් දේශපාලන නියෝජිත ආයතනවලට නව පෙනුමක් හා නව දැක්මක් ලබාදිය හැකි යයිද මෙම තර්කයෙන් ප්‍රකාශ වේ.

vi. ආදර්ශ අත්දැකීම් පිළිබඳ තර්කය

බොහෝ සමාජවල පරම්පරා ගණනාවක් තිස්සේ දේශපාලනය වැනි පොදු කටයුතුවලට ස්ත්‍රීන් සහභාගි වන්නේ ඉතා අවම වශයෙනි. එබඳු තත්වයකදී දේශපාලනය පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන ස්ත්‍රීයකට පවා ජ්‍යෙෂ්ඨ නායකාවකගෙන් උපදෙස් හා ගුරුහරුකම් ලබාගැනීමට ඇති ඉඩප්‍රස්ථා අවමය. ජ්‍යෙෂ්ඨ දේශපාලන නායකාවන් පොදු ක්ෂේත්‍රවල විද්‍යමාන විමෙන්, තරුණ පරපුරේ ස්ත්‍රීන් තුළද එවැනි කටයුතු කෙරේ උනන්දුවක්

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

හෝ පෙළඹවීමක් ජනිත වේ. අමරිකානු කොංග්‍රස් මණ්ඩල නියෝජිතවරයන් පිළිබඳ බරෙල් කරන ලද අධ්‍යයනයකදී ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ, ඔවුන්ගෙන් ඉටුවන වැදගත්ම කාර්ය නම් “ගැහැණු ළමුන්ටද ඕනෑම දෙයක් කළහැකිය” යන අදහස සමාජය තුළ ස්ථාපිත කිරීම හා පොදු කටයුතුවල නිරතවීම පිළිබඳ ස්ත්‍රීන් තුළ අපේක්ෂා වර්ධනය කිරීමට දායක වීම බවයි (Burrell, 1994).

පළාත් පාලන ආණ්ඩු : බලය බෙදා හැරීමේ හනය

දේශපාලන බලය කේන්ද්‍රගත වීමෙන් විවිධ සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික ව්‍යසනයන්ට මඟ පෑදේ. සම්පත් අපතේ යාම, පරිපාලන අකාර්යක්ෂම බව හා රටක ජීවත්වන විවිධ ජනකොටස් අතර ගැටුම් නිර්මාණය වීම යනාදී දෑ ඒ අතරින් මූලික වේ. එහෙයින් අද ජාත්‍යන්තර මෙන්ම දේශීය ප්‍රජාව බලය බෙදා හැරිය යුතුය, නැතිනම් බලය විමධ්‍යගත කළයුතුය යන ඉල්ලීම වැඩි වශයෙන් ඉදිරිපත් කර තිබේ. බලය බෙදීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින්ද, විශේෂ පාර්ලිමේන්තු පණත් මගින්ද කළහැකිය. ඉන්දියාව හා ජපානය වැනි රටවල පළාත් පාලන ආණ්ඩුවලට බලය ලබා දී ඇත්තේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගිනි. නමුත් අමෙරිකාව, ස්වීඩනය හා දකුණු අප්‍රිකාව වැනි රටවල ව්‍යවස්ථාදායකයෙන් සම්මත විශේෂ පණත් මගින් පළාත් පාලන ආණ්ඩු පිහිටුවා තිබේ.

පළාත් පාලන ආණ්ඩුවලට බලය බෙදා දීමෙන් විවිධ වාසි අපේක්ෂා කෙරේ. ඒවා අතුරින් ප්‍රාදේශීය ජනතාව ඔවුන්ගේ ප්‍රදේශ සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමට ඍජුව සහභාගි කරවා ගැනීම, ප්‍රාදේශීය භෞතික හා මානව සම්පත් උපරිමයෙන් එම ප්‍රදේශවල සංවර්ධනයට යොදා ගැනීම, සංවර්ධනය කඩිනම් කිරීම, කාර්යක්ෂම පරිපාලනය, තම ප්‍රදේශයේ කටයුතු තමන්ගේ මූලිකත්වයෙන් ඉටුවේය යන හැඟීම ජනතාව තුළ ජනිත වීමෙන් තෘප්තිමත් සමාජයක් බිහිකිරීම, ප්‍රාදේශීය දේශපාලකයින්ට නායකත්ව පුහුණුව සඳහා හොඳ පුහුණු බිමක් සපයා

කමලා ලියනගේ

දීම සහ ග්‍රාමීය සහ නාගරික ප්‍රදේශ අතර තුලින සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම යන දෑ මූලික වේ.

මෙයට අමතරව, ජනවාර්ගික අරගල විසඳීමට ඇති වඩාත් ඵලදායී විසඳුමක් ලෙසද, ස්වයං පාලන බලතල සහිත පළාත් පාලන ආණ්ඩු පිහිටුවීමේ ක්‍රමය සැලකේ. බහුතර ජනවර්ගය ආධිපත්‍ය දරන ආණ්ඩුවක්, රටක අගනුවරට කේන්ද්‍රගත වී සමස්ත රටවැසියා වෙනුවෙන් තීරණ ගන්නේ නම්, ප්‍රාදේශීය බදුව ජීවත්වන සුලුතර ජන කණ්ඩායම්වල අවශ්‍යතා එහිදී නිසිලෙස නියෝජනය වේ යයි අපේක්ෂා කිරීම අසීරුය. එසේම, සම්පත් හා ඉඩප්‍රස්ථා බෙදී යාමේදීත් මෙහිදී ගැටළු මතුවීමට ඉඩ තිබේ. තවද, ප්‍රාදේශීයබදුව ජීවත්වන එබඳු ජන කණ්ඩායම්වල ආගම, භාෂාව හා වෙනත් සංස්කෘතික අංග ලක්ෂණ ආරක්ෂා කිරීමට මෙන්ම, ප්‍රවර්ධනයටත් මෙවැනි තත්වයන්හිදී ප්‍රමාණවත් ඉඩකඩක් නොලැබේ. එබඳු පරිසරයක් ගැටුම් සඳහා හොඳ තෝතැන්නක් වීමේ ප්‍රවණතාවයද වැඩිය. එහෙයින් මේ වෙත ජනවාර්ගික හෝ ප්‍රාදේශීයබදු සුලුතර ජන කණ්ඩායම් හා බහුතර ජන කණ්ඩායම් අතර ඇතිවිය හැකි ගැටුම් වළක්වා ගැනීමට උචිත උපක්‍රමයක් ලෙස ද පළාත් පාලන ආණ්ඩු සැලකේ.

තවද, ප්‍රාදේශීයබදුව පිහිටුවා ඇති පළාත් පාලන ආයතනවල කටයුතුවලට එම ප්‍රදේශවලම ජීවත් වන ස්ත්‍රීන්ට වඩාත් පහසුවෙන් සහභාගි විය හැකිය. එක් පැත්තකින් ඔවුන්ගේ පවුල්වල වගකීම්ද ඉටුකරමින්, දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වලද නිරත වියහැකිය. අනික් පැත්තෙන්, ගම තුළ ස්ත්‍රීන් මුහුණ පාන ගැටළු විසඳා ගැනීමට හා ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීමට, ඔවුන්ගේ අත්දැකීම් ඇසුරින් වඩාත් උචිත තීරණ ගැනීමට දායක වියහැකිය. එසේම, පළාත් පාලන ආයතනවල කටයුතුවලට සහභාගි වීම මගින්, පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව ස්ත්‍රීන්ට ඇති අඩු දේශපාලන අත්දැකීම් නිසා ඔවුන්ට වන අවාසි මගහරවා ගැනීමටත් ඉඩප්‍රස්ථා සලසා ගත හැකිය. පළාත් පාලන දේශපාලනය හරහා විශේෂයෙන්, දේශපාලන පක්ෂ නායකත්වය හා සබඳතා ගොඩනගා ගැනීම, මැතිවරණ කටයුතුවලට සහභාගි වීම,

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා
ප්‍රදේශයට අදාළ සංවර්ධන සැලසුම් සම්පාදනය හා අයවැය සැකසීම
වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් පුහුණුවක් ලබාගැනීම සඳහා ද ස්ත්‍රීන්ට පළාත්
පාලන ආයතන භාවිත කළ හැකිය.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආණ්ඩු පිහිටුවීමේ ඉතිහාසය 1865 පමණ දක්වා දිවයයි. 1865 මහනගර සභා ආඥා පනතින් කොළඹ මහනගර සභාව පිහිටවූ අතර, එයට ඡන්දයෙන් නියෝජිතයින් තේරීමේ ක්‍රමය ලංකාවට හඳුන්වා දුනි. නමුත් එම පණතට අනුව ඡන්ද බලය ලැබුණේ සීමිත ජන කොටසකට පමණි. වයස අවුරුදු 21 ට වැඩි, රු. 100 කට වඩා වැඩි දේපළ අයිතියක් ඇති පුරුෂයින්ට පමණක් ඡන්ද බලය හිමිවිය. මැතිවරණයට අපේක්ෂකයකු ලෙස ඉදිරිපත් විය හැකිවූයේ අවම වශයෙන් රු. 5000 ක නිශ්චල දේපළ හිමි පුරුෂයෙකුට පමණි.

1871 ගම් සභා ආඥා පනතින් ගම්සභා පිහිට වූ අතර, එහි නියෝජිතයින් තෝරා ගැනීම සඳහාත් පුරුෂයන්ට පමණක් සීමිත ඡන්ද බලයක් හිමිකර දුනි. අදාළ බල ප්‍රදේශයේ ජීවත්වන, බරපතළ අපරාධ සඳහා පසුගිය වසර 5 ක කාලය තුළ වරදකරුවකු නොවූ පුද්ගලයන්ට, ගම්සභා නියෝජිතයින් තේරීම සඳහා පැවැත්වූ විශේෂ රැස්වීමේදී ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමේ වරම හිමිවිය.

1920 පළාත් පාලන ආඥා පණතට අනුව නගර සභා පිහිට වූ අතර, ඒ සඳහා නියෝජිතයින් තේරීමේ සීමිත ඡන්ද බලය හිමිවූයේ ද පුරුෂයන්ට පමණි. 1925 දී පළාත් පාලන පරිපාලන කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවා පළාත් පාලන ආයතනවල පරිපාලනය වඩාත් විධිමත් කළද, නියෝජන ක්‍රමය වෙනසකට ලක්වූයේ නැත (Kanesalingam, 1971). 1931 දී ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයටම සර්වජන ඡන්ද බලය හිමිවීමෙන් පසුව ජාතික මෙන්ම, පළාත් පාලන මැතිවරණවලදීත් ඡන්දය දීම සහ අපේක්ෂකයින් ලෙස මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමේ හැකියාව ද ස්ත්‍රීන්ට ද ලැබුණි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

1987 13 වැනි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ පළාත් සභා ස්ථාපිත කළේය. පැවති මහනගර සභා හා නගර සභා විශේෂ වෙනසකට ලක් නොවූ අතර, 1987 ප්‍රාදේශීය සභා පනතින් ගම් මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය සභා පිහිටුවීය. දැනට ලංකාව තුළ පළාත් සභා 8 (උතුර හැර), මහ නගර 12 ක්, නගර සභා 38 ක් හා ප්‍රාදේශීය සභා 257 ක් ක්‍රියාත්මක වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය ජාතික ව්‍යවස්ථාදායකයේ ස්ත්‍රී නියෝජනයටත් වඩා බෙහෙවින් අඩුය. බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතව තිබූ රටවල් අතරින් මෙන්ම, දකුණු ආසියාතික රටවල් අතරින් ප්‍රථමයෙන්ම සර්වජන ඡන්ද බලය දිනාගත්තේ ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන්ය. 1931 රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභා මැතිවරණයේදී ලාංකික ස්ත්‍රීන් ඡන්දය භාවිත කළද, අපේක්ෂකයන් ලෙස ඉදිරිපත් වූයේ නැත. නමුත් 1931 නොවැම්බර් 14 වැනි දින රුවන්වැලිල අතුරු මැතිවරණයට මුහුණ දුන් ඇඩ්ලින් මොලමුරේ විශාල වැඩි ඡන්ද ගණනකින් ජයගත්තේය. 1936 මැතිවරණයේදී නේසම් සරවනමුත්තු ජය ලබා රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවට තේරී පත් වූ ප්‍රථම ද්‍රවිඩ නියෝජිතවරිය වූවාය (Mettananda, 1981).

1931 සිට මේ වන විට වසර 80 ක දිගුකලක්, ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන් සර්ව ජන ඡන්ද බලය භාවිත කර ඇති අතර, මෑතකාලීන මැතිවරණවලදී ස්ත්‍රීන්ගේ ඡන්දය දීමේ ප්‍රතිශතය 55-56% දක්වා ප්‍රමාණයට වර්ධනය වී ඇත (Liyanage, 1999). ශ්‍රී ලංකාව 1960 දී ලොව ප්‍රථම අගමැතිනිය බිහි කළාය. 1994 එකම අවස්ථාවකදී ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙක් ජනාධිපති (චන්ද්‍රිකා කුමාරතුංග) හා අගමැති (සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක) පදවි දැරූහ. මෙම ජයග්‍රහණ ලැබූවද, තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තුව තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය 5.8% කි (වගුව: 1). පළාත් සභාවල එම ප්‍රතිශතය 4.8% (වගුව: 2), මහ නගර සභා හා නගර සභාවල 3.2% ක් හා ප්‍රාදේශීය සභාවල 1.9% කි (වගුව: 3).

කමලා ලියනගේ

පැරණි ලක්දිව ගම් සභා හා රට සභා වැනි පළාත් පාලන ආණ්ඩු පැවතියත් ඒවායෙහි ස්ත්‍රීන් නියෝජනය වූ බවට සඳහනක් නැත (Leitan, 1979). ඩොනමෝර් කොමසාරිස්වරු ලාංකික පළාත් පාලන ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ වැදගත්කම අවබෝධ කරගත් නිසා පළාත් පරිපාලනයේ වගකීම් දැරීම සඳහා විධායක කාරක සභාවක් පිහිටුවීය. 1931 සර්වච්ඡන් ඡන්දය හඳුන්වා දී වසර 7 කට පසුව 1938 පළාත් පාලන ආඥා පණත මගින් පළාත් පාලන මැතිවරණ පවත්වනු ලැබිණි. ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතනවලට (1938) තේරී පත්වූන ප්‍රථම නියෝජිතවරිය වූයේ වෛද්‍ය මේරි රත්නම් ය. ඇය කොළඹ මහනගර සභාවේ නියෝජිතවරියක් වූවාය. 1949 දී අයෙෂා රවුෆ් ද කොළඹ මහනගර සභාවට තේරී පත්වූන අතර ඇය නොකඩවාම දේශපාලන කටයුතුවල නියැලී, පසුව එහි උප නගරාධිපති තනතුරටද පත්විය.

1979 දී මහනුවර මහනගර සභාවේ උප නගරාධිපතිනිය ලෙස වන්දා රණරාජා පත්වූ අතර, පසුව ඇය නගරාධිපතිනිය ලෙසද තේරී පත්විය. නලින් තිලකා හේරත් නුවරඑළිය මහනගර සභාවේ නගරාධිපතිනි (1996) තනතුරට පත්විය. ආර්.ඊ. ජයතිලක මහත්මිය හා නිරූපා කරුණාරත්න නාවලපිටිය නගර සභාවේ සභාපතිනියත් ලෙස කටයුතු කළහ. කාන්ති කොඩිකාර (මහනුවර, මහනගර සභාව), අශෝකා ලංකාතිලක (කොටිකාවත්ත ප්‍රාදේශීය සභාව), වන්දා ප්‍රනාන්දු (පානදුර නගර සභාව) සහ විමාලි කරුණාරත්න (අඹගමුව ප්‍රාදේශීය සභාව) ද පළාත් පාලන ආයතනවල නගරාධිපති හෝ සභාපතිවරු ලෙස සේවය කළහ. මධ්‍යම පළාතේ ප්‍රථම ප්‍රාදේශීය සභාපතිනිය ලෙස සුනේත්‍රා ජයරත්න 2011 දී තේරී පත්වූවාය. අශෝකා ලංකාතිලක (බටහිර) හා විමාලි කරුණාරත්න (මධ්‍යම) 2004 සිට පළාත් සභාවලට තේරී පත්වූහ.

වත්මන් ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා අතරින් වැඩිම ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාවක් (6) නියෝජනය වන්නේ බටහිර පළාත් සභාව තුළය. මධ්‍යම පළාත් සභාව තුළ ස්ත්‍රීන් 5 දෙනෙකු (9.41%) නියෝජනය

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

වූ අතර 2011 දී එක් අයෙකු ඉල්ලා අස්වූවය. මධ්‍යම පළාතේ නියෝජිතවරියන් අතර එක් ඇමතිවරියක්ද (අනුෂා ශිවරාජා) වේ. වයඹ පළාත් සභාවේ ස්ත්‍රීන් තිදෙනෙකු නියෝජනය වුවද 2010 දී එක් අයකුගේ හදිසි අභාවය නිසා එය දැනට දෙදෙනෙකුට සීමා වී තිබේ. ඉතිරි සියලුම පළාත් සභාවල (දකුණු පළාත් සභාව දෙදෙනෙකි) ස්ත්‍රී නියෝජනය එක් අයකුට සීමාවේ. 2012 සැප්තැම්බර් පැවැත්වූ පළාත් සභා තුනේ මැතිවරණයෙන් නැගෙනහිර හා උතුරු මැද පළාත් වලට එක් නියෝජිතවරිය බැගින් හා සබරගමුවට නියෝජිතවරියන් දෙදෙනෙක් තේරී පත්වී සිටී. පළාත් සභා නියෝජිතවරියන් අතුරින් කිහිපදෙනෙක් ප්‍රාදේශීය සභා මට්ටමේදී දේශපාලන දිවිය අරඹා, පළාත් සභාවට පිවිසි අයද වෙති. අශෝකා ලංකාතිලක හා විමාලි කරුණාරත්න වැනි දේශපාලන පවුල් පසුබිමකින් තොරව, ප්‍රජා කටයුතු හරහා දේශපාලනයට පිවිසි කාන්තාවෝ ඒ අතරින් සුවිශේෂී වෙති. කලකදී පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතවරියක්ව සිට දැනට පළාත් සභා නියෝජනය කරන නියෝජිතවරියන් ද (හේමා රත්නායක හා වික්‍රා මන්තිලක) සිටී. දැනට ක්‍රියාත්මක වන පළාත් සභා අටෙහි එක් ආණ්ඩුකාරවරියක්ද (දකුණු පළාත) ඇමතිවරියන් දෙදෙනෙකු සහ එක් විපක්ෂ නායකවරියක් ද (සබරගමුව) වේ.

2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයෙන් මහනගර සභාවලට ස්ත්‍රීන්දෙනෙක්ද, නගර සභාවලටදෙනෙක්ද, ප්‍රාදේශීය සභාවලට 86 දෙනෙක්ද තේරී පත්විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ගම් මට්ටමේ මූලික අවශ්‍යතා හා පහසුකම් සැපයීමේ වගකීම පැවරී ඇති ප්‍රාදේශීය සභාවල කාර්යන් ස්ත්‍රීන්ගේ ජීවිතවලට වඩාත් කිට්ටුවෙන් සම්බන්ධ වේ. එම කාර්යන්වල වැදගත්කම වඩා දැනෙන්නේන් විශේෂයෙන්ම අදාළ පහසුකම් නොමැති අවස්ථාවලදී එයින් ජීවිතවලට සිදුවන සෘණාත්මක බලපෑම පිළිබඳ පුරුෂයන්ට වඩා වැඩි අත්දැකීම් ඇත්තෙන් ස්ත්‍රීන්ටය. එසේම, ගම් මට්ටමේ දේශපාලන නියෝජනයට, ජාතික හෝ පළාත් මට්ටම්වලට සාපේක්ෂව, ස්ත්‍රීන්ට පහසුවෙන් සහභාගි වීමේ ඉඩකඩද වැඩිය. ගම් මට්ටමේ සමාජ හා සුභසාධන සමිතිවල දී හා එම ක්‍රියාකාරකම් වලදී වැඩි සක්‍රීය දායකත්වයක් දක්වන්නන් ස්ත්‍රීන්ය. නමුත් ප්‍රාදේශීය සභා

කමලා ලියනගේ

පිහිටුවීමේ සිට මේ දක්වාම ඒවා තුළ 2% වත් ස්ත්‍රී නියෝජනයක් සිදුවී නොමැත. ප්‍රතිශතය එම 1991 - 1.7%, 1997 - 1.9%, 2006 - 1.87% හා 2011 - 1.93% කි.

2006 හා 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණ ප්‍රතිඵල සැසඳීමේදී පෙනී යන්නේ ස්ත්‍රී නියෝජනය 0.05% කින් නැතිනම් 74 ක් වූ නියෝජිතවරයන්ගේ සංඛ්‍යාව 86 ක අවමයකින් වර්ධනය වී ඇති බවයි. 2006 දී (15) මෙන්ම 2011 දීත් (14) කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙන් වැඩිම ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාවක් තේරී පත්විය. 2006 දී ගම්පහ, කළුතර, මහනුවර, බදුල්ල හා කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කවල ස්ත්‍රීන්ගේ නියෝජනය 5-6 දෙනෙකුට සීමාවිය. 2011 දී ගම්පහ - 11, යාපනය - 8, මහනුවර - 7, බදුල්ල - 5 දෙනෙක් වශයෙන් ස්ත්‍රීන්ගේ සංඛ්‍යාවේ සුලු වර්ධනයක් වී තිබේ. අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්ක අතරින්, කළුතර, පොළොන්නරුව, මඩකලපුව, අම්පාර හා ත්‍රිකුණාමලයෙන් ස්ත්‍රීන් 4 දෙනා බැගින් පළාත් පාලන ආයතනවලට තේරී පත්විය. ඉතිරි සියලුම දිස්ත්‍රික්කවලින් 2011 තේරී පත් වී ඇත්තේ ස්ත්‍රීන් 3-1 අතර සංඛ්‍යාවකි. මොනරාගල, කිලිනොච්චිය, මන්නාරම හා මුලතිව් යන දිස්ත්‍රික්කවලින් එක් ස්ත්‍රියක්වත් නියෝජනය නොවේ (වගුව: 4).

මේ අයුරින් ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය ඉතාම අවම වන අතර, දකුණු ආසියාවේ අනෙක් සෑම රටකම (මාලදිවයින් හැර) එම ප්‍රතිශතය 35-30% අතර ප්‍රමාණයක පවතී. ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන්ගේ අධ්‍යාපනික, ආර්ථික හා සමාජ තත්වයන්, දකුණු ආසියාවේ වෙනත් රටවලට වඩා සංවර්ධනය වූ මට්ටමක පැවතියත් දේශපාලන නියෝජනයේදී මෙතරම් අවම නියෝජනයක් පැවතීම සැබවින්ම උභතෝකෝපික ප්‍රශ්නයකි. මෙම ගැටළුව අධ්‍යයන කිහිපයක් මගින් විශ්ලේෂණය කර ඇත (De Silva, 1979, 1985, 1995; De Alwis, 1995; CENWOR, 1994; Kamalawathie, 1987; Kearney, 1981; Kodikara, 2009; Kiribamune, 1994, 1999; Liyanage, 1992, 1998, 1999, 2004 and 2005; Leitan, 2000; Leitan and Guneseckara, 1998; Thambiah, 2002; Thiruchandran, 1997 and Samarasinghe, 2000).

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

දේශපාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය අවම වීමට බලපාන බාධක පිළිබඳව මෙම අධ්‍යයන සියල්ලෙන්ම කරුණු දක්වා තිබේ. මෙයට අමතරව 2000-2002 අතර කාලයේදී, දිස්ත්‍රික් 11 ක පවත්වන ලද දේශපාලන නායකත්වය පිළිබඳ වැඩමුළුවලට සහභාගි වූවන් 352 (74% - ස්ත්‍රී, 26% - පුරුෂ) දෙනෙකුගෙන්ද දේශපාලන නියෝජනයේදී ස්ත්‍රීන්ට බලපාන ගැටළු සම්බන්ධයෙන් අදහස් විමසීමක් කරන ලදී.¹

තවද, 2007 හා 2008 යන වර්ෂවලදී මහනුවර දිසාවේ, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 10 ක ප්‍රජා නායක නායිකාවන් 211 (ස්ත්‍රී - 79%, පුරුෂ - 21%) දෙනෙක් සමඟ පවත්වන ලද ඉලක්ක කණ්ඩායම් 10 කදී ද දේශපාලන නියෝජනයේදී ස්ත්‍රීන්ට බලපාන ගැටළු සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා කර තොරතුරු ලබා ගැනුණි.² මෙම අධ්‍යයනවලින්, ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන නියෝජනයට බලපාන බාධක රැසක් පෙන්වා දී ඇත. සමාජ හා සංස්කෘතික, දේශපාලන, ආර්ථික, පෞද්ගලික හා මනෝවිද්‍යාත්මක කරුණු ලෙස ඒවා දළ වශයෙන් වර්ග කළ හැකිය. පීතෘමූලික සමාජ ක්‍රම, ඒ හා බැඳුණු සම්ප්‍රදායික ආකල්ප, සාරධර්ම, විශ්වාස හා අපේක්ෂා, ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලීන්හි වෙනස, ස්ත්‍රීන්ට පොදු කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වන අඩු අත්දැකීම් හා පුහුණුව, ප්‍රජනන වගකීම් සහ සම්ප්‍රදායකව ස්ත්‍රීයට පැවරී ඇති පවුලේ කාර්ය භාරයන්, අඩු නිදහස, අඩු ඉඩප්‍රස්ථා සහ සමාජ හා සංස්කෘතික බාධක මේ අතරින් මූලික වේ.

---

1 මෙම වැඩමුළු, මැතිවරණවලට ඉදිරිපත්වීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රජා නායිකාවන් හා දේශපාලන පක්ෂවල ප්‍රාදේශීය හා ගම් මට්ටමේ ක්‍රියාකාරිනියන්ගේ (පුරුෂයින්ද 24% ක් සහභාගි විය) නායකත්වය වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් සංවිධානය කරන ලදී. මෙම පොතේ කතුවරිය එම වැඩමුළුවල සම්පත්දායිකාවක වූ අතර කොළඹ, මහනුවර, කැගල්ල, රත්නපුර, අම්පාර, ගාල්ල, මාතර, කුරුණෑගල, බදුල්ල, මාතලේ, නුවරඑළිය යන දිස්ත්‍රික්කවලදී වැඩමුළු පැවැත්විණි.

2 2007-08 කාලය තුළදී දොළුව, අකුරණ, දෙල්තොට, ගඟවට කෝරළේ, උඩුනුවර, යටිනුවර, උඩපළාත, පාතදුම්බර, කුණ්ඩසාලේ හා තෙල්දෙණිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල ප්‍රජා නායක නායිකාවන් 211 දෙනෙකු සමඟ මෙම ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා පැවැත්විණි. එහි මූලික අරමුණක් වූයේ පළාත් පාලන නියෝජනයේ අවම ස්ත්‍රී නියෝජනයට බලපාන අභියෝග හා ඒවා ජයගන්නා ආකාරය පිළිබඳ තොරතුරු රැස්කිරීමයි.

දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගිවීමට ස්ත්‍රීන් දක්වන අඩු කැමැත්ත, ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් දේශපාලන ක්‍රමයේ පවතින ප්‍රචණ්ඩකාරී හා දූෂිතබව වැනි සංඛ්‍යාත්මක ලක්ෂණ, දේශපාලන සංස්කෘතියේ වෙනස්කම්, විශේෂයෙන්ම ජනතාව තුළ දේශපාලනය හා දේශපාලනඥයින් කෙරේ ඇති විශ්වාසය බිඳවැටීම්, සමාජ ඇගයීම් හා සාරධර්මවල පරිහානිය, සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය නිසා උද්ගත වී ඇති ගැටළු (විශාල ඡන්ද කොට්ඨාශවල මැතිවරණ ප්‍රචාරණ කටයුතු කිරීමේ අපහසුකම් හා එකම පක්ෂය තුළම මනාප පොර හට ගැනීම ආදිය), දේශපාලන පක්ෂවල අඩු අභ්‍යන්තර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, පොදුවේ සියලුම පක්ෂ ස්ත්‍රීන්ට නාම යෝජනා ලබාදීම සඳහා උනන්දුවක් නොදැක්වීම, මැතිවරණ දූෂණ, මැතිවරණ කොමසාරිස් හා පොලිසිය වැනි අදාල ආයතන මැතිවරණ අයථා පිළිබඳ ස්වාධීනව හා සාධාරණ අයුරින් ක්‍රියා නොකිරීම නිසා ඔවුන්ගේ අපේක්ෂිත සේවය නිසිලෙස ඉටුනොවීම, යන කරුණු මූලික දේශපාලන බාධක ලෙස සෑම අධ්‍යයනයකින්ම පහේ පෙන්වා දී ඇත. වත්මන් ලාංකික තත්වය යටතේ, දේශපාලන නියෝජිතයෙකු වීම යන්න ඉක්මණින් පොහොසතකු වියහැකි ආකර්ෂණීය තනතුරක් ලෙස බොහෝ දෙනා සලකති. එහෙයින්, ඒ සඳහා විශේෂයෙන්ම පුරුෂයන් අතරේ පවතින දැඩි තරඟකාරී බවද ස්ත්‍රීන්ගේ නියෝජනයට බලපාන තවත් විශාල බාධකයක් වී තිබේ. කිසිදු විධිමත් අධ්‍යාපන සුදුසුකමක් නොමැති, සදාචාරයට එකඟ හෝ එකඟ නැති, ඕනෑම ආකාරයකින් ආදායම් උපයන, හොඳ හෝ නරක ක්‍රියා නිසා සමාජයේ ප්‍රසිද්ධියට පත්, සමහර පුද්ගලයන් මහ මැතිවරණවලදී අති විශාල මුදල් සම්භාරයක් පක්ෂය වෙනුවෙන් වියදම් කොට පක්ෂ නායකත්වයේ සිත දිනා ගැනීමට පෙළඹීම වත්මන් දේශපාලන ප්‍රවණතාවයක් වී ඇත. මුදලින් පමණක් නොව වෙනත් භෞතික සම්පත්, වාහන හා ආරක්ෂකයින් පවා මෙබඳු පුද්ගලයන් විසින් පක්ෂයේ ජාතික මෙන්ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ නායකයින්ටද සපයනු ලබයි. ඒවාට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස ආධාර කරන්නන් බලාපොරොත්තු වන්නේ පළාත් පාලන මැතිවරණවලදී නාමයෝජනා ලබා ගැනීමයි. මෙම අනුග්‍රහ-අනුග්‍රාහක ක්‍රමයෙන් ශ්‍රී ලංකාව වැනි පීතෘමූලික සමාජයක බෙහෙවින්ම වාසිසහගත තත්වයට

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා පත්වන්නේ පුරුෂයින්ය. ඔවුන් පාසැල්, පවුල්, ශෝකි, ව්‍යාපාරික හා වෙනත් සබඳතා භාවිත කොට විවිධ අයුරින් ජාලගත වී නාමයෝජනා ලබා ගැනීමේදී ස්ත්‍රීන් අභිබවා ඉදිරියට ඒම වත්මන් ලාංකික ස්ත්‍රීය මුහුණදෙන සුවිශාල දේශපාලන අභියෝගයක් වී ඇත.

ස්ත්‍රී නියෝජනය අවම වීමට ආර්ථික සාධකද බලපායි. විරැකියාව, දිළිඳුකම හා ලැබෙන ආදායම පවුලේ යැපීමට ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා පුරුෂයන්ට වඩා වැඩියෙන් පීඩාවට ලක්වන්නේ ස්ත්‍රීන්ය. එබඳු තත්වයකදී දේශපාලනය වැනි පොදු කටයුත්තක නිරත වනවාට වඩා බොහෝ ස්ත්‍රීන්ට පවුල යැපීම සඳහා ජීවිතය කැප කිරීමට සිදු වී තිබේ. යම්කිසි වත්කමක් ඇති ස්ත්‍රීන්ටද, පුරුෂයන්ට මෙන් එම වත්කම් පිළිබඳ ස්වාධීන තීරණ ගෙන ඒවා මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු සඳහා වියදම් කිරීමට ඇති ඉඩකඩ බෙහෙවින් අඩුය. සාමාන්‍යයෙන් ස්ත්‍රීන් සමාජගත කර ලබන්නේ අරපිරිමැස්මෙන් හා විධිමත්ව, ගෘහ කළමනාකරණය කළයුතු ගෘහණියන් ලෙසය. එහෙයින් බොහෝ ස්ත්‍රීන්, තිබෙන සම්පත් පවා පෝස්ටර් හා වෙනත් ප්‍රචාරණ කටයුතු ආදියට වැයකිරීමට මැලි වේ. එය සම්පත් අපතේ යැවීමක් ලෙස බොහෝ ස්ත්‍රීහු කල්පනා කරති. නමුත් ලාංකික දේශපාලන ක්‍රමය තුළ ඡන්දදායකයාගේ ආකර්ෂණය දිනා ගැනීමට නම් එබඳු අනවශ්‍ය වැය කිරීම් අනිවාර්යෙන්ම කළයුතුය. බොහෝ පුරුෂයෝ මෙබඳු දෑ සඳහා කිසිඳු පැකිලීමකින් තොරව සම්පත් වැය කරති. මැතිවරණ සඳහා ප්‍රතිපාදන රැස්කිරීමේදීත් පුරුෂයන් ස්ත්‍රීන්ව අභිබවා වාසිසහගත තත්වයකට පත්වේ. පුරුෂයන් විවිධ සමාජ සබඳතා ගොඩනගාගෙන, අනුග්‍රහ දක්වන්නන්ට විවිධ පොරොන්දු දී, සම්පත් එක්රැස් කරගනී. නමුත් සාපේක්ෂව මෙවැනි අත්දැකීම් හා සමාජ සබඳතා අඩු ස්ත්‍රීන්ට, එබඳු පුරුෂයන් සමඟ දේශපාලන පොරපිටියේදී සමාන අයුරින් තරඟ වැදීම දුෂ්කර වේ.

ස්ත්‍රීන්ගේ ප්‍රජනන කාර්ය හා සම්ප්‍රදායික අයුරින් ඔවුන්ව සමාජගත කිරීම නිසා, දේශපාලන නායකත්වය ගැනීමට බොහෝ ස්ත්‍රීන් තුළමද අකමැත්තක් පවතී. දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයට පිවිසීම සඳහා

කමලා ලියනගේ

ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රමාණවත් නායකත්ව හැකියා නැතැයි ඔවුන්ම සිතන අතර, ඒ සඳහා වන ආත්ම විශ්වාසය හා ඉදිරිපත් වීමද අඩුය. ප්‍රවණ්ඩත්වය, වරිත ඝාතන, පවුල හා සමාජයෙන් ඉදිරිපත් වේ යයි අපේක්ෂා කරන අපවාද වලට, මෙන්ම තර්ජනවලටද බොහෝ ස්ත්‍රීන් බිය වේ. එහෙයින් දේශපාලනයට වඩාත් සුදුසු පුරුෂයන්ය යන මතය සමහර ස්ත්‍රීන්ගේ මනස තුළටද ස්ථාපිත වී තිබේ.

ඉහත සඳහන් කරන ලද, ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන සහභාගිත්වය පිළිබඳ කරන ලද අධ්‍යයන සැමකකින්ම පාහේ, ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය සඳහා අදාළ විවිධ යෝජනා නිර්දේශ කර තිබේ. ස්ත්‍රීන් සඳහා මැතිවරණ නාමයෝජනා වලින් හෝ දේශපාලන ආයතනවල ආසනවලින් කිසියම් අනුපාතයක් වෙන්කරවා ගැනීමට ආණ්ඩුවට බලපෑම් කිරීම, ඒ සඳහා ජනතාව, දේශපාලඥයින් හා පරිපාලකයින් ආදීන් දැනුවත් කිරීම, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම පිළිබඳ ඡන්දදායකයින්ට ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාදීම, මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වන අපේක්ෂිකාවන් හා ඡන්දයෙන් තේරුණු නියෝජිතවරියන්ට විධිමත් පුහුණුවක් ලබා දීම, දේශපාලනයට පිවිසෙන ස්ත්‍රීන්ට සහාය දැක්වීම සඳහා විශේෂ ආයතනයක් පිහිටුවීම, ස්වාධීන මැතිවරණ කොමිසමක් පිහිටුවීම, සමානුපාතික ඡන්ද ක්‍රමය වෙනසකට ලක් කිරීම හා දේශපාලන පක්ෂවල තීරණ ගන්නා මට්ටමේ තනතුරුවලට ස්ත්‍රීන් වද පත් කිරීම වැනි යෝජනා ඒවා අතරින් ප්‍රමුඛ වේ.

දේශපාලන නියෝජනයේදී ස්ත්‍රීන් හමුවේ ඇති අභියෝග ජයගැනීම සඳහා භාවිත කළ උපක්‍රම

විශේෂයෙන්ම, 1970 ගණන්වල සිට, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍යයන්, සමහර රාජ්‍ය නොවන සංවිධානත් පොදුවේ ස්ත්‍රීන්ගේ තත්වය නගා සිටුවීමේ ලා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීමට පටන් ගති. ස්ත්‍රී අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා කාන්තා කාර්යාංශය, වනිතා කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා ජාතික කාන්තා කමිටුව යන ආයතන පිහිටුවීය. වනිතා කටයුතු සඳහා කැබිනට් අමාත්‍ය ධුරයක් වෙන් කිරීමත්, රාජ්‍ය මගින් ස්ත්‍රීවාදී ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ වැදගත් පියවරක් ලෙස සැලකිය හැකිය. නමුත් මෙම රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණ කිසිවක් මගින්, ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන නියෝජනයේ වර්ධනය සඳහා සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සෘජුව දක්වා නොමැත. එහෙත් මෙම ආයතන, ලංකාවේ ප්‍රධාන ස්ත්‍රී සංවිධාන හා එක් වී ස්ත්‍රීන්ගේ වර්ධනය සඳහා වූ ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් (1995/96) සම්පාදනය කිරීම හා එහි මූලික කරුණක් ලෙස “දේශපාලනය හා තීරණ ගැනීමේදී ස්ත්‍රී සහභාගිත්වය” යන කරුණ අන්තර්ගත කිරීම, 1993 කාන්තා ප්‍රඥප්තිය, කාන්තා හිමිකම් පණතක් ලෙස සකස් කොට නීතියක් ලෙස සම්මත කරවා ගැනීම සඳහා අවස්ථා තුනකදී රජයට ඉදිරිපත් කිරීම සහ ජාත්‍යන්තර සිවෝ කමිටුවට යවන ලද වාර්තාවලින් තීරණ ගන්නා මට්ටම්වලදී ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කිරීම වැනි කටයුතුවලදී මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළහ. තවද, මෙම ආයතනවල මූලිකත්වයෙන්, අවස්ථා කීපයකදී, ස්ත්‍රීන් සඳහා දේශපාලන නායකත්ව පුහුණු වැඩමුළු පැවැත්වීම, ජාත්‍යන්තර කාන්තා දින උත්සවවලදී ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන නියෝජනය වර්ධනය කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ ප්‍රසිද්ධ දේශන හා සාකච්ඡා ආදිය පැවැත්වීම, රාජ්‍ය නොවන

කමලා ලියනගේ

ස්ත්‍රී සංවිධාන සමග බද්ධ වී ස්ත්‍රීන් සඳහා පංගුවක් ඉල්ලා සිටීම, ඒ සම්බන්ධයෙන් පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීම හා ලාංකික මන්ත්‍රීවරයන්ව දැනුවත් කිරීම වැනි කාර්යන්ද සංවිධානය කෙරිණි.

ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනය අවම වීමේ ගැටළුව පිළිබඳ වඩා විධිමත් ව්‍යාපෘතියක්, වනිතා කටයුතු අමාත්‍යාංශය, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩ සටහන (UNDP) සමඟ සම්බන්ධ වී 2008 දී ක්‍රියාත්මක කළේය. ඒ යටතේ දේශපාලන නායකත්වය සඳහා ස්ත්‍රීන්ට පුහුණුවක් ලබාදීම, මාධ්‍ය මගින් මෙම ගැටළුව පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කිරීම හා ශ්‍රී ලාංකික දේශපාලන නියෝජනය පිළිබඳ විමර්ශන වාර්තාවක් සම්පාදනය කිරීම යන දෑ සිදු කෙරිණි. මෙම වාර්තාවේ මූලික කරුණු පදනම් කරගෙන, බහුවාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක්ද සකස් කෙරිණි. පංගු ක්‍රමයක් ලබාගැනීම, ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ සමඟ අදහස් හුවමාරු කරගැනීම, දකුණු ආසියානු රටවල ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වර්ධනය සම්බන්ධයෙන් කරුණු අවබෝධ කරගැනීමට පක්ෂ නායකයින්ට ඉඩප්‍රස්ථා සැලසීම, ස්ත්‍රීන් සඳහා නායකත්ව පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම, ඡන්ද අපේක්ෂිකාවන්ට සහාය දීම, ස්ත්‍රීයකට ඡන්දය දීම සඳහා ස්ත්‍රී ඡන්දදායකයින්ව පෙළඹවීම, කාන්තා හිමිකම් පණත් කෙටුම්පත නැවතත් රජයට ඉදිරිපත් කිරීම හා ඒ යටතේ ජාතික කාන්තා කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවීම, ස්ත්‍රී-පුරුෂ විභේදන දත්ත සැකසීම සඳහා මැතිවරණ දෙපාර්තමේන්තුව පෙළඹවීම, මෙම ගැටළුව විසඳා ගැනීම සඳහා දේශපාලනඥයින් හා ඒ සම්බන්ධයෙන් උනන්දුවක් දක්වන වෙනත් පුරුෂයන් සමඟ එක්ව වැඩකිරීම සහ එයට අදාළව රචිත පොත් පත් දේශීය භාෂාවන්ට පරිවර්තනය කිරීම වැනි කරුණු මෙම සැලැස්මට ඇතුළත් විය (ළමා සංවර්ධන හා කාන්තා අභිවෘද්ධි අමාත්‍යාංශය සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන, වර්ෂය සඳහන් නොවේ).

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ, පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතවරයන් ගෙන් සැදි කාන්තා ක්‍රියාකාරී කමිටුවක් (කෝකසසයක්) පිහිටුවා එමගින් අවස්ථා ගණනාවකදී, ස්ත්‍රී නියෝජනය සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා හා

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

අදාළ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් හා ඇමතිවරුන් දැනුවත් කරන ලදී. යෝජිත පළාත් පාලන ආයතන ආඥාපනත හා මැතිවරණ සංශෝධනය පිළිබඳ පණත් සම්පාදනය කිරීමේ කාර්ය පැවරුණ පාර්ලිමේන්තු විශේෂ කාරක සභාවලට ස්ත්‍රීන් සඳහා ආසන වෙන් කිරීම හා නාමයෝජනාවලින් පංගුවක් වෙන් කිරීමේ අදහස් ඉදිරිපත් කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතවරියන් ලවා දේශපාලන පක්ෂවලටද යම් බලපෑමක් කරන ලදී. සමහර පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතවරියන්ව පංගු ක්‍රම භාවිත කරන රටවලට යවා මේ සම්බන්ධයෙන් වැඩි දැනුවත් බවක්ද ඇති කරන ලදී. ජාතික කාන්තා කමිටුවේ මූලිකත්වයෙන් ස්ත්‍රී දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුව සඳහා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවක් ආරම්භ කරන ලදී. නමුත් එම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මූලිකත්වය ගත් ජාතික කාන්තා කමිටුව අදාළ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ නිරීක්ෂණ හෝ ඇගයීම වාර්තා මෙතෙක් ප්‍රකාශයට පත් කොට නොමැත.

දශක තුනක පමණ කාලයක් තිස්සේ අදාළ රාජ්‍ය ආයතන, ස්ත්‍රී සංවිධානද සමඟ එක් වී මෙබඳු ප්‍රයත්නයන් දැරුවද, මේකාක් ඒ සම්බන්ධයෙන් කිසිදු සාර්ථක ප්‍රතිඵලයක් ලැබී නැත. එයට මූලිකම හේතුව වී ඇත්තේ ශ්‍රී ලාංකික රාජ්‍යයන්, ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂන්, ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනය වර්ධනය කිරීමේ වැදගත්කම නිසිලෙස අවබෝධ කර නොගැනීමත්, එම ගැටළුව විසඳීම සඳහා කිසිදු දේශපාලන කැමැත්තක් නොදැක්වීමත්ය. ශ්‍රී ලංකාවේ අගමැති හා ජනාධිපති පදවි වාර ගණනකදී ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙක් විසිනුත්, වනිතා කටයුතු ඇමති පදවිය ස්ත්‍රීන් ගණනාවක් විසිනුත් දරනු ලැබුවත්, ඒ කිසිදු ස්ත්‍රීයක් මෙම ගැටළුව පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු නොකිරීම ශෝචනීය කරුණකි. හිටපු ජනාධිපතිනිය වන්දිකා කුමාරතුංග සමඟ මෑතකදී පැවැත්වූ මාධ්‍ය සාකච්ඡාවකදී, මෙම ගැටළුව විසඳීමට ඇය උත්සාහ නොගත්තේ මන්දැයි යන ප්‍රශ්නය මතු කෙරිණි. එහිදී ඇය ප්‍රකාශ කළේ ඇය වටා සිටි පුද්ගලයින් ඒ සඳහා ඇයට ඉඩ ලබා නොදුන් බවයි. මොවුන් ස්ත්‍රීන්වීම නිසා, ඒ සම්බන්ධ නීතිමය හෝ ප්‍රතිපත්තිමය තීන්දු ගැනීමේදී, ඔවුන් වටා සිටි බහුතර පුරුෂයන්ගේ සහයෝගය ලබාගැනීමද දුෂ්කර කරුණක් වන්නට ඇත.

කමලා ලියනගේ

එසේම මෙම නායිකාවන්, සියලුදෙනාම පාහේ දේශපාලන පවුල්වල, පුරුෂයන්ගේ ඇවෑමෙන් දේශපාලනයට අවතීර්ණ වූ නිසා, වෙනත් ස්ත්‍රීන් දේශපාලනයට බඳවා ගැනීමට අවශ්‍ය කැමැත්තක් හෝ උනන්දුවක් ඔවුන් තුළ තිබුණා ද යන සැකයද මෙහිදී ජනිත වේ. මෙම ප්‍රශ්නය පිළිබඳව මෑත කාලයේ පැවැත්වූ ජාතික මට්ටමේ සාකච්ඡා හා මාධ්‍ය වැඩසටහන්වලදී, සමහර ජාතික මට්ටමේ දේශපාලන නායිකාවන් පංගු ක්‍රමයට විරුද්ධව, සෘජුව අදහස් දැක්වූ අවස්ථා ද විය. දේශපාලන පවුල් වලට සම්බන්ධ නොවූ, දේශපාලන පදනම් හෝ සංවිධාන පිහිටුවාගෙන නොමැති, දීර්ඝකාලීනව එම අත්දැකීම් නොලැබූ ස්ත්‍රීන්ව හිටිනැටියේ දේශපාලනයට තල්ලු කිරීම සඳහා පංගු ක්‍රම හඳුන්වා දීමට සමහර නායිකාවන් එකඟ නොවන බැව් ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කළ අවස්ථාද තිබිණි. තවද, සමහර දේශපාලන නායිකාවන්, එම තත්වයට පත්වූයේ පියා හෝ සැමියාගේ හදිසි අභාවයන් නිසා බවත්, ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන කටයුතුවලට නිරත වීම ඉතා අසීරු කාර්යක් බවත්, පවසමින් ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම්වලදී, වෙනත් ස්ත්‍රීන්ව අධෛර්යමත් කළ අවස්ථාද තිබිණි. එහෙයින් පුරුෂ මූලික රාජ්‍ය පමණක් නොව, ඒ තුළ කටයුතු කරන පුරුෂ මූලික ආකල්ප හා සාරධර්ම අගයන සමහර දේශපාලන නායිකාවන් ද, මෙම ගැටළුව විසඳීමේදී සැබෑ උනන්දුවක් මෙතෙක් දක්වා නොමැති බැව් විවිධ සාක්ෂි ඇසුරින් පැහැදිලි වේ.

නමුත් රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල බලපෑම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන පක්ෂ ඔවුන්ගේ මැතිවරණ ප්‍රකාශනවලට ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම පිළිබඳ පොරොන්දුව ඇතුළත් කොට ඇත. වත්මන් ආණ්ඩු බලය දරන එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ මහින්ද විත්තන වැඩපිළිවෙල මගින්ද “පළාත් පාලන ආයතන සඳහා ඉදිරිපත් කරන නාමයෝජනාවලින් අවම වශයෙන් 25% ක් ස්ත්‍රීන් වෙනුවෙන් වෙන් කිරීමට පියවර ගන්නා” නමුත් පළාත් පාලන සංශෝධන ආඥා පනතේ (2012 ඔක්තෝබර්) බැව් ප්‍රකාශ කර තිබේ. පළාත් පාලන මැතිවරණ ක්‍රම සංශෝධනය කළද එහිදීත් මෙම ආණ්ඩුව විසින් ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම සම්බන්ධ පොරොන්දුව නොසලකා හරිනු ලැබිණි. මේ අයුරින් නමුත්

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා
ඒ කිසිදු පොරොන්දුවක් කිසිදු ආණ්ඩුව විසින් මෙතෙක් ඉටු කර දී
නොමැත.

මෙම ප්‍රයත්නයට අමතරව, රාජ්‍ය පුහුණු ආයතන කිහිපයක්
හා ජාතික හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ස්ත්‍රී සංවිධාන ගණනාවක් විසින්ද
ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය සඳහා විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක
කරන ලදී. ඇඹිලිපිටිය ගැමි නායකයින් පුහුණු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානය
1980 මැද භාගයේ සිට තරුණ නායකත්ව පුහුණු වැඩසටහන් ස්ත්‍රී-
පුරුෂ දෙපක්ෂය සඳහාම සංවිධානය කළේය. තවද, ග්‍රාම සංවර්ධන
දෙපාර්තමේන්තුවේ පුහුණු මධ්‍යස්ථාන, පළාත් පාලන පුහුණු
මධ්‍යස්ථානය, පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය හා ශ්‍රී ලංකා
පදනම් ආයතනයද අවස්ථා ගණනාවකදී පළාත් පාලන මැතිවරණයට
ඉදිරිපත්වීමට උනන්දුවක් දක්වන ස්ත්‍රීන් සඳහා නායකත්ව පුහුණු
පාඨමාලා පැවැත්වීය.

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ගණනාවක්ද එබඳු
කෙටිකාලීන පුහුණු වැඩමුළු පැවැත්වීම, අදාළ මාධ්‍ය සාකච්ඡාවලට
සහභාගි වීම, උද්ඝෝෂණ, පෝස්ටර් ව්‍යාපාර හා චිත්‍ර ප්‍රදර්ශන
ආදිය සංවිධානය කිරීම, අධ්‍යයන සමීක්ෂණ වාර්තා, පොත් හා
පත්‍රිකා සම්පාදනය හා ප්‍රකාශයට පත් කිරීම, විඩියෝ පට නිර්මාණය
කිරීම, ප්‍රසිද්ධ දේශන හා රැස්වීම් මගින් ජනතාව දැනුවත් කිරීම,
මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමට ස්ත්‍රීන්ව පෙළඹවීම, පුද්ගලිකව හෝ
කණ්ඩායම් වශයෙන් ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිකාවන්ට විවිධ අයුරින් සහාය
දැක්වීම, පංගු ක්‍රමයක් ලබා ගැනීම සඳහා ආණ්ඩුව හා දේශපාලන
පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීම සහ ඒ සඳහා ස්ත්‍රී ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන
වැනි ලිපි ලේඛන සම්පාදනය කොට ජනතාව අතර බෙදාහැරීම ආදී
කාර්යන් රාශියක් ක්‍රියාත්මක කර තිබේ. එම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
අතරින්, විශේෂයෙන්ම ජාතික මට්ටමේදී, කටයුතු කරන ස්ත්‍රී අධ්‍යයන
කේන්ද්‍රය, කාන්තාව හා මාධ්‍ය සාමූහිකය, ශ්‍රී ලංකාවේ දකුණු ආසියා
සහයෝගිතා සංවිධානය, ජනවාර්ගික අධ්‍යයන පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර
කේන්ද්‍රය, ජාතික සාම මණ්ඩලය, වර්ගවාදය හා සකලාකාර

කමලා ලියනගේ

වෙනස්කම්වලට එරෙහි ජාත්‍යන්තර ව්‍යාපාරය (IMDAR), සමාජ විද්‍යාඥයින්ගේ සංගමය, සර්වෝදය ස්ත්‍රී ව්‍යාපාරය, ඇග්‍රොමාර්ට් සංවිධානය, අධ්‍යයන හා ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ මුස්ලිම් ස්ත්‍රීන්ගේ සංසදය, ස්ත්‍රී අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය, සිංහල කාන්තාව්‍යාද්ධි සංවිධානය, ලක්බිමේ මව්වරු හා දියණියෝ, ජාතික සාම මණ්ඩලය හා ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආයතනය ආදිය ප්‍රමුඛ වේ.

2000 දශකයේ මැද ගණන්වල පමණ සිට මෙබඳු ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රාදේශීය මට්ටමටද ව්‍යාප්ත විය. ගම් මට්ටමේදී, ස්ත්‍රී නියෝජනය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ හා ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුව ලබාදීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම, දේශන හා සාකච්ඡා සංවිධානය කිරීම මෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රජා නායිකාවන් ප්‍රාදේශීය සභා මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමට පෙළඹවීම හා ඔවුන්ට සහාය දීම වැනි දෑ ප්‍රාදේශීය බඳ ස්ත්‍රී සංවිධාන විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පටන් ගන්නා ලදී. නුවරඑළිය - සිංහල දෙමළ ගැමි කාන්තා සංවිධානය, බදුල්ල - කාන්තා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය මොනරාගල - සමාජ, ආර්ථික හා පාරිසරික සංවර්ධනය පිළිබඳ සංවිධානය (SEEDO), බුක්තල - ඌව වෙල්ලස්ස ගොවි කාන්තා සංවිධානය, කුරුණෑගල - ස්ත්‍රී සම්පත් මධ්‍යස්ථානය, ත්‍රිකුණාමලයේ විලුකු සංවිධානය, ගාල්ල - දිරියට සවියක් කාන්තා සංවිධානය, මහනුවර - සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ, විකල්ප සංවර්ධන කේන්ද්‍රය සහ යුද්ධයෙන් විපතට පත් කාන්තාවන්ගේ සංවිධානය යනාදිය එබඳු ප්‍රාදේශීය සංවිධාන අතරින් සක්‍රීයව කටයුතු කළහ. රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල බොහොමයක් ව්‍යාපෘති වසර 2-3 ක කෙටි කාලයකට සීමා වූ අතර එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ විවිධ ව්‍යාපෘති, ලෝක බැංකු ආධාර ව්‍යාපෘති, යුරෝපා සංගමය, කැනේඩියානු ජාත්‍යන්තර ආධාර ඒජන්සිය, ජාත්‍යන්තර ---- ආයතනය, ස්විඩන් ජාත්‍යන්තර ආධාර ඒජන්සිය, ෆෙඩරිව් ඊබ්බ් ස්ටිෆ්ට්න්, කොන්රඩ් ඇඩ්නාපුර් ස්ටිෆ්ට්න්, ජර්මන් තාක්ෂණික ආධාර (GTZ), ආසියානු පදනම, ෆෝර්ඩ් පදනම හා නෝර්විජියානු (NORAD) ආදී විදේශ සංවිධානවලින් ලබාදුන් ආධාර මත කටයුතු කෙරිණි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

මෙම ක්‍රියාකාරකම්වලින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ඒ අයුරින්ම ඉටු නොවුනත්, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ ශ්‍රී ලාංකික සමාජය තුළ පෙරට වඩා යම් දැනුවත් බවක් ඇති කිරීමට ඒවා සමත් වී ඇති බැව් පෙනේ. මෙම ගැටළුව සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යයන සමීක්ෂණ හා ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශන කිහිපයක්ම එළි දක්වා තිබේ. දේශපාලනඥයින් මැතිවරණ පොරොන්දු ඉටු නොකළද, ස්ත්‍රීන් සඳහා පංගුවක් වෙන්කිරීමේ කරුණ පිළිබඳ පක්ෂ මැතිවරණ ප්‍රකාශනවලින් යම් අවධානයක් යොමුකර තිබේ. විශේෂයෙන්ම දකුණු ආසියාතික රටවල ක්‍රියාත්මක වන පංගු ක්‍රම පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන සමාජ කණ්ඩායම්වලට සුළු වශයෙන් හෝ යම් දැනුවත් බවක් ලැබී තිබේ. සම්ප්‍රදායික දේශපාලන පක්ෂවලින් නාමයෝජනා නොලැබුණු ස්ත්‍රීන් ඒවාට අභියෝග කොට ස්වාධීන කණ්ඩායම් ලෙස ඉදිරිපත් වීමේ ප්‍රවණතාවයක්ද ප්‍රකාශයට පත් වී තිබේ. එසේ අභියෝග කළ ස්ත්‍රීන්ට, 1990 ගණන්වල පැවැත්වූ මැතිවරණවලදී ස්ත්‍රීන් ලබාගත් මුලු ඡන්ද සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව තරමක වැඩි ඡන්ද සංඛ්‍යාවක් දිනාගැනීමට ද මෑතකාලීන මැතිවරණවලදී හැකි වී තිබේ. මෙම වෙනස්කම්, ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත ස්ත්‍රී නියෝජනයේ ප්‍රමාණාත්මක හෝ ගුණාත්මක වර්ධනයක් සඳහා රැකියාදායක ආකාරයෙන් බලපා නැතත්, එම ගැටළුව පිළිබඳ යම් යම් සමාජ කණ්ඩායම් තුළ කතිකාවතක් ආරම්භ කිරීමට යම් ආකාර බලපෑමක් කර ඇත.

මෙම ගැටළුව පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන පුද්ගලයින් හා සංවිධාන මැතිවරණ ආසන්න සමයේදී පමණක් නොව, නොකඩවා එම අදාළ කටයුතු කරගෙන යන්නේ නම් අදට වඩා සාර්ථක ප්‍රතිඵල දිනාගැනීමේ හැකියාව ඇති බැව් අප අධ්‍යාපනවලින් පැහැදිලි වේ. එහෙත් එම ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලැබෙන ආකාරයට ඒවා ව්‍යාපෘතිවල ස්වරූපයෙන් බොහෝ අවස්ථාවලදී ක්‍රියාත්මක වේ. මේ නිසා, එක් අරමුණක්, එක් දක්මක් සහිතව, පොදුවේ ස්ත්‍රීන් සංවිධානගත වී, ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කර ගැනීමට ශක්තිමත් ව්‍යාපාරයක් වහයෙන් කටයුතු කිරීම වත්මන් ශ්‍රී ලංකාවේ කාලීන අවශ්‍යතාවයක් වී තිබේ.

පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වර්ධනය: සාමය හා යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ (WPGG) ව්‍යාපෘතිය

සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ සංවිධානය 2007 (මහනුවර) දී පිහිට වූ අතර, ඒ සඳහා මුල් වූවන්, ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යයන පර්යේෂණ කරමින්, දිගුකලක් තිස්සේ ඒ පිළිබඳ විශේෂ උනන්දුවකින් කටයුතු කරන්නන්ගෙන් සමන්විත වූ කණ්ඩායමකි. දේශපාලන නායකත්ව පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම, පුහුණු මොඩියුල සැකසීම හා එම ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියාකාරීන් ලෙසද මෙම කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෝ කටයුතු කරති. සාමය සහ යහපාලනය සඳහා වූ කාන්තාවෝ (WPGG) සංවිධානය විශේෂයෙන්ම මධ්‍යම පළාතේ (මහනුවර, මාතලේ හා නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්ක වල) පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම මූලික අරමුණ කරගෙන 2007 දී ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කළේය. එම ව්‍යාපෘතියට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ඇරඹීමට ප්‍රථමයෙන්, WPGG සංවිධානය මහනුවර දිසාවේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 10 ක (ගඟවට කෝරළේ, යටිනුවර, උඩුනුවර, උඩපලාන, දොළුව, දෙල්තොට, පාතලුම්බර, පන්විල, අකුරණ හා හාරිස්පත්තුව) ප්‍රජා නායිකාවන් සමඟ ඔවුන් ඉටුකරන ප්‍රජා කටයුතු, නායකත්වය හා සාමාජිකත්වය දරන ප්‍රජා සංවිධාන, පක්ෂ දේශපාලනය හා ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ ඔවුන් දරන අදහස්, දේශපාලන සංවිධාන හා දේශපාලන නියෝජනයට ඔවුන් තුළ ඇති උනන්දුව හා ඔවුන් මුහුණදෙන බාධා ආදී කරුණු සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා වට 10 ක් පැවැත්වීය. එම සාකච්ඡාවලදී ලබාගත් තොරතුරු ඇසුරින් WPGG සංවිධානය විසින් දත්ත එකතුවක් සකසන ලදී. එයින් පෙනී ගියේ මෙම ප්‍රජා නායිකාවන් ගම් මට්ටමේ සමාජ, ආර්ථික හා ආගමික ක්‍රියාකාරකම්වලදී සක්‍රීය සහභාගිත්වයක් දක්වන

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

අතර, විශේෂයෙන්ම කාන්තා සමිති, මරණාධාර සමිති, සුභසාධන සමිති, පාසැල් සංවර්ධන සමිති, කුලඟන සමිති, සමෘද්ධි සමිති හා ඩොංගු මර්දන සමිති ආදියෙහි නායකත්වයද ගන්නා බවය. එහෙත් සාකච්ඡාවට සහභාගි වූ ප්‍රජා නායිකාවන් 268 දෙනෙකු අතරින් පළාත් පාලන මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමේ උනන්දුව ප්‍රකාශ කළේ හය දෙනෙකු පමණි. ඔවුන් දේශපාලන නියෝජනය කෙරේ උනන්දුවක් නොදැක්වීමට බලපාන හේතූද මෙම සාකච්ඡා වලදී විමසුමට ලක්කරන ලදී. සහභාගිවන්නන් දැක්වූ අදහස්වලට අනුව ඔවුන්ට පොදුවේ බලපාන මූලික කරුණු වූයේ, ලංකාවේ විධිමත් දේශපාලන ක්‍රමය හා මැතිවරණ වලට ඉදිරිපත්වීම ආදිය පිළිබඳ ඔවුන් තුළ ඇති අඩු දැනුම, දේශපාලන නායකත්වය සඳහා අවශ්‍ය යයි ඔවුන් විසින් සලකනු ලබන ලක්ෂණ, දක්ෂතා හා අත්දැකීම් ස්ත්‍රීන්ට නොමැති වීම, මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු සංවිධානය සඳහා හැකියාවක් හා සම්පත් නොමැතිකම, ප්‍රජාව නැතිනම් ඡන්දදායකයා ස්ත්‍රී අපේක්ෂකයන්ට දක්වන අඩු සහයෝගය, දේශපාලන ප්‍රවණත්වය සහ දේශපාලන පක්ෂවලින් නාමයෝජනා ලබාගැනීම අපහසු වීම යන දැයි. පීතෘමූලික සමාජ සාරධර්ම, විශ්වාස හා ඇගයීම් මෙන්ම, ලාංකික දේශපාලන පක්ෂ වල අඩු අභ්‍යන්තර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ද මෙම ගැටළුවට බලපාන බැව් සාකච්ඡාවලදී ප්‍රකාශ විය. සාකච්ඡාවලට සහභාගි වූවන්ගෙන් බහුතරයකට ස්ත්‍රී අයිතිවාසිකම්, දේශපාලන නියෝජනය, දේශපාලන තීරණ ගැනීම් හා ස්ත්‍රී ජීවිත අතර ඇති සම්බන්ධය, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම හා පංගු ක්‍රම භාවිතය වැනි දෑ පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් නොමැති බැව්ද මෙහිදී පෙනී ගියේය.

මෙම ප්‍රජා නායිකාවන්ට එබඳු දෑ සම්බන්ධයෙන් මූලික දැනුමක් ලබාදීම හා ඔවුන්ව දේශපාලනය සඳහා පෙළඹවීමේ අරමුණින්, WPGG සංවිධානය විසින් 2007 දී මහනුවර දිසාවේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 8 ක (ගඟවට කෝරළේ, උඩුනුවර, යටිනුවර, දෙල්තොට, දොළුව, අකුරණ, හාරිස්පත්තුව හා උඩපළාත) ප්‍රජානායිකාවන් සඳහා වැඩමුළු 5 බැගින් 40 ක් සංවිධානය කරන ලදී. 2009 අවසාන භාගයේදී මාතලේ හා නුවරඑළිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවලදීද ඒ හා සමාන

කමලා ලියනගේ

වැඩමුළු 10 ක් පවත්වන ලදී. මෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්වලදී ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය, මානව අයිතිවාසිකම් හා ස්ත්‍රීය, ශ්‍රී ලංකාවේ මූලික අයිතිවාසිකම්, ස්ත්‍රීන්ගේ ජීවන තත්වය වර්ධනයෙහිලා ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනයේ වැදගත්කම, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ ජාත්‍යන්තර හා ජාතික තත්වය, දේශපාලන නියෝජනයේදී ස්ත්‍රීන් මුහුණදෙන අභියෝග, ඒවා විසඳා ගැනීම සඳහා විදෙස් රටවල් විසින් භාවිත කරන ලද උපක්‍රම, පංගු ක්‍රම, එහි වාසි හා අවාසි, පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම සඳහා කළයුත්තේ කුමක්ද? යනාදී තේමා පිළිබඳ සාකච්ඡා කෙරිණි. මෙම කාලය තුළදී කඳුරට එල් එම් ගුවන්විදුලි නාලිකාව මගින් සාකච්ඡා වට 18 ක් හා දිනපතා සිංහල හා ද්‍රවිඩ පුවත්පත් කීපයක (ලංකාදීප, දිවයින, ලක්බිම, විරකේශරී හා තිනකරන්) පළකරන ලද විශේෂ ලිපි 9 ක් මගින් ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනය පිළිබඳ ජනතාව තුළ කිසියම් දැනුවත් බවක් නිර්මාණය කිරීමටද WPGG සංවිධානය උත්සාහ කරන ලදී.

වසරක කාලය තුළ කරනු ලැබූ මෙම දැනුවත් කිරීම් හා පෙළඹවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මධ්‍යම පළාතේ ප්‍රජා නායිකාවන් 52 දෙනෙකු පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ කළහ.³ නමුත් ඒ සඳහා අවශ්‍ය දේශපාලන දැනුම හා හැකියාවන් වර්ධනය කරදෙන ලෙස ඔවුහු WPGG සංවිධානයෙන් ඉල්ලා සිටියහ. නායකත්ව පහුණුව, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමවල විශේෂ ලක්ෂණ, දේශපාලන පක්ෂ සමඟ සබඳතා ගොඩනඟා ගැනීම, සමාජයේ විවිධ පාර්ශව සමඟ ජාලගත වීම, යහ පාලනය, ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යුහය, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතනවල බලතල හා කාර්යයන්, සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය, මැතිවරණයට නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කරන ආකාරය, මැතිවරණ නීති, ඒවා උල්ලංඝනයේදී ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග, මධ්‍යම ආණ්ඩුව, පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතන අතර බලය

3 මෙම ප්‍රජා නායිකාවන්, 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ කළේ එකම අවස්ථාවකදී නොවේ. 2007-2009 කාලය තුළ දේශපාලන පක්ෂ සමඟ සබඳතා ගොඩනඟා ගෙන, විවිධ ක්‍රියාකාරකම් කරන අවස්ථාවලදී එකිනෙකාගේ කැමැත්ත වරින් වර ප්‍රකාශ විය.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

බෙදීම, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වැනි සංශෝධනය (මේ වන විට 18 වැනි සංශෝධනය හඳුන්වා දී නොතිබුණි), මහජන නියෝජනයකුගේ යුතුකම් හා අයිතිවාසිකම්, මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු සංවිධානය, අරමුදල් එක්රැස් කිරීම, ප්‍රසිද්ධ දේශන පැවැත්වීම, මාධ්‍ය හා ගනුදෙනු කිරීම, ආණ්ඩුව හා දේශපාලන පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීමේ උපාය මාර්ග, පෝස්ටර් හා අත්පත්‍රිකා ආදිය නිර්මාණය, ජනතා අවධානය හඳුනා ගැනීම, සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සැලසුම් හා අයවැය සම්පාදනය සහ පංගු ක්‍රම හා ඒවා භාවිතා කරන රටවල අත්දැකීම් ආදී විවිධ මාතෘකා රාශියක්, මෙම නායිකාවන් විසින් WPGG සංවිධානයට ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම ප්‍රජා නායිකාවන් 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් කිරීමේ අරමුණෙන් ඔවුනට පුහුණු කිරීමේ වසර 2 ක ව්‍යාපෘතියක් WPGG සංවිධානය විසින් 2009 දී ආරම්භ කරන ලදී.

- එම ව්‍යාපෘතියට මූලික ක්‍රියාකාරකම් 5 ක් අන්තර්ගත විය. ඒවා නම්
- i. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමට අපේක්ෂිත ස්ත්‍රීන්ට විධිමත් දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුවක් ලබාදීම⁴
  - ii. වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන්ගේ සහාය මෙම ස්ත්‍රීන්ට ලබා ගැනීම සඳහා එම නිලධාරිනියන්ට ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනයට අදාළ සංකල්ප පිළිබඳ දැනුවත් බවක් ලබාදීම හා මෙම දෙපක්ෂය අතර සමීප සබඳතාවක් වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම
  - iii. ස්ත්‍රීන්ට වැඩිපුර ඡන්ද දිනාගැනීම සඳහා ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම හා පෙළඹවීමේ වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීම

---

4 WPGG ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් මධ්‍යම පළාතට පමණක් සීමා විය. එහෙත් ස්ත්‍රීන් සඳහා වූ දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුව සඳහා කාන්තාව හා මාධ්‍ය සාමූහිකය, ගාල්ල-සර්වෝදය කුලඟන ව්‍යාපාරය, ජාතික සාම මණ්ඩලය, ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආයතනය, සිංහල-දෙමළ ගැමි කාන්තා සංවිධානය, බදුල්ල-කාන්තා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය, මොනරාගල-සීඩෝ සංවිධානය, කුරුණෑගල-ස්ත්‍රී සම්පත් මධ්‍යස්ථානය, මහනුවර-විකල්ප සංවර්ධන කේන්ද්‍රය හා යුද්ධයෙන් විපතට පත් කාන්තාවෝ යන සංවිධාන විසින් ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශ වලදී පවත්වන ලද දේශපාලන නායකත්ව පුහුණු වැඩසටහන් වලට දායකත්වය ලබාදීමට WPGG සංවිධානයට හැකිවිය.

කමලා ලියනගේ

- iv. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත්වන ස්ත්‍රීන්ට සහාය දැක්වීම සඳහා කුඩා රැස්වීම් පැවැත්වීම
- v. විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කර ස්ත්‍රීන්ගේ පළාත් පාලන නියෝජනය වර්ධනය කිරීම සඳහා විවිධ වැඩසටහන් මගින් ඔවුන්ගේ සහාය ලබාගැනීම

පළමු ක්‍රියාකාරකම යටතේ ප්‍රජා නායිකාවන් සඳහා එක් දින පුහුණු වැඩමුළු 15 ක් සංවිධානය කළ අතර, සම්පත්දායකයින් ලෙස පරිපාලන නිලධාරීන්, විද්වතුන්, මැතිවරණ නිලධාරීන්, නීතිඥයින්, ගණකාධිකාරීන්, මාධ්‍යවේදීන්, (ගුවන්විදුලි වැඩසටහන් සම්පාදකයින් හා පුවත්පත් කලාවේදීන්) මෙන්ම ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම දේශපාලනඥයින්ගේ සේවය ලබාගන්නා ලදී. පළාත් සභාවක හා ප්‍රාදේශීය සභාවක පරිපාලන කටයුතු සිදුවන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා මධ්‍යම පළාත් සභාව, පානදුම්බර හා අකුරණ ප්‍රාදේශීය සභාවලට ගොස් ඒවායේ ඒදිනෙදා ප්‍රායෝගික කටයුතු විමර්ශනය කිරීමේ අවස්ථාව ද මෙම නායිකාවන්ට ලබාදුනි. තවද, දැනට පළාත් සභා හා පළාත් පාලන ආයතන නියෝජනය කරන ප්‍රධාන පක්ෂවල නියෝජිතවරියන් අට දෙනෙකුගේ සහ නියෝජිතවරුන් පස් දෙනෙකුගේ සාණාත්මක හා ධනාත්මක අත්දැකීම් මෙම නායිකාවන් සමඟ බෙදාහදා ගැනීමේ ඉඩප්‍රස්ථාව ද සලසා දුනි. පසුගිය මැතිවරණවලදී පරාජයට පත් අපේක්ෂිකාවන් සිව්දෙනෙකුගේ අත්දැකීම් පිළිබඳ දැනුවත් වීමටද මෙම ප්‍රජා නායිකාවන්ට අවස්ථාව සලසා දුනි. මෙම නියෝජිතවරියන් හා අපේක්ෂිකාවන් සමඟ සබඳතා ගොඩනගා ගෙන, දේශපාලන කටයුතුවලදී අවශ්‍ය ගුරුහරුකම් ජ්‍යෙෂ්ඨ නායිකාවන්ගෙන් ලබාගැනීමට මෙමගින් අවස්ථාව ලබා දුනි. 2009 දී ආරම්භ වූ මෙම විධිමත් පුහුණු වැඩමුළු වසර 1 1/2 ක කාලයක් මුළුල්ලේ පවත්වා ගෙනයන ලදී. ඒවාට අදාළ පුහුණු මොඩියුල, වෙනත් අදාළ පත්‍රිකා හා ලිපි ලේඛනද සහභාගිවන්නන්ට සපයා දුනි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

දෙවැනි ක්‍රියාකාරකම යටතේ මධ්‍යම පළාතේ සියලුම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල සේවය කරන වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් WPGG සංවිධානය විසින් සංවිධානය කරන ලදී. ස්ත්‍රී දේශපාලන සහභාගිත්වය හා ස්ත්‍රීන්ගේ ජීවන තත්වය වර්ධනය කිරීමට අදාළ වූ එම පුහුණු වැඩමුළු එක් දිස්ත්‍රික්කයක 5 බැගින් සංවිධානය කෙරිණි. මෙම ක්‍රියාකාරකමෙහි මූලික අරමුණ වූයේ ප්‍රජා නායිකාවන්ගේ නායකත්වය තවදුරටත් වර්ධනය කිරීමෙහිලා වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන්ගේ සහාය පහසුවෙන් ලබාගැනීමට සුදුසු පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමයි. එසේම වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන් හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ සේවයේ නිරත ප්‍රජා කටයුතුවලට අදාළ වෙනත් නිලධාරීන්, මෙම ප්‍රජා නායිකාවන් සමඟ පවත්වන සබඳතා තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණත් එය පිටුපස විය. තවද, ප්‍රාදේශීයබද ස්ත්‍රීන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ වගකීම භාර නිලධාරිනියන් ලෙස කාර්යක්ෂම සේවාවන් ඔවුන්ගෙන් ලබාගැනීමට හැකිවන අයුරින් ධාරිතා වර්ධනය කිරීමක්ද මෙයින් අපේක්ෂා කෙරිණි. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේදී, ප්‍රජා නායිකාවන්ට වඩාත් හොඳ පරිසරයක් නිර්මාණය කරදීමට වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන්ගෙන් යම් අනාගත සහයෝගයක් ලබා ගැනීම ද මෙම වැඩමුළුවලින් පොදුවේ අපේක්ෂා කෙරිණි. ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය, ස්ත්‍රී අයිතිවාසිකම්, ඒවා ආරක්ෂාව සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණ හා ක්‍රියාකාරිත්වය, ප්‍රජා මූලික සංවිධාන හා සබඳතා ගොඩනැගීම, ලාංකික ස්ත්‍රීන් මුහුණ දෙන ප්‍රධාන ගැටළු, ඒවා හඳුනා ගැනීම හා විසඳා ගැනීමට අනුගමනය කළ හැකි උපක්‍රම, ඒ සඳහා පොලිසිය, නීතිඥ හා උපදේශන සහාය ලබාගැනීම, දේශපාලනය හා ස්ත්‍රී ජීවිත අතර ඇති සබඳතාවය, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම, ස්ත්‍රීන්ට එරෙහි ප්‍රචණ්ඩත්වය හා ගෘහ ප්‍රචණ්ඩත්වය, ඒවා අවම කිරීමේ උපාය මාර්ග, ස්ත්‍රීන්ට අදාළ නීති සම්පාදනයට බලපෑම් කිරීම හා අදාළ ව්‍යාපෘති සැලසුම් සම්පාදනය, නිරීක්ෂණය හා ඒවා ඇගයීම යනාදී මාතෘකා ෭සක් පිළිබඳ එක් දින වැඩමුළු 5 කදී මෙම නිලධාරිනියන්ව දැනුවත් කරනු ලැබිණි.

තුන්වන ක්‍රියාකාරකම යටතේ ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම පළාතේ ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් හා සාකච්ඡා සංවිධානය කෙරිණි. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත්වන ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රජාවගේ සහාය ලබාගැනීම මෙම ක්‍රියාකාරකමේ මූලික අරමුණ විය. මේ සඳහා වූ කුඩා ප්‍රජා රැස්වීම් නැතිනම් සංවාද/සාකච්ඡා 36 ක් මධ්‍යම පළාතේ සියලුම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවලදී (මහනුවර-ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 20, මාතලේ-11, නුවරඑළිය-5) සංවිධානය කරන ලදී. මේ සඳහා අදාළ ප්‍රදේශවල ආගමික නායකයින්, ප්‍රජා සංවිධාන සාමාජිකයින්, ප්‍රාදේශීයබද පක්ෂ ක්‍රියාකාරීන්, පරිපාලන නිලධාරීන් හා තරුණ ජන කොටස් ස්ත්‍රී-පුරුෂ හේදයකින් තොරව සහභාගි කරවා ගැනිණි.⁵ මෙම රැස්වීම් හරහා මධ්‍යම පළාතේ කාන්තා සමිති 238 ක් සමඟ එක්ව කටයුතු කිරීමේ හැකියාව WPGG සංවිධානයට ලැබිණි. රැස්වීම් සංවිධානයේදී වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන් මූලිකත්වය ගත් අතර, ඔවුන් දැක්වූ සහයෝගය ප්‍රශංසනීය විය. දේශපාලනය හා ස්ත්‍රී ජීවිත අතර ඇති සබඳතාවය, “දේශපාලනය” යන්නට නව අර්ථකතනයක්, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ යහපාලනය සඳහා ස්ත්‍රී නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය සහ ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය සඳහා පංගු ක්‍රමයක අවශ්‍යතාවය යන තේමා සම්බන්ධ කරුණු මෙම රැස්වීම්වලදී සාකච්ඡාවට බඳුන් විය. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත්වීමේ අපේක්ෂාවෙන් සිටි ස්ත්‍රීන්, මෙම රැස්වීම්වල මූලිකත්වය ගත් අතර, එමගින්, ඔවුන් ප්‍රජාව සමඟ පැවති සබඳතා වල වර්ධනය වීමක්ද සිදුවිය. තවද, එම ප්‍රජා නායිකාවන් හා කාන්තා සමිති 238 අතර වූ සබඳතාද පක්ෂහේද හෝ ප්‍රදේශ හේද නොතකා ශක්තිමත් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම කාන්තා සමිති හා නායිකාවෝ “මධ්‍යම පළාත් කාන්තා එකතුව” නමින් ස්වේච්ඡාවෙන් ඒකාබද්ධ වූණ ස්ත්‍රීන්ට 2011 දී නාමයෝජනා ලබාගැනීම සඳහා ආණ්ඩුව හා දේශපාලන පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීමට මොවුහු පොදුවේ කටයුතු

5 කුඩා ප්‍රජා රැස්වීම් සංවිධානය කරන ලද්දේ ඒ ඒ ප්‍රදේශවල වනිතා සංවර්ධන නිලධාරිනියන් හා ප්‍රජා නායිකාවන් විසිනි. අදාළ ප්‍රදේශයේ විවිධ පුද්ගලයන්ට විවෘතව මේ සඳහා ආරාධනා කළ අතර, ස්ත්‍රීන්ගේ සහභාගිත්වය වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබිණි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

කළහ. ජාත්‍යන්තර කාන්තා දින සැමරීමේ උත්සවවලදී ඒකාබද්ධ නිවේදන නිකුත් කිරීම, මාධ්‍ය සාකච්ඡා පැවැත්වීම, මහනුවරදී උද්ඝෝෂණ රැළියක් පැවැත්වීම, ජනාධිපතිතුමා හා ප්‍රධාන පක්ෂවල මහලේකම්වරුන්ට පෙන්සම් හා ලිපි ඉදිරිපත් කරමින් 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී ස්ත්‍රීන්ට වැඩියෙන් නාමයෝජනා ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලීම, ප්‍රාදේශීය දේශපාලන නායකයින් හමුවීම, පංගු ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලෙස ඉල්ලා ජනාධිපතිතුමාට එකම දිනයකදී තැපැල් පත් 1000 ක් යොමු කිරීම, මහනුවර තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලාවේදී ප්‍රසිද්ධ රැස්වීමක් හා මාධ්‍ය හමුවක් පවත්වා ස්ත්‍රීන්ට 2011 දී ප්‍රමාණවත් නියෝජනයක් ලබා නොදුන්නහොත් මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රීන් පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී ඡන්දය දීමෙන් වැළකී සිටින බව ප්‍රකාශ කිරීම මෙම ස්ත්‍රීන් සංවිධානය කළ ක්‍රියාකාරකම්වලින් වඩාත් වැදගත් ඒවා විය. මෙම කාලය තුළදී WPGG සංවිධානය, විසින් මාධ්‍ය සාකච්ඡා 3 ක්, ගුවන් විදුලි වැඩසටහන් 4 ක්, රූපවාහිනී වැඩසටහන් 2 ක් හා පුවත්පත් ලිපි 18 ක් (සිංහල හා ද්‍රවිඩ) මගින් ස්ත්‍රී නියෝජනයට අදාළ කරුණු පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කරන ලදී.

ප්‍රජා රැස්වීම් පවත්වන ලද කාලය තුළදී, තවත් ප්‍රජා නායකාවෝ 35 දෙනෙකු 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ කොට, WPGG සංවිධානයේ සහාය ඉල්ලා සිටියහ. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේ අපේක්ෂාවෙන් WPGG ව්‍යාපෘතිය හරහා සෘජුව පුහුණුව ලැබූ ස්ත්‍රීන් හා කුඩා ප්‍රජා රැස්වීම්වලදී එම කණ්ඩායමට සම්බන්ධ වූ ස්ත්‍රීන් අතුරින් 79 දෙනෙක් 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කළහ. එයින් 16 දෙනෙකුට එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයෙන්ද (ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය ප්‍රමුඛ සන්ධානගත සුළු පක්ෂ), 12 දෙනෙකුට එක්සත් ජාතික පක්ෂයෙන්ද, දෙදෙනෙකුට ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසයෙන් හා එක් ස්ත්‍රීයකට කඳුරට ජනතා පෙරමුණෙන්ද නාමයෝජනා ලබාදුණි. ඒ අනුව ස්ත්‍රීන් 31 දෙනෙකුට පක්ෂ හරහා නාමයෝජනා ලැබුණි. නාමයෝජනා 48 ක් ප්‍රතිකෂේප කෙරුණි. එයින් එක් අපේක්ෂිකාවක් මුස්ලිම් කොංග්‍රසයට එක් වී නාමයෝජනා ලබාගති. තවත් ස්ත්‍රී 31

කමලා ලියනගේ

දෙනෙක්, දිනක හෝ දින දෙකක කෙටි කාලයක් තුළදී පුරුෂයන් හා එක්ව ස්වාධීන කණ්ඩායම් ලෙස, මැතිවරණයට නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කළහ. කුඩා රැස්වීම්වලට සහභාගි වූ තරුණයින් සුළු පිරිසක් නියෝජනය කළ තරුණ සමිති 5 ක්ද මෙම ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගි වීම ව්‍යාපෘතියෙන් ලද අනපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයක් විය. ඒ අතරින් 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූ තරුණයන් තිදෙනෙකු ද WPGG සංවිධානයේ සහාය ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටියහ.

මේ අනුව මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රීන් තිස් දෙනෙකු ඔවුන් සම්බන්ධ වී සිටි දේශපාලන පක්ෂවලින් බැහැර වී, ඒවාට අභියෝග කොට වෙනත් කණ්ඩායම් සමඟ එක්ව 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම ස්ත්‍රීන්ගේ යම් දේශපාලන බලගැන්වීමක් ලෙස සැලකිය හැකිය. මීට පෙර මැතිවරණවලදීත් ස්ත්‍රීන්ට ඒ හා සමාන අත්දැකීම් ලැබුණත්, ඔවුහු එය නිහඬව විඳ දරාගත්තා විනා බොහෝ පුරුෂයින් මෙන් සම්ප්‍රදායික පක්ෂවලට අභියෝග කිරීමට පෙළඹුණේ නැත. නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කරන දිනට පෙර දින රාත්‍රියේ, බොහෝ ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා නොලැබේය යන පණිවිඩය ලැබීමත් සමඟ ඔවුන් හදිසියේ එම අභියෝගය ජයගැනීමට විකල්ප සොයාගැනීම “ලාංකික දේශපාලන කලාවේ” එක් පාඩමක්, මෙම ස්ත්‍රීන් ද උගත් සැටියක් ප්‍රකාශ කරයි.

ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂයකින් මෙසේ ඉවත් වූ මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රීන් කිහිපදෙනෙකුට, පක්ෂ නායකත්වය විසින් ආයාචනාත්මක ලිපි එවා, නැවත පක්ෂයට සේවය කරන ලෙස ඉල්ලා සිටියද, ඔවුහු එයට ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම ස්ත්‍රීන් දේශපාලන වශයෙන් යම් බලගැන්වීමක් සිදුවූ බවට තවත් සාක්ෂියකි.

WPGG ව්‍යාපෘතියේ හතරවැනි ක්‍රියාකාරකම යටතේ, 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිතාවන් 43 දෙනෙකුට සහාය දැක්වීම සඳහා WPGG සංවිධානය විසින් ගම් මට්ටමේ ප්‍රචාරක රැස්වීම් සංවිධානය කරනු ලැබිණි. WPGG විසින් සකස් කරන ලද

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

පොදු පෝස්ටර් 6 ක් හා පත්‍රිකා 2 ක් (සිංහල-ද්‍රවිඩ බසින්) මෙම රැස්වීම් වලදී බෙදා හැරිනි. අපේක්ෂිතවන්ට පුද්ගලිකව අත්පත්‍රිකා සකස් කර ගැනීම සඳහා ද WPGG සංවිධානය සහාය ලබාදුනි. WPGG කණ්ඩායමට අයත් ස්ත්‍රීන් විවිධ පක්ෂවල සාමාජිකාවන් වුවත්, විවිධ ප්‍රදේශවල ජීවත් වුවත් ඔවුන් පක්ෂ හේද හා ප්‍රදේශ හේද නොතකා ඒ ඒ අපේක්ෂිතවන්ගේ රැස්වීම්වලට සහාය දැක්වීම ලාංකික දේශපාලන සංස්කෘතිය තුළින් නව ප්‍රවණතාවයක් ප්‍රකාශ දීමක් ලෙස පෙන්වා දියහැකිය. නමුත් පළාත් මට්ටමේ දේශපාලන නායකාවන්, එසේ වෙනත් පක්ෂවලට අයත් අපේක්ෂිතවන්ට මැතිවරණ ප්‍රචාරණ කටයුතුවලදී සහය දැක්වීම නිසා, පක්ෂ නායකත්ව මට්ටමේ ප්‍රශ්න කිරීම්වලට ඔවුන් ලක්වී ගැටළු උද්ගත වූ අවස්ථාද විය. WPGG ව්‍යාපෘතිය හා එක්ව කටයුතු කළ තරුණ සමිති සාමාජිකයින්ද සමහර අපේක්ෂිතවන්ට සහාය දැක්වීය. මෙම රැස්වීම්වලදී, ස්ත්‍රීන්ට ඡන්දය ලබාදීමේ වැදගත්කම හා දේශපාලනය ස්ත්‍රීන්ගේ ඵලදායී ජීවිතවලට ඍජුව සම්බන්ධ වී ඇති ආකාරය පිළිබඳ WPGG සම්පත්දායිකාවන් විසින් කරුණු අවධාරණය කරන ලදී. ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් මෙම තේමාව සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් කළ පෝස්ටර් ප්‍රදර්ශන, කෙටි නාට්‍ය හා විදි නාට්‍ය සංදර්ශනද එම රැස්වීම්වලදී ප්‍රචාරණය සඳහා භාවිත කරන ලදී. තවද, සමහර අපේක්ෂිතවන් සමඟ සාකච්ඡා වට කීපයක් කඳුරට එඟ් එම් ගුවන් විදුලි නාලිකාව විසින් විකාශය කරන ලදී. ලංකාදීප, ලක්බිම, මව්බිම, දිවයින, දිණමින, විරකේශරී තිනකරන් හා කන්ද (ප්‍රාදේශීය පුවත්පතකි) වැනි පුවත් පත්වල ප්‍රාදේශීය මාධ්‍යකරුවන් විසින් අවස්ථා ගණනාවකදී මෙම රැස්වීම්වල තොරතුරු හා පිංතූර පළකරමින් මාධ්‍ය සහාය දක්වන ලදී.

WPGG ව්‍යාපෘතියේ පස්වැනි ක්‍රියාකාරකම වූයේ ස්ත්‍රී අයිතිවාසිකම් හා දේශපාලන නියෝජනය පිළිබඳව ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ, (විශේෂයෙන්ම ශාස්ත්‍ර පීඨයේ) සිසුන් දැනුවත්

6 WPGG ව්‍යාපෘතියෙන් සහාය දැක්වූ ස්ත්‍රීන් ශ්‍රී.ලං.නි.ප., එ.ජා.ප., ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ, ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසය, ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් කොංග්‍රසය, කඳුරට ජනතා පෙරමුණ හා එක්සත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂය වැනි පක්ෂ ගණනාවකට හා ස්වාධීන කණ්ඩායම්වලට අයත් වූවන් වේ.

කමලා ලියනගේ

කිරීම හා ඔවුන් හා ප්‍රජා නායිකාවන් අතර සමීප සබඳතාවයක් ගොඩ නැගීමයි.

2007 වසරේ සිට 2011 දක්වා කාලය තුළදී ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත් වූ සිංහල මාධ්‍ය සිසු සිසුවියන් 349 කට හා ද්‍රවිඩ මාධ්‍ය සිසු සිසුවියන් 157 කට එක්දින දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු 7 ක් පවත්වන ලදී. 2007 දී ජේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලීය ඉතිහාසයේ ප්‍රථම වතාවට ජාත්‍යන්තර කාන්තා දින සැමරුම් උත්සවයක් පැවැත්වීමට සිසුන්ව පෙළඹ වූ අතර ඒ සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය හා වෙනත් සහායන්ද ලබාදෙන ලදී. එබඳු සැමරුම් උත්සව 4 ක්, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් දින සැමරීමේ උත්සව දෙකක්, චිත්‍ර හා පෝස්ටර් ප්‍රදර්ශනයක්, සිංහල හා ද්‍රවිඩ සිසුන්ගේ වේදිකා නාට්‍ය 3 ක් හා විදි නාට්‍ය සංදර්ශනයක් සංවිධානය කිරීමටද සිසුන්ව උනන්දු කොට අවශ්‍ය සහාය ලබාදුණි. වඩාත් ආකර්ෂණීය පෝස්ටර් සඳහා ත්‍යාග හා සහතික පත් ප්‍රදානය කිරීමේ උත්සවයක්ද සංවිධානය කෙරිණි. මේ සියලු ක්‍රියාකාරකම්, ස්ත්‍රී අයිතිවාසිකම්, සියලුම තීරණ ගන්නා මට්ටම්වල ස්ත්‍රී නියෝජනය හා දේශපාලන නියෝජනයේ වැදගත්කම සහ පංගු ක්‍රමය යන තේමා හා සෘජුව සම්බන්ධ වූ අතර, සෑම ක්‍රියාකාරකමකදීම එම මාතෘකා මත පදනම් වූ විශේෂ දේශන හා සාකච්ඡා පැවැත්වීය. මෙම විශ්ව විද්‍යාල සිසුන්ට, ප්‍රජා නායිකාවන් සංවිධානය කළ ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගි වීමේ ඉඩකඩද WPGG සංවිධානය විසින් සපයා දුණි. විශේෂයෙන්ම පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වුණු සමහර අපේක්ෂිකාවන්ට පෝස්ටර් හා අන් පත්‍රිකා නිර්මාණය කරදීමේදී සමහර සිසුහු සහාය දැක්වූහ.

2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වුණු මධ්‍යම පළාතේ, අපේක්ෂිකාවන් අතුරින් 10 දෙනෙක් ජය ලැබීය (සටහන: 1). ඒ අතරින් අපේක්ෂිකාවන් 7 දෙනෙකු ප්‍රථම වතාවට ප්‍රාදේශීය සභාවට තේරී පත්වූවන් විය. එම හත්දෙනාගෙන් සිව් දෙනෙක් WPGG ව්‍යාපෘතිය යටතේ සහාය ලැබීය. මීට පෙර පළාත් පාලන ආයතනවල නියෝජනය වී සිටි 2011 නැවත ජයගත් අපේක්ෂිකාවකටද WPGG

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

සංවිධානයේ සහයෝගය ලැබීණි. මැතිවරණයෙන් ජයගත් අනෙක් 5 දෙනාට සෘජුව සහාය දීමට WPGG සංවිධානයට නොහැකි වුවත් ප්‍රජා මට්ටමේදී කරන ලද දැනුවත් වීම් හා පෙළඹවීම් ඔවුන්ට වැඩි ඡන්ද ප්‍රමාණයක් දිනාගැනීමටත්, විශේෂයෙන්ම ක්‍රියාකාරීත්වයන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමටත් හේතු විය. 2011 දී ප්‍රථම වතාවට මධ්‍යම පළාතෙන් ප්‍රාදේශීය සහ සභාපතිත්වයක්ද 2011 දී තෝරා ගැනුණි. ඇය මැදදුම්බර ප්‍රාදේශීය සභාවට තේරී පත්වූ නියෝජිතවරියයි. කඩුගන්නාව නගර සභාවට තේරී පත්වූ නියෝජිතවරියට උප සභාපති තනතුර හිමිවිය. මුස්ලිම් කොංග්‍රසයෙන් යටිනුවරට තේරී පත්වූ නියෝජිතවරිය, 2011 ට පෙර දිගු කලක් ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂයක සක්‍රීය සාමාජිකාවක් ලෙස කටයුතු කළද, ඇයගේ නාමයෝජනා ඉල්ලුම්පත පක්ෂය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. ඇය හදිසි තීරණයක් මත මුස්ලිම් කොංග්‍රසය හා එක් වී නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කර ජයගත් අතර, එම පක්ෂය නියෝජනය කරන ප්‍රථම සිංහල කාන්තාව බවට ඇය පත්විය. ගලගෙ දර-හතරලියද්ද ප්‍රාදේශීය සභාවට තේරී පත්වූ නියෝජිතවරිය අවුරුදු 35 ට අඩු තරුණ කෝටාව යටතේ ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිකාවක් විය. WPGG සහාය දැක්වූ අපේක්ෂිකාවන් බහුතරය මැතිවරණයෙන් පරාජයට පත්වුවද, පරාජිතයින්ගෙන් වැඩි දෙනෙක් ඡන්ද 300-400 අතර ප්‍රමාණයන් දිනාගෙන තිබීම විශේෂත්වයක් විය. මෙම ප්‍රාදේශීය සහාය නියෝජිතවරියන්ගෙන් 7 දෙනෙකු සිංහල, 2 ද්‍රවිඩ හා එක් අයෙක් මුස්ලිම් යන ජනවර්ගවලට අයත් වේ. එසේම නුවරඑළියේ ස්වාධීන කණ්ඩායමකින් ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිකාවන් දෙදෙනෙකුටම ජයගැනීම සඳහා තවත් ඡන්ද 6 ක් හා 4 ක් පිළිවෙලින් ප්‍රමාණවත් නොවීමද විශේෂත්වයක් විය. නුවරඑළියෙන් ඉදිරිපත් වූ තවත් අපේක්ෂිකාවක් (ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසය) මැතිවරණයෙන් ජයගත් බැව් පළමුව ප්‍රකාශ කොට, දෙවනුව ඇයට ඡන්ද 2 ක් ප්‍රමාණවත් නැතැයි දන්වා තිබිණි. 2006 පළාත් පාලන මැතිවරණයෙන් මධ්‍යම පළාතේ පළාත් පාලන ආයතනවලට තේරී පත්ව සිටියේ ස්ත්‍රීන් 6 දෙනෙකු පමණි. මධ්‍යම පළාතේ ප්‍රාදේශීය සභාවලට 2011 දී තෝරාගත් මුළු නියෝජිත සංඛ්‍යාව 633 ක් වන අතර, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ ප්‍රතිශතය 1.5% කි.

WPGG ව්‍යාපෘතියෙන්, 2008-2009 පළාත් සභා මැතිවරණ සෘජුව ඉලක්ක කර නොගත්තද, එහි ක්‍රියාකාරකම් මගින් ප්‍රජා නායිකාවන්ට ලබාදුන් නායකත්ව පුහුණුව හා ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම්, පළාත් සභාවල ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය වීමටද යම් ප්‍රමාණයකින් බලපෑම් කළේය. නුවරඑළියෙන් පළාත් සභාවට ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිකාවකගේ ඉල්ලුම්පත ප්‍රධාන පක්ෂයකින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නිසා, එම තීරණයට එරෙහිව, WPGG පුහුණුව ලැබූ ප්‍රජා නායිකාවන් කණ්ඩායමක් විසින් උද්ඝෝෂණ ව්‍යාපාරයක් සංවිධානය කරන ලදී. ඔවුන් වැඩමුළුවලදී උගත් උපක්‍රම භාවිතා කොට නුවරඑළිය නගර මධ්‍යයේ රැළියක් සංවිධානය කිරීමෙන් හා අදාළ පක්ෂයට තර්ජනය කිරීමෙන්, පක්ෂයේ තීරණය වෙනස් කිරීමට මොවුන්ට හැකි විය. 2008/09 මධ්‍යම පළාත් සභාවට අපේක්ෂිකාවන් 6 දෙනෙක් ඉදිරිපත් වූ අතර, ඒ සියලු දෙනාටම WPGG ප්‍රජා නායිකාවන් ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් ඒ ඒ ඡන්ද බල ප්‍රදේශවලදී සහාය දැක්වූහ. කුඩා රැස්වීම් සංවිධානය, ගෙයින් ගෙට යාම, පෝස්ටර් හා පත්‍රිකා බෙදීම, ආගමික හා වෙනත් උත්සව සංවිධානය කරදීම, ආහාර හා වෙනත් සම්පත්වලින් ආධාර ලබා දීම වැනි කටයුතුවලදී WPGG ප්‍රජා නායිකාවෝ මූලිකත්වය ගත්හ. එම අපේක්ෂිකාවන් 6 දෙනාගෙන් 5 දෙනෙක් පළාත් සභාවට තේරී පත්වීමද WPGG ප්‍රජා නායිකාවන් ලැබූ ජයග්‍රහණයන් ලෙස සැලකිය හැකිය. 2006 දී මධ්‍යම පළාත් සභාව තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය තිදෙනෙකුට සීමා වී තිබිණි.

WPGG ව්‍යාපෘතියෙන් අනපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයක්ද දිනාගත හැකිවිය. එනම්, ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම්වලට සම්බන්ධ වී සිටි තරුණ අපේක්ෂකයින් තිදෙනාම උඩුනුවර, හාරිස්පත්තුව හා හේවාහැට ප්‍රාදේශීය සභාවලට තේරී පත් වීමයි. එයින් නියෝජනවරුන් දෙදෙනෙක් (සිංහල) එක්සත් ජාතික පක්ෂයෙනුත්, තවත් අයෙක් (මුස්ලිම්) ස්වාධීන කණ්ඩායමකින් මැතිවරණයට ඉදිරිපත් විය. දෙදෙනෙකු දේශපාලන ආධුනිකයින් විය.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

මධ්‍යම පළාතේ පළාත් පාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය, WPGG ව්‍යාපෘතිය අපේක්ෂා කළ අයුරින්ම වර්ධනය කරගැනීමට සමත් නොවුවත් එයට පෙර තිබූ සංඛ්‍යාවට වඩා සුලුවෙන් හෝ (සිව්දෙනෙකුගෙන්) වර්ධනය විය. එයට අමතරව, ස්ත්‍රී නියෝජනය පිළිබඳ හා ස්ත්‍රීන් පොදු කටයුතුවලදී නායකත්වය ගැනීම පිළිබඳ යම් උනන්දුවක් ද මෙම ස්ත්‍රීන් අතර වර්ධනය විය. එයට හොඳම සාක්ෂියක් වන්නේ, WPGG ව්‍යාපෘති හා සම්බන්ධව ක්‍රියාකළ බහුතරයක් ස්ත්‍රීන් සමාජ හා දේශපාලන සංවිධාන ගණනාවක තීරණ ගන්නා මට්ටමේ තනතුරුවලට (සභාපති, උපසභාපති, ලේකම්, භාණ්ඩාගාරික) 2007-2011 අතර කාලය තුළදී තේරී පත්වීමයි (සටහන: 2).

පළාත් පාලන මැතිවරණයට (2011) මධ්‍යම පළාතෙන් ඉදිරිපත්වූනු පුරුෂයන්ගෙන් 546 දෙනෙක් ජයගත් අතර, ස්ත්‍රීන් අතරින් ජය ලබාගත්තේ දහ දෙනෙකු පමණි. ස්ත්‍රීන් මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේදී මුහුණපාන යම් යම් ගැටළු ආමන්ත්‍රණය කිරීමට WPGG ව්‍යාපෘතියෙන් උත්සාහ ගත්තද, 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේ ප්‍රතිඵල වල අපේක්ෂිත ආකාරයේ වෙනසක් සිදුනොවීය. සම්ප්‍රදායිකවම සිදුවන අයුරින් පුරුෂයන් අති බහුතරයක් ජය ලැබීය. එසේ පුරුෂයන් බහුතරයක් ජයගැනීමටත්, ස්ත්‍රීන් බහුතරයක් පරාජය වීමටත් බලපෑ හේතු පිළිබඳ නිවැරදි අවබෝධයක් ලබාගැනීම, මෙම ගැටලුව විසඳීමේදී වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වේ. එසේම 2015 දී පැවැත්වීමට නියමිත පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී මෙයට වඩා වැඩි අපේක්ෂිතාවන් සංඛ්‍යාවකට ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ වලින් නාමයෝජනා ලබාගැනීමට හා මැතිවරණය ජයගැනීමට අනුගමනය කළයුතු උපක්‍රම මොනවාද? යන්න පිළිබඳව සොයා බැලීමත් ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය සඳහා වඩාත් වැදගත්වේ. ඒ සම්බන්ධයෙන් කරන ලද ගුණාත්මක අධ්‍යයන සමීක්ෂණයක තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීමක් ඊළඟ පරිච්ඡේදයෙන් සිදුකෙරේ.

සටහන: 1

2011 පළාත් පාලන ආයතනවලට තේරී පත්වූ ස්ත්‍රීන් (මධ්‍යම පළාත)

දැස්ත්‍රිකය	ජන්ද බල ප්‍රදේශය	පළාත් පාලන ආයතනය	පක්ෂය	නියෝජිතවරයෙහි නම	පත්වූ වරය	ජන වර්ගය
මහනුවර	යටිනුවර	ප්‍රාදේශීය සභාව	මුස්ලිම් කොංග්‍රසය	පුෂ්පා කොඩිතුට්ටික	පළමු	සිංහල
	යටිනුවර	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජනතා නිදහස් සංධානය	අමරා කුමාර සිරිවර්ධන	පළමු	සිංහල
	කඩුගන්නාව	නගර සභාව	එක්සත් ජාතික පක්ෂය	එම්. ආර්. ඩිසානා	තුන්වැනි	මුස්ලිම්
	භාරිස්පත්තුව	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජාතික පක්ෂය	පද්මා විජේසිංහ	පළමු	සිංහල
	ගලගෙදර	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජනතා නිදහස් සංධානය	ශාමා හේනේගම	පළමු	සිංහල
	මැදුම්බර	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජනතා නිදහස් සංධානය	සුනේත්‍රා ජයරත්න	දෙවැනි	සිංහල
	උඩපළාත	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජනතා නිදහස් සංධානය	ජානකී ඒකනායක	පළමු	සිංහල
මාතලේ	අඹින්ගඟ කෝරළේ	ප්‍රාදේශීය සභාව	එක්සත් ජනතා නිදහස් සංධානය	යූ. ජී. බාලමැණිකේ	තුන්වැනි	සිංහල
නුවරඑළිය	නුවරඑළිය	ප්‍රාදේශීය සභාව	කඳුරට ජනතා පෙරමුණ	ආර්. ලෝරේණ්ඩර්	පළමු	ද්‍රවිඩ
	හැටත්	ප්‍රාදේශීය සභාව	ලංකා කම්කරු කොංග්‍රසය	අරුල්නායකී මැතිවිස්	පළමු	ද්‍රවිඩ

සටහන: 2

නිල තනතුරු හෝ තනතුර දරන සමිතිය	ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාව
සමුපකාර අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල (සාමාජික)	03
සාමදාන විනිශ්චයකාර	08
ග්‍රාම සංවර්ධන කමිටු නිලධාරී	32
සිවිල් ආරක්ෂක කමිටු - පෙරහැර කමිටු	23
මරණාධාර සමිති	51
කුලභන සමිති	57
සමථ මණ්ඩල සාමාජික	12
පෙරහැර ආරක්ෂක කමිටු	06
ග්‍රාමීය සුභසාධන සමිති	24
සර්වෝදය සමිති	23
ඩෙංගු මර්දන කමිටු	52
සමෘද්ධි සමිති	46
පාසැල් සංවර්ධන සමිති	27
කාන්තා සමිති	61

2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය, (මධ්‍යම පළාත) :
ස්ත්‍රී-පුරුෂ නියෝජනයට බලපෑ හේතු පිළිබඳ
විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රී-පුරුෂ නියෝජනය සම්බන්ධයෙන් බලපෑ සෘණාත්මක හා ධනාත්මක සාධක විශ්ලේෂණාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා 2011 මැයි මාසයේ සිට 2012 ජූලි මාසය දක්වා අදාළ දත්ත එකතු කරන ලදී. එම අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණු 2 ක් විය.

- i. 2011 මැතිවරණයේදී ජයගත් හා පරාජය වූ ස්ත්‍රී-පුරුෂ අපේක්ෂක දෙපක්ෂයම භාවිත කළ උපක්‍රම විශ්ලේෂණය කිරීම.
- ii. 2015 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වී ජය ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ස්ත්‍රීන්ට ඒ සඳහා අනාගත උපක්‍රම සැලසුම් කරගැනීමට මෙම විශ්ලේෂණය ඇසුරෙන් තොරතුරු සැපයීම

අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ආකාර 3 ක් විය.⁷

- i. සම්මුඛ සාකච්ඡා -**
සහභාගිවන්නන් 91 (ස්ත්‍රීන් 44 හා පුරුෂයන් 47) (වගුව: 5)
- ii. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා -**
ප්‍රාදේශීය සහා බලප්‍රදේශ 18 - සහභාගිවූවන් සංඛ්‍යාව - 362 (ස්ත්‍රීන් 214 හා පුරුෂයන් 148) (වගුව: 6)

---

7 සම්මුඛ සාකච්ඡා, සිද්ධි අධ්‍යයන හා කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සංවිධානය කිරීමේදී ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාවාර්ය ශෝභනා රාජේන්ද්‍රන් හා 2011 වසර ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජ-භාවය හා දේශපාලනය යන විෂය හැදෑරූ පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ සිසුන් අති විශාල දායකත්වයක් දැක්වූහ.

iii. සිද්ධි අධ්‍යයන -

සිද්ධි අධ්‍යයන 13 - 2011 මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂිකාවන් (ජයගත් 8, පරාජය වූ 5) අතරින් තෝරා ගන්නා ලදී.

සම්මුඛ සාකච්ඡා සඳහා පළාත් සභා නියෝජිතයින්, 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූ අපේක්ෂකයින්, වෙනත් දේශපාලනඥයින්, දේශපාලනය පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන සමාජ ක්‍රියාකාරීන් හා අදාළ පරිපාලන නිලධාරීන් තෝරා ගැනුණි. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සඳහා ආගමික නායකයින්, ප්‍රජා සංවිධාන නායකයින්, ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරු, නියෝජිතයින්, ප්‍රාදේශීයබඳ පරිපාලන නිලධාරීන්, පක්ෂ ක්‍රියාකාරීන්, තරුණයින්, WPGG ව්‍යාපෘතිය හා එක්වී කටයුතු කළ දේශපාලන නායකයන් හා ඡන්දදායකයින් සහභාගි කර ගැනුණි. මෙම සාකච්ඡා වනිතා සංවර්ධන නිලධාරීන්, WPGG ප්‍රජා නායකයන්, සමහර ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරුන් හා නියෝජිතයින්ගේ මූලිකත්වයෙන් සංවිධානය කෙරිණි. වනිතා සංවර්ධන නිලධාරීන්ගේ ද උපදෙස් මත ස්ත්‍රී නියෝජනය පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පුද්ගලයින් එම සාකච්ඡාවලට කැඳවන ලදී. සම්මුඛ සාකච්ඡා හා ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මූලික ප්‍රශ්න 5 ක් මත පදනම් කර ගැනුණි. (ප්‍රශ්නාවලිය සඳහා ඇමුණුම: 1 බලන්න).

(i) දේශපාලන නියෝජිත ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය

සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට හා ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලට සහභාගිවූවන්ගෙන් 91.4% ක්, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය දැඩිව අවධාරණය කළහ. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට මුහුණ දුන් පුරුෂයන්ගෙන් තිදෙනෙක් හැර අනෙක් සියලු දෙනාම ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් බවත්, ස්ත්‍රී නියෝජනය අවම වීම සමාජ ගැටළුවක් හෝ දේශපාලන ගැටළුවක් බවත් පෙන්වා දුන්හ. ස්ත්‍රී නියෝජනයක් අවශ්‍ය වන්නේ මන්ද යන පැණයට, ස්ත්‍රී-පුරුෂ

කමලා ලියනගේ

දෙපක්ෂයේම ප්‍රතිචාරකයින් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අදහස් පහත සඳහන් අයුරින් මූලික කරුණු කීපයකට දළ වශයෙන් ගොනුකළ හැකිය.

- ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම සමාන මානව ජීවිත් වන නිසාත්, ජනගහනයෙන් අඩක් නියෝජනය කරන නිසාත්, ඔවුන්ට සමාන අයිතිවාසිකම් හිමිවන නිසාත්, දෙපක්ෂයටම තම වුවමනාවන් නියෝජනය කිරීමට ඉඩප්‍රස්ථා තිබිය යුතුය යන මතය එම අදහස් අතරින් ප්‍රමුඛ විය.

ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයක් විසින් මේ සම්බන්ධයෙන් සමාන අදහස් ඉදිරිපත් කරන ලදී. එක් ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙක් අවධාරණය කළේ “විසිතුන් දෙනෙක් වන අප ප්‍රාදේශීය සභාවේ නියෝජකයින් අතරින්, ස්ත්‍රීන් සිටින්නේ එක් අයෙකි. ඇය මෙම ප්‍රදේශයේ ස්ත්‍රීන් මුහුණු දෙන ගැටළු, විශේෂයෙන්ම ජල හිඟය, කසළ කළමනාකරණයේ අඩුපාඩු, අනවසර ඉදිකිරීම්, ප්‍රසිද්ධ වැසිකිළි පිරිසිදු නොකිරීම, ළදරු සුරැකුම් මධ්‍යස්ථානවල අඩුපාඩු, සුරාසැල් නිසා මතු වී ඇති ප්‍රශ්න හා ගෘහ ප්‍රවණ්ඩත්වය ආදී දැ ගැන සාකච්ඡා කොට සභාව හරහා විසඳුම් සෙවීමට විශාල උත්සාහයක් දරයි. ඇය සභාවට තේරී පත්වීමට පෙර, අප මෙම ගැටළු ගැන වැඩි අවධානයක් යොමු කළේ නැත” යනුවෙනි.

- ලාංකික ස්ත්‍රීන් විවිධ අංශවලින් ජයග්‍රහණ හිමිකරගෙන තිබේ. එහෙයින් ඇය සියලුම තීරණ ගන්නා මට්ටම්වලදී නියෝජනය වියයුතුය. ඇය ජීවවිද්‍යාත්මකව හා සමාජ විද්‍යාත්මකව පුරුෂයන්ට වඩා වෙනස්ය. එහෙයින් ඒ වෙනසද තීරණ ගන්නා මට්ටම්වල දී නියෝජනය වියයුතුය.

තවත් ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙක් පවසා සිටියේ “වත්මන් ස්ත්‍රීන් අධ්‍යාපනය සහ රැකියා ඇතුළු විවිධ ක්‍ෂේත්‍රවලින් ඉදිරියට පැමිණ සිටී. එහෙයින් දේශපාලන ක්‍ෂේත්‍රයේ තීරණ ගන්නා

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා මට්ටම්වලටත් ස්ත්‍රීන් සහභාගි කරවා ගැනීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි” යනුවෙනි.

මෙම අදහස ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයකගෙන් ප්‍රකාශ වූ අතර, මධ්‍යම පළාත් සභාවේ ඇමතිවරියක් ප්‍රකාශ කළේ “ස්ත්‍රීන්ට පුරුෂයන්ට වඩා වෙනස් වූ ජීවවිද්‍යාත්මක හා සමාජීය භූමිකා පැවරී තිබේ. එහෙයින් ඔවුන් ස්ත්‍රීන් හා දරුවන් පිළිබඳ කරුණුවලදී වැඩි සංවේදිතාවයකින් ක්‍රියාකරයි. .... දේශපාලන නියෝජනය ස්ත්‍රීන්ගේ අයිතියක් පමණක් නොවේ. ස්ත්‍රීන්ගේ අවශ්‍යතා නියෝජනය ඔවුන්ගේ යුතුකමක්ද වේ ..... ස්ත්‍රීන් හා දරුවන්ගේ ජීවන තත්වය වර්ධනය කිරීම සඳහා නියෝජිත ආයතන තුළ අනිවාර්යෙන්ම ස්ත්‍රීන් නියෝජනය විය යුතුය” යනුවෙනි.

- ලාංකික දේශපාලනයේ පවතින දූෂිත, තරඟකාරී හා ප්‍රචණ්ඩකාරී ස්වරූපය වෙනස් කිරීමට ස්ත්‍රී නියෝජනයක් අවශ්‍යය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, යහපාලනය හා තිරසාර සංවර්ධනය දිනාගැනීමටද ස්ත්‍රීන් තීරණ ගන්නා මට්ටම්වල නියෝජනය විය යුතුය.

අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයක් දැක්වූ තවත් අදහසක් නම් ස්ත්‍රීන්ගේ නියෝජනය තුළින් පළාත් පාලන දේශපාලනයේ සෘණාත්මක ස්වභාවය වෙනස් කළ හැකි බවයි. ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙක් දැක්වූ අදහසක් මෙහිදී ඉදිරිපත් කිරීම වැදගත් වේ. “ප්‍රාදේශීය සභාවක එක් ස්ත්‍රීයක් හෝ සිටින විට, පුරුෂයන් හැසිරෙන්නේ වෙනදාට වඩා වෙනස් අයුරිනි. ඔවුන් ස්ත්‍රීන් ඉදිරියේ විනයානුකූලව කටයුතු කිරීමට උත්සාහ කරයි..... ලංකාවේ තීරණ ගන්නා මට්ටමේ ඉන්නා බොහෝ ස්ත්‍රීන්, පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව බැලුවහොත් දූෂණය හා ප්‍රචණ්ඩත්වය භාවිත කරන්නේ අඩුවෙනි. ඔවුන් වැඩි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී බවකින් හා විනිවිද පෙනෙන ස්වරූපයකින් කටයුතු කරයි”.

කමලා ලියනගේ

තවත් ප්‍රාදේශීය සභා නියෝජිතවරුන් කිහිපදෙනෙක්, නියෝජිතවරියන් දෙදෙනෙක් හා අපේක්ෂිකාවන් 11 දෙනෙක් ප්‍රකාශ කළේ වත්මන් පාර්ලිමේන්තුව තුළ සමහර පුරුෂයන් හැසිරෙන ආකාරය ඉතාම පිළිකුල් සහගත බවත්, බහුතර ස්ත්‍රීන් ඔවුන්ට වඩා විනයානුකූලව හැසිරෙන බවත්ය. එනිසා දේශපාලන ආයතන දෙස සමාජය බලන ආකාරය වෙනස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් බව අවධාරණය කළහ. එය කළ හැක්කේ එම ආයතනවල නියෝජිතයින්ගේ මනා හැසිරීම තුළිනි. වැඩි ස්ත්‍රී නියෝජනයක් මගින් එම වෙනස කළහැකි බව ඔවුහු පෙන්වා දුන්හ. බොහෝ ස්ත්‍රීන් ගම් මට්ටමේදී විවිධ ප්‍රජා කටයුතුවල සක්‍රීයව නිරතවන නිසා ඔවුන්ට සමාජය පිළිබඳ අත්දැකීම් බහුල බවත්, ඔවුන්ගේ දායකත්වය ප්‍රාදේශීය සභාවල කටයුතු සඳහා ලබා ගැනීමෙන් ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය සමතුලිත සංවර්ධනයක් කරගත හැකි බවත් ඔවුහු පෙන්වා දුන්හ.

- ප්‍රාදේශීය සභාවලට පැවරී ඇති කාර්යයන්ගෙන් බහුතරය ස්ත්‍රීන් හා දරුවන්ගේ ජීවිතවලට සම්බන්ධය. එහෙයින් ඒ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේදී ප්‍රමාණවත් ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාවක් සහභාගි වීම අත්‍යවශ්‍යය.

මෙම කරුණද, බහුතර සහභාගිවන්නන් විසින් අවධාරණය කරනු ලැබූ අතර, එක් ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙක් ප්‍රකාශ කළේ “ප්‍රාදේශීය සභා පණතට අනුව එහි කාර්යන් වැඩි හරියක් ස්ත්‍රීන් හා දරුවන්ගේ ජීවිතවලට සෘජුව සම්බන්ධ වේ. එම කාර්යන්හි වැදගත්කම හා ඔවුන් මුහුණදෙන ගැටළු හා ඒවා විසඳා ගතයුතු ආකාරය පිළිබඳව පිරිමින්ට වඩා ගැහැණුන්ට ඇති අවබෝධයත්, අත්දැකීම්වත් වැඩිය. එහෙයින් තීරණ ගැනීමේදී ගැහැණුන්ගේ සහභාගිත්වය අනිවාර්ය වියයුතුයි” යනුවෙනි.

- ස්ත්‍රීන් දේශපාලන ආයතන වල නියෝජනය වීමෙන්, තරුණ පරපුරේ ස්ත්‍රීන් තුළ ඒ සඳහා උනන්දුවක් හෝ පෙළඹවීමක් ඇතිවේ. දිගුකලක් තිස්සේ “ස්ත්‍රීන්ට නුසුදුසුයැයි හෝ

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

නොගැලපේ” යැයි සැලකූ පොදු කටයුතු වලට සහභාගි වීම සඳහා තරුණ ස්ත්‍රීන්ට එයින් බෙදාහැරීම් ලැබේ.

මෙම අදහස නවක ප්‍රාදේශීය සභා මන්ත්‍රීවරයක විසින් මේ අයුරින් අවධාරණය කරන ලදී.

“මා සමාජ කටයුතුවලට පොළඹවා, ගුරුහරුකම් දී දේශපාලනයට යොමු කරනු ලැබුවේ පළාත් සභා මන්ත්‍රීතුමියක් විසිනි. දේශපාලන පුහුණු වැඩමුළු සඳහා, ඇය මාව යොමුකළ අතර, දේශපාලන රැස්වීම්වලටද කැඳවා ගෙන ගියා. එම අවස්ථාවලදී දේශපාලන නායකයින් හඳුනා ගන්නටත්, විවිධ අත්දැකීම් ලබා ගන්නටත් මට හැකිවුණා. .... 2011 මැතිවරණයේදී, මගේ පක්ෂය මට නාමයෝජනා ලබාදුන්නේ නැහැ. නමුත් විකල්ප මාර්ග මගින් මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමට ඇය මට සහාය දුන්නා. අපිට ස්ත්‍රීන් විධියට, එබඳු ජ්‍යෙෂ්ඨ නායකාවන්ගේ සහාය අත්‍යවශ්‍යයි. අපි අද ඉදිරියට ආවොත් අපේ දියණිවරුන්ට එය ආදර්ශයක් වේවි..... මගේ බල ප්‍රදේශයෙන් අඩු වශයෙන් තවත් කාන්තාවන් 4 දෙනෙක්වත්, ඉදිරි මැතිවරණයට තල්ලු කිරීමට මම බලාපොරොත්තු වෙනවා”.

ස්ත්‍රී දේශපාලන නියෝජනයේ අවශ්‍යතාවය සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා මෙම මූලික කරුණු වලට අමතරව තවත් කරුණු රාශියක්ද ප්‍රතිචාරකයින් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. ස්ත්‍රීන් සමාජගත කිරීම වෙනස් අයුරින් සිදුවන නිසා ඔවුන් වඩාත් කැපවීමෙන් හා අරපරිස්සමෙන් කටයුතු කරන බැවින් එබඳු වර්ත දේශපාලන නියෝජනයට අද වඩාත් අවශ්‍යව ඇති බැව්ද මෙහිදී ප්‍රකාශ කෙරිණි. තවද, ස්ත්‍රීන් පවුලේ, සමාජයේ හා ජාතියේ පැවැත්ම හා ආරක්ෂාවට විශාල දායකත්වයක් දක්වන නිසා ඇය දේශපාලන ආයතන තුළද නියෝජනය වියයුතු බැව් බොහොමයක් සහභාගිවන්නන් විසින් අවධාරණය කරන ලදී.

(ii) 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූ ස්ත්‍රීන් බහුතරයක් පරාජය වීමට හේතු

- නාමයෝජනා ලබාගැනීමේදී ස්ත්‍රීන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවූ ගැටළු

අධ්‍යයනයට සහභාගි වූවන්ගෙන් 92.4% ප්‍රකාශ කර සිටියේ පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී ස්ත්‍රීන් පරාජය වීමක් සිදුවුවා නොව ඔවුන්ට අවම වශයෙන් නාමයෝජනාවක් ලබා නොදීම විශාල අසාධාරණයක් හා ගැටළුවක් වූ බවයි. වත්මන් දේශපාලන ක්‍රමය තුළ පුරුෂයන්ට පවා නාමයෝජනා ලබාගැනීම ඉතා දුෂ්කර බවත්, ශෝකි, හිතවත්, සන්ධාන පාර්ශව හා පුද්ගලික යනාදී සබඳතාවලට පිළිවෙලින් ප්‍රමුඛත්වය දී නාමයෝජනා ලබාදීම ලාංකික සම්ප්‍රදායක් වී ඇති බවත් ඔවුහු ප්‍රකාශ කළහ. සෑම පක්ෂයක් තුළම ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය නිසා ස්ත්‍රීන් තවදුරටත් වෙනස්කම්වලට බඳුන්වන බව ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් බහුතරය පෙන්වා දුන්හ. එම ගැටළුව පිළිබඳ අදහස් දැක්වූ එක් අපේක්ෂිකාවක් ඉතාමත් සංවේදී අයුරින් කළ ප්‍රකාශයක් පහත සඳහන් වේ.

“මම ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂයේ (ශ්‍රී ලං.නි.ප.) ක්‍රියාකාරී සාමාජිකාවක් (හැටන්-මස්කෙළිය) ලෙස දශක 3 කට වැඩි කාලයක් කටයුතු කරමින් සිටිනවා. පක්ෂය ඉතා දුෂ්කර තත්වයන්හි පවතින අවස්ථාවල මමත්, මගේ පවුලේ අයත් මැතිණිය (සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක) හා අනුර බණ්ඩාරනායක මහතාට විවිධ අයුරින් උදව් කළා. 1978, මගේ පක්ෂ ක්‍රියාකාරකම් නිසා මාව සිරගත කළා. නමුත් මම පක්ෂය අත්හැරියේ නැහැ..... මම පළාත් පාලන හා පළාත් සභා මැතිවරණවලදී, නාමයෝජනා සඳහා 6 වරක් ඉල්ලුම් කළා..... මෙවර (2011) මගේ නම නාමයෝජනා ලැයිස්තුවේ තිබුණා. මම එය අත්සන් කිරීමට අරලිය ගහ මන්දිරයටත් ගියා. නමුත් අවසාන මොහොතේ මගේ ආසන සංවිධායක විසින් නම කපා දමලා..... මම දන්නවා ඔහු මට බයයි. මම දීර්ඝ කාලයක්, හැටන්-

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා මස්කෙළිය ප්‍රදේශයේ සමාජ, සංස්කෘතික හා දේශපාලන කටයුතු කරනවා. නමුත් ඔවුන් ඒවා කරන්නේ නැහැ..... මැතකදී ඔහු අපේ නගරයේ අරක්කු වෙළඳසැලක් විවෘත කිරීමට සැලසුම් කළා. අපි එයට විරුද්ධව පෙළපාලි ගියා. ජනාධිපතිතුමාටත් දැන්වුවා. ඔහුට එනිසා එය කරන්නට බැරි වුනා. ඔහු දන්නවා මම තේරී පත්වුනොත් එබඳු දෑ කරන්න බැරි බව”.

මෙබඳු ප්‍රකාශන රාශියක් අප හමුවේ තැබුන අතර, එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ (යටිනුවර) දීර්ඝ කාලීන සාමාජිකාවක්ද, ඇගේ අත්දැකීම් මෙසේ විස්තර කළාය.

“මගේ සේවය එක්සත් ජාතික පක්ෂයට (එ.ජා.ප.), වසර 18 ක්ම දුන්නා. අපේ ප්‍රදේශයේ ලක් වනිතා සංවිධානයේ සභාපති ත් මමයි. නාමයෝජනා සඳහා මම සම්මුඛ පරීක්ෂණයට ගියාම එහි සිටි නායකයින් මා කළ සේවය ගැන ප්‍රශංසා කරමින් කීවා “ඒ පළාතේ දේශපාලනඥයින්ටත් වඩා මම වැඩ කරල තිබෙන බව” නමුත් අපේ ආසන සංවිධායක ඔහුගේ සෞභෞයුරාගේ බිරිඳට හා නැගණියට නාමයෝජනා දුන්නා. මාව කපා හැරියා. පක්ෂ නායකතුමා, නියෝජ්‍ය නායකතුමා හා මේ ප්‍රදේශයේ සිටින පක්ෂ නායිකාවක් මට නාමයෝජනා ලබා ගැනීමට විවිධ අයුරින් බලපෑම් කළත්, ආසන සංවිධායක පක්ෂයෙන් ඉල්ලා අස්වන බවට තර්ජනය කරමින් ඔහුගේ තීරණය ක්‍රියාත්මක කළා”.

මේ හා සමාන ගැටළුවකට මුහුණ පෑ ශ්‍රී.ලං.නි.ප. (උඩපළාත-ගම්පළ) සාමාජිකාවන් දෙදෙනෙක් විසින් ඔවුන්ගේ අත්දැකීම් මේ අයුරින් අප සමඟ බෙදා ගන්නා ලදී. “ළමා කාලයේ සිට, අපි දෙදෙනාම, පවුල් වල අයත් සමඟ ශ්‍රී.ලං.නි.ප. යේ බර ආද්දා. අපි පළාත් පාලන ඡන්දෙට ඉල්ලන බව දැන්වුවාම, අපේ ප්‍රදේශයේ පක්ෂ නායකයාත්, ඔහුගේ බිරිඳත් දෙදෙනාම අපිව උනන්දු කළා. නාමයෝජනා දෙන බව නිතර නිතර කීවා. නමුත් නාමයෝජනා අත්සන් කිරීමට අපේක්ෂකයින් කොළඹ යන්න රැස්වූ බැව් ආරංචි වී

කමලා ලියනගේ

අපිත් නායකතුමාගේ ගෙදරට දිව්වා. අවාසනාවට ආරක්ෂකයෝ අපිව ගේට්ටුවෙන් ඇතුළට ගන්නත් බැරි බව කීවා. අපිට ඊට පෙර එහෙම තහංචි තිබුණේ නැහැ. අද විතරක් ඇයි කියලා අපි කඩාගෙන ගෙදරට ගියාම දැක්කා කොළඹ යන්න අපේක්ෂකයින් රැස්වී සිටින බව. අපේ නම් ලැයිස්තුවේ නැති බව දැනගත්තාම අපි සණ්ඩු කළා, තර්ක කළා. නායකතුමා එකැන හිටපු අයගෙන් ඇහුවා කවරු හරි ඉල්ලා අස්වෙලා මේ දෙන්නගෙන් එක්කෙනෙකුට හරි නාමයෝජනා දෙන්න කැමතිද කියලා. කිසිවෙක් ඒ සඳහා ඉදිරිපත් වුනේ නැහැ..... අපි පසුවදාම ස්වාධීන කණ්ඩායමක් සමඟ එක් වී නාමයෝජනා භාර දුන්නා. අපි දන්නවා, ස්වාධීන අපේක්ෂකයෙකුට ජය ගන්න අමාරුයි. නමුත් අපිට ඕනෑ වුනා පක්ෂය හා අපේ නායකයාගෙන් අපට සිදුවුන අසාධාරණයට එරෙහිව අභියෝග කරන්න”.

ශ්‍රී.ලං.නි. පක්ෂයට 17 වසරක් සේවය කළ, මාතලේ අපේක්ෂිතාවකද නාමයෝජනා ලබාගැනීමේදී ඇය මුහුණ පෑ ගැටළු පිළිබඳ මේ අයුරින් විස්තර කළාය. “මම ඡන්ද කොට්ඨාශයේ කාන්තා බල මණ්ඩලයේ ලේකම්, ජනාධිපති, පාර්ලිමේන්තු හා පළාත් සභා යන සියලුම මැතිවරණවලදී මම විශේෂ ක්‍රියාකලාපයක් රඟපෑවා. මේ ප්‍රදේශයේ කාන්තා සමිති සිය ගණනක් පිහිටුවලා විශේෂයෙන්ම කාන්තාවන්ගේ ඡන්ද පක්ෂයට ලබාගන්නට කටයුතු කළා. නමුත් මම 2008/09 පළාත් සභා මැතිවරණයේදී නාමයෝජනා ඉල්ලුවාම අපේ සංවිධායක කීවා ඔහුගේ සොයුරා ජපානයේ සිට එනවා. ඔහුට නාමයෝජනා මෙවර දියයුතුයි. මට පළාත් පාලන මැතිවරණයට සුදානම් වන්න කියලා..... මගේ සේවය මම ඒ අයුරින්ම පක්ෂයට නොකඩවා ලබා දුන්නා. 2011 නාමයෝජනා ඉල්ලුවාම ඔහු කීවේ ඔහුගේ ඊලඟ සොයුරා ඉතාලියේ සිට එන බැවින් ඔහුට නාමයෝජනා දියයුතු බවයි. මේ අයුරින් අපිව සැමදාම ආසන සංවිධායකල ගොනාට අන්දවනවා..... ඒ නිසා මම ස්වාධීන කණ්ඩායමකට එකතු වුනා. නමුත් ඔහුගේ අනේක විධ තර්ජන, ප්‍රචණ්ඩකාරී ක්‍රියා හා අපහාස මැද කිසිම ප්‍රචාරක කටයුත්තක් කරන්න මට ඉඩ ලැබුනේ නැහැ”.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

විශේෂයෙන්ම ඡන්ද අපේක්ෂිකාවන් බොහෝ දෙනෙක් ඔවුන් මුහුණ දුන් නාමයෝජනා ලබාගැනීමේ දුෂ්කරතා හා ආසන සංවිධාකයින්, ඔවුන්ව වංචා කළ හෝ මුළා කළ ආකාරය විස්තර කළහ. තවත් ශ්‍රී.ලං.නි.ප. සාමාජිකාවක් (ගඟවට කෝරළේ) ඇගේ අත්දැකීම් මේ අයුරින් විස්තර කළාය.

“මම 1996 සිට පක්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සාමාජිකාවක් ලෙස කටයුතු කරනවා. ඡන්ද කාලෙදී, මම ගම් මට්ටමේ කාන්තා සමිති පිහිටුවලා, කුඩා රැස්වීම් තියලා, දහස් ගණන් ගෙවල් වලට ගිහින් ප්‍රචාරක කටයුතු කලා. අපේ පක්ෂයේ මැතිවරණ ජයග්‍රහණවලට එම දායකත්වයන් අනිවාර්යෙන්ම සම්මාදම් වුනා. ඒ අතර මම විවිධ සමාජ, ආර්ථික හා ආගමික කටයුතුවලදී මුල්තැන අරන් කටයුතු කලා. අපේ පක්ෂයේ සමහර ඇමතිවරු, මන්ත්‍රීවරු හා පළාත් සභා නියෝජිතයෝත් නිතර මාව උනන්දු කලා, පළාත් පාලන මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වෙන්න කියලා..... මම කරපු වැඩ සම්බන්ධ ලිපිගොනු 15 ක් සකස් කරලා, නාමයෝජනා සඳහා වූ සම්මුඛ පරීක්ෂණයට මම අරගෙන ගියා. එහිදී පරීක්ෂණ මණ්ඩලයේ සමහර සාමාජිකයින් කීවා වැඩිම ලකුණු ප්‍රමාණයක් මට ලැබී ඇති බව. සමහරු ඡන්ද ව්‍යාපාරයට මුදල් එකතු කරගන්නා ලෙසත් මට අවවාද කලා. මම හැකි තරමින් මුදල් එකතු කර ගත්තා. පෝස්ටර් පවා පිළියෙල කලා. නමුත් නාමයෝජනා අත්සන් කරන දිනට පෙර දින රාත්‍රියේ ආරංචි වුනා මගේ නම ලැයිස්තුවට ඇතුළත් නැති බව. ඒ පිළිබඳ ආසන සංවිධායකගෙන් විමසූ විට ඔහු කීවේ දැඩි තරඟය නිසා මේ පාර බැහැ. ඊලඟ පාරට දෙන්නම්. පක්ෂෙන් අයින් වෙන්න එපා කියලයි”.

නාමයෝජනා දීමේදී ඥාතිත්වය හා වෙනත් සබඳතාවල බලපෑම අනෙක් සියලු සුදුසුකම් අහිබවා යන බව බොහෝ ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් (82.6%) මතය විය. පානදුම්බර ප්‍රදේශයේ ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයකු පැවසුවේ

“ආසන සංවිධායක පළමුව නාමයෝජනා දෙන්නේ හිටපු

කමලා ලියනගේ

නියෝජනයින්ට, ඊට පස්සේ ඔහුගේ ශාකීන්ට, මිතුරන්ට, ඊටත් පස්සේ පක්ෂයට අත දිගහැරලා උදව් කරපු, ශක්තිමත් අයට, එයින් පස්සේ සන්ධාන හවුල්කරුවන්ට, තරුණයින්ට..... මේ විධියට ගියාම ස්ත්‍රීන්ට ඉතින් ඉඩක් ඉතිරි වෙන්නේ නැහැ” යනුවෙනි.

මස්කෙළිය- විදුලිපුර පක්ෂ ක්‍රියාකාරිනියක් පැවසූ අදහස්වලින්ද මෙම සාධකය වැඩිදුරටත් තහවුරු වේ.

“අපේ ආසන සංවිධායක අන් අයට සවන් දෙන්නෙක් නොවෙයි. හරිම ඒකාධීකාරියි. ඔහු ප්‍රථම ස්ථානය දෙන්නේ ඔහුගේ පුතාට. දේශපාලනයට නවකයෙක් වුනත්, පුතාට ප්‍රාදේශීය සභාවේ මුල් පුටුව අරන් දෙන්නයි ඔහු උත්සාහ කරන්නේ..... ඒ නිසා පුතාටත්, තවත් කිහිප දෙනෙකුටත් නාමයෝජනා දීල ඉතිරිය ඔහු “ඩම්” වලින් පිරව්වා..... නැතිනම් ඡන්ද බෙදිල යන නිසා ..... ඔහු ගැහැණු අපිට නාමයෝජනා දෙන්න බයයි. අපි මේ ප්‍රදේශයට වැඩකරන හින්දා”.

අඹගමුව ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයා ප්‍රකාශ කළේ ස්ත්‍රීන්ට පමණක් නොව පුරුෂයන්ටද පවතින ක්‍රමය යටතේ නාමයෝජනා ලබා ගැනීම අසීරු බවයි. ඔහු එකොළොස් වතාවක් නාමයෝජනා ඉල්ලා නොලැබුනත්, දැඩි ඉවසීමෙන් හා විශ්වාසයෙන් කටයුතු කළ නිසා 2011 නාමයෝජනා ලබා ගෙන එම බල ප්‍රදේශයේ වැඩිම මනාප හිමිකරගත් බව ප්‍රකාශ කළේය.

පාතදුම්බර ප්‍රාදේශීය සභාවේ විපක්ෂ නායකවරයා මෙම කරුණ පිළිබඳ තරමක වෙනස් අදහසක් දරන බැව් මෙම ප්‍රකාශනයෙන් පැහැදිලි වේ. “මේ රටේ පිරිමි හැම අයිතිවාසිකමක්ම භුක්ති විඳිනවා. නමුත් සමහර අයිතිවාසිකම් ස්ත්‍රීන් භුක්ති විඳිනවා දකින්න ඔවුන් කැමති නැහැ. ඒ නිසයි පක්ෂ නායකයින් ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා නොදෙන්නේ..... අද ගම්වල කාන්තාවෝ කාන්තා, මරණාධාර, සුභසාධන, සමෘද්ධි හා ග්‍රාම සංවර්ධන යනාදී විවිධ සමිතිවල

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා නායකත්වය අරන් කටයුතු කරනවා. ඔවුන්ගේ සහයෝගය නැතිව පක්ෂවලට දිනන්න බැහැ. නමුත් ඔවුන්ට නාමයෝජනා දුන්නොත් පිරිමි අභිබවා ගිහින් ඔවුන් දිනයි කියලා මේ පිරිමි බයයි. අනික ඊර්ෂ්‍යයි”.

• **ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලනය සම්බන්ධයෙන් ඇති අඩු අත්දැකීම්, අඩු පිළිගැනීම, අඩු ජනප්‍රිය බව සහ අඩු ඉඩප්‍රස්ථාව**

අධ්‍යයනයට යොමු කළ ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 86.3% ක් දැරූ මතයක් වූයේ පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව, ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන අත්දැකීම්, පිළිගැනීම, නායකත්වය හා ජනප්‍රිය බව අඩුවීමද ඔවුන්ගේ දේශපාලන නියෝජනයට බාධාවක් වන බවයි. අධ්‍යයනයට භාජනය වූ පළාත් පාලන නියෝජිතයින්ගෙන් 82% ක්ම වසර 15-20 පමණ දිගු කාලයක් දේශපාලන කටයුතුවල නිරතවුවන් විය. ඔවුන් බහුතරය ප්‍රකාශ කළේ “ස්ත්‍රීන් කඩිමුඩියේ පළාත් පාලන ආයතනවලට නාමයෝජනා ඉල්ලනවා. පක්ෂවලින් එහෙම නාමයෝජනා දෙන්නේ නැහැ. ඒකට ඉතින් දිගුකලක් දරදිය අදින්න ඕනෑ. අනික හතු පිපෙනවා වගේ එළියට ආපු අයට එහෙම නාමයෝජනා ලැබුණත් දිනන්න බැහැ” යනුවෙනි.

මෙහිදී අදහස් දැක්වූ අඹගමුව ප්‍රාදේශීය සභාවේ නියෝජිතවරයෙක් පැවසුවේ “අද ස්ත්‍රීන් හුඟාක් සමාජ සුභසාධන වැඩවලදී නායකත්වය ගන්නවා. එය දේශපාලනයට ඒමට හොඳ ප්‍රවේශයක්. නමුත් ඒක විතරක් මදි. සමාජ සේවා කරන එකයි ලංකාවේ දේශපාලන පොරපිටියට තරඟ කරන එකයි සමාන නැහැ..... සමාජ කටයුතුන් එක්කම ගම් මට්ටමේ ඉඳල පක්ෂයට බැඳිලා, කැපවීමෙන් වැඩකරන්න ඕනෑ” යනුවෙනි.

එම අදහස සනාථ කරන ප්‍රකාශ 2011 නාමයෝජනා ප්‍රතිකේෂ්ප වූ අපේක්ෂිකාවන් ගණනාවක් විසින් ද ඉදිරිපත් කරන ලදී. එයින් එක් අයෙකු පැවසුවේ

කමලා ලියනගේ

“මම වසර 12 ක කාලයක් තිස්සේ අපේ ප්‍රදේශයේ සමාජ සුභසාධන කටයුතු කරනවා. නාමයෝජනා සඳහා වූ සම්මුඛ පරීක්ෂණයේදීත් මට වැඩි ලකුණු ලැබුණා. ඒත් නාමයෝජනා ලැබුණේ නැහැ..... අපේ ආසනයේ පක්ෂ සංවිධායක මම කරන සේවා ගැන දන්නේ නැහැ. ඇත්තෙන්ම පක්ෂ මට්ටමින් අපේ සබඳතාවයක් නැහැ..... ඒ නිසා ඔහු කියා තිබුණා මෙයාව අපි දන්නේ නැහැ කියලා..... ඒක ගැහැණු අපි කරන වැරද්දක්” යනුවෙනි.

මෙයට සමාන අදහසක් දැක්වූ ප්‍රාදේශීය සභා නියෝජිතයෙක් (හැටන්) ප්‍රකාශ කළේ

“සාමාන්‍යයෙන් දේශපාලනය ගැන උනන්දුව දක්වන පිරිමි මැතිවරණ ඇතත්, නැතත් දේශපාලනඥයින්ව කිට්ටුවෙන් ඇසුරු කරනවා. උත්සව, මැතිවරණ වැඩ, ගමේ ශ්‍රමදාන ආදියේදී දේශපාලනඥයින් එක්ක එකට වැඩකරල දේශපාලන නායකයින් හා ප්‍රජාව දැන හැඳින ගන්නවා, අත්දැකීම් ලබාගෙන නායකත්වය ගොඩනගා ගන්නවා, ජනප්‍රිය වරිත වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි නායකයින්ගෙන් සම්පත් ඉල්ලාගෙන ගම්වල විවිධ සුභසාධක වැඩත් කරනවා..... පළාත් පාලන ඡන්දෙට නාමයෝජනා ගන්ට මෙය හොඳ සුදුසුකමක් ..... බලන්න මේ ඉන්න බොහෝ අපේක්ෂකයෝ දේශපාලන නායකයින්ගේ සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, මාධ්‍ය ප්‍රකාශක, ආරක්ෂක, රියැදුරු නැතිනම් සම්පතමයෙක්නේ නේද? ගැහැණු උදවියට ඒ වාසිය අඩුයි..... ඒ අය උත්සව ආදියට සහභාගි උනත් අපේ සංස්කෘතියේ විධියට, ඒතරම් දේශපාලඥයින්ට ළං වෙන්නේ නැහැ”.

දේශපාලන අත්දැකීම් අඩු බව නිසා ස්ත්‍රීන් මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමට හෝ ඒවායින් ජය ගැනීමට දක්වන ධෛර්ය, කැපවීම හා උනන්දුව ප්‍රමාණවත් නොවන බවටද වෝදනා එල්ල විය. ප්‍රතිචාරක පුරුෂයින්ගෙන් 75.4% ක්ම ප්‍රකාශ කළේ මෙබඳු අදහසකි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

“පුරුෂ මූලික සංස්කෘතිය වෙනස් කරලා ස්ත්‍රීන්ව දේශපාලනයට ඇදගෙන එන්න කාටවත් බැහැ. ඔවුන්ම ඔබ්බරයෙන් හා කැපවීමෙන් මේ තියෙන ප්‍රශ්නවලට අභියෝග කරලා ඉදිරියට ආ යුතුයි”.

බොහෝ දෙනෙක් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලකයින් සමඟ සමීප සබඳතා ගොඩනගා ගැනීමට ඇති ඉඩප්‍රස්ථා, පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව අඩුය. උත්සව හෝ විශේෂ අවස්ථාවලදී සාමාන්‍යයෙන් බොහෝ පුරුෂයන් ඉදිරි අසුන්වල වාඩි වීම, ආරාධනා නොලැබ හෝ පොල්තෙල් පහන දැල්වීමට සහභාගි වීම හා දේශපාලනඥයින් සමඟ කේ පානයට සහභාගි වීම වැනි දැට යොමු වේ. නමුත් ස්ත්‍රීන් තවමත් ලාංකික සංස්කෘතිය තුළ එබඳු දැ කිරීමට පෙළඹෙන්නේ ඉතා අඩුවෙනි. එහෙත් එබඳු අභියෝග අභිබවා දේශපාලනඥයින් සමඟ සමීප සබඳතා ගොඩනගා ගත් ස්ත්‍රීන්ටද නාමයෝජනා දීමේදී වාසියක් අත්වී නොමැති බැව් මෙම අධ්‍යයනයේදී ප්‍රකාශ විය. නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප වූ ස්ත්‍රීන්ගෙන් අටදෙනෙක් ප්‍රකාශ කළේ ඔවුන් අදාළ බල ප්‍රදේශයේ ජාතික දේශපාලන නායකයකු සමඟ එක්වී දීර්ඝ කාලයක් පක්ෂයට සේවය කළත්, ආසන සංවිධායක වෙතත් අයෙකු වීම නිසා, ඔහු එම ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා ලබාදීම ප්‍රතිකෂේප කළ බවයි. මෙම නායක දෙපළ අතර ඇති පුද්ගලික විරසකයන් නිසා එම අපේක්ෂිකාවන් පළිගැනීමට ලක්වූ බව ඔවුහු ප්‍රකාශ කළහ.

දේශපාලන අත්දැකීම් ලබාගැනීමට හෝ ජෙද්ශ්ඨයින් ගෙන් එබඳු ගුරුහරුකම් ලබාගැනීමට ස්ත්‍රීන්ට ඇති ඉඩකඩ ද අඩු බව ස්ත්‍රීහු බහුතරයක් ප්‍රකාශ කළහ. ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 81.2% ප්‍රකාශ කළේ “පුරුෂයන්, තම කණිෂ්ඨයින්ව දේශපාලනයේදී ඉදිරියට තල්ලු කළත්, ජ්‍යෙෂ්ඨ ස්ත්‍රීන් අතින් එය සිදුවන්නේ කලාතුරකින් බවයි”. 2011 මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වූහු (අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ) අපේක්ෂිකාවන්ගෙන් 5 දෙනෙක් හැර අනෙක් සියලුදෙනාම එම අදහස තහවුරු කළහ. එක් පක්ෂ ක්‍රියාකාරිනියක් (රත්තොට) ප්‍රකාශ කළේ “පාර්ලිමේන්තුවේ

කමලා ලියනගේ

ඉන්න කාන්තාවන්ගෙන් ඇත්තෙන්ම මේ ප්‍රශ්නය ගැන පැහැදිලි අවබෝධයක් තිබෙන්නේ හා ඒ ගැන කථා කරන්නේ එක්කෙනයි. දෙන්නයි. අනිත් අය වෙනත් ස්ත්‍රීන්ට නියෝජනය සඳහාච්ඡ ලබා දෙන්න උනන්දුවක් දක්වන්නේ නැහැ. ඒ අයගේ ප්‍රභූ වරප්‍රසාද රැකගන්න අපේ ගැණුන්ගේ ඡන්ද ටික ගන්න විතරයි ඔය නායිකාවෝ එන්නේ..... නමුත් මේ රටේ හුඟාක් දේශපාලඥයෝ මේ ක්‍ෂේත්‍රයට ආවේ ජ්‍යෙෂ්ඨයින් නිසා. අපේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නායිකාවන් එහෙම තල්ලු කරල ඉදිරියට ගෙනාවේ එක කාන්තාවක්වත් ඉන්නවාද?..... අඩු වශයෙන් මැතිණිය, වන්දිකා, අපේ වනිතා කටයුතු ඇමවරියන්, අනික් ඇමතිවරියන්..... මේ අය එක ගැණියෙකුට ඡන්දට එන්න උදව් කරලා තියෙනවාද? නමුත් මේ නායිකාවන් ඒ අයගේ පවුල්වල පිරිමින්ට දේශපාලන තනතුරු හා නාමයෝජනා ලබාදෙන්න හුඟාක් මහන්සි වෙනවා. පක්ෂ නායකයින් එක්ක රණ්ඩු කරල හරි, ගිවිසුම් ගහගෙන හරි පවුල්වල අයට මේ අය සාධාරණය ඉටුකරනවා. ස්ත්‍රී නියෝජනයේදී කථා කරන්න මේ අයට ශක්තියක් නැහැ..... ඔය ප්‍රභූ වරප්‍රසාද ඒ පංතියට විතරක් තියාගන්න දේශපාලකයින්ටත් වඩා උත්සාහ කරන්නේ සමහර නියෝජිතවරියන්..... මේකත් ලොකු ගැටළුවක්”.

ජ්‍යෙෂ්ඨ දේශපාලඥයින් සමඟ ඇති කරගන්නා අවිධිමත් සබඳතා, ඔවුන්ගෙන් උපදෙස් සහ විවිධ අයුරින් සහයෝගය ලබාගැනීම් බොහෝ පුරුෂයින්ට ඡන්දය දිනාගැනීමේදී වාසි සහගතව බලපාන බැව් ඉලක්ක කණ්ඩායම්වලට සහභාගි වූ බහුතරයක් විසින්ද අවධාරණය කරන ලදී. පැරණි වමේ පක්ෂයක නායකයෙක් එම සාකච්ඡාවේදී කළ ප්‍රකාශයකින් එම අදහස වඩාත් තහවුරු වේ.

“ලංකාවේ දේශපාලන නායිකාවන් අතරින් සාර්ථක වර්ත ලෙස අනන්‍යතාවයක් ගොඩනගා ගෙන තියෙන්නේ එක්කෙනෙක්, දෙන්නෙක් විතරයි. ඒකට හේතුව ඔවුන් හදිසියේ පවුලේ සාමාජිකයකුගේ අභාවය නිසා දේශපාලන ක්‍ෂේත්‍රයට පිවිසීමත්, දේශපාලන ඉතිහාසයේ විශේෂ වාර්තාවක් තැබීමට අසමත් වීමත්

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා නිසයි. ඇත්තෙන්ම ඔවුන් ලාංකික දේශපාලන ස්ත්‍රීන්ගේ ප්‍රතිරූපය ගොඩනැගීමට ධනාත්මක අයුරින් දායක වී නැහැ. දේශපාලනයට පිවිසීමට වෙනත් ස්ත්‍රීන්ව උනන්දු කරලත් නැහැ’.

මෙම කරුණ සමස්ත දේශපාලන නායිකාවන්ටම පොදු නොවුවත්, ජාතික මට්ටමේ කටයුතු කළ/කරන නායිකාවන් වැඩිදෙනා ස්ත්‍රී නියෝජනය වර්ධනය සඳහා ප්‍රමාණවත් දායකත්වයක් ලබා දී නැති බව අධ්‍යයනයට සහභාගිවූවන්ගෙන් බහුතරය විසින් අවධාරණය කරන ලදී.

අධ්‍යයනයට බඳුන් කළ අපේක්ෂිකාවන්ගෙන් තිදෙනෙක් හැර, අනෙක් සියලුම අපේක්ෂිකාවන් පාහේ මුහුණදුන් තවත් බාධකයක් වූයේ මැතිවරණ කටයුතු සඳහා සම්පත් හිඟකමයි. ලාංකික දේශපාලන ක්‍රමය තුළ පුරුෂයන් වසර ගණනක් තිස්සේ මැතිවරණ සඳහා මුදල් එක්කරයි. හිත මිත්‍රාදීන්, ව්‍යාපාරිකයින් හා පැරණි පාසැල් හෝ විශ්ව විද්‍යාල සගයින්ගෙන් මේ සඳහා අනුග්‍රහ ලබා ගනී. එසේම සමහර දේශපාලනඥයින් සිය දේපළ විකුණා එම මුදල් මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු වලට යෙදීමද අද බොහෝ තැන්හිදී සිදුවේ. නමුත් මේ පිටුපස ඇති බහුතර පුරුෂයන්ගේ අපේක්ෂාව වන්නේ මැතිවරණයෙන් තේරී පත්වූ පසුව වියදම් කළ මුදල් මෙන් දෙතුන් ගුණයක් ආදායම ඒ හරහා උපදවා ගැනීමයි. එසේම අනුග්‍රහ දක්වන්නන්ගේ අපේක්ෂාව වන්නේද අදාළ නියෝජිතයා මගින් ටෙන්ඩර් ලබා ගැනීම, වැලි, ගල් හා දැව විකිණීමට අවසරය ලබාගැනීම හා මත්පැන් හල් සඳහා අවසරපත් ලබාගැනීම ආදී දැ හරහා තම ආර්ථිකය ශක්තිමත් කර ගැනීමයි. මෙම තත්වය තුළ නිරතුරුවම ස්ත්‍රීන් අවාසි සහගත තත්වයකට පත්වේ. සම්ප්‍රදායිකව ස්ත්‍රීන් “හොඳ ආදායම් උපදවන්නන්” ලෙස සලකනු ලබන්නේ නැත. බොහොමයක් ස්ත්‍රීන්, අනුග්‍රාහකයින්ට එබඳු පොරොන්දු දී අරමුදල් එකතු කිරීමට පෙළඹෙන්නේද කලාතුරකිනි. එහෙයින් මැතිවරණ තරඟය සඳහා විශාල සම්පත් කන්දරාවක් වැයකරන පුරුෂයන් අතරෙහි, සම්පත් අහිමි ස්ත්‍රීන් පසෙකට තල්ලු වී යාම නිරන්තරයෙන් සිදුවේ. මේ ගැටළුව සම්බන්ධයෙන් ඉතා සංවේදී

කමලා ලියනගේ

සිද්ධි ගණනාවක් අපේක්ෂිකාවන් රැසක් විසින් පර්යේෂකයින් හමුවේ තබන ලදී. එයින් එක් අපේක්ෂිකාවක් (උඩපළාත) පැවසුවේ

“පළාත් පාලන ඡන්දෙට මා ළඟ තිබුණ රු. 5000 ක් වියදම් කරලා අත් පත්‍රිකා ටිකක් හදා ගත්තා. ඒවා මමත් මගේ අයියාත් කකුල් රිදෙනකම් ඇවිදලා ගෙයක් ගානෙ ගිහින් බෙදුවා. අයියගේ ත්‍රී වීලරයේ එක් එක් ගමට ගිහින් එය තැනක නවතලයි අපි ඇවිද්දේ. කුඩා රැස්වීම් තියන්න හා පෝස්ටර් ටිකක් ගහන්න අපිට පුහුණුව දුන්නු අයත් උදව් කලා..... නමුත් සල්ලි නැතිව මේ වැඩේ කරන්න බැහැ. හස්බන්ඩ්ගෙන් ඉල්ලන්නත් බැහැ. ඒ නිසා මගේ රත්තරන් බඩු ටික බැංකුවේ උකසට තියලා රු. 65,000 ක් ගත්ත..... නමුත් මේ ප්‍රදේශයේ බොහොම බලවත් ඇමතිවරුන්ගේ “ගෝලයෝ” අපේක්ෂකයින් විධියට රු.ලක්ෂ 25-30 ඡන්දෙට වියදම් කළේ. ඉතින් ගැහැණු අපට ඒ අය සමඟ තරඟ කරන්න පුළුවන්ද.....” යනුවෙනි.

• **ස්ත්‍රීන් දේශපාලන වශයෙන් “උපක්‍රමශීලී” නොවීම**

ඡන්දදායකයින් අතර විවිධ ආකාරයේ සම්පත් බෙදා දීම, ලාංකික දේශපාලනය තුළ ජාතික මෙන්ම පළාත් පාලන මැතිවරණ දිනාගැනීමටත් බොහෝ අපේක්ෂකයින් භාවිතා කරන ආකර්ෂණීය උපක්‍රමයක් වී තිබේ. විශේෂයෙන්ම, ආහාරපාන දීම, උත්සව හෝ සාද පැවැත්වීම, ගෘහ භාණ්ඩ, කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ, පාසැල් උපකරණ, ඇස් කණ්ණාඩි, ඇඳුම් (ටී ෂර්ට්) හා මුදල් පවා බෙදා දීම මැතිවරණ නීති හා සදාචාරයට එකඟ නොවූ, එහෙත් ඡන්දප්‍රිය වූ මැතිවරණ උපක්‍රමයක් වී තිබේ. අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ සමහර අපේක්ෂකයින් රු. ලක්ෂ 15-20 මේ සඳහා වියදම් කළ අවස්ථා ප්‍රකාශ විය. නමුත් අපේක්ෂිකාවන් පස් දෙනෙක් හැර අන් අපේක්ෂිකාවන් පැවසුවේ ඒ අයුරින් ඡන්දදායකයින් අතර සම්පත් බෙදාදීම සඳහා ඔවුන්ට හැකියාවක් නොතිබූ බවයි. අධ්‍යයනයට සහභාගිවූවන්ගෙන් 81% ක් ප්‍රකාශ කළේ “පුරුෂයන් විවිධ සම්පත් බෙදා දීම, පොදු කටයුතුවලට

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා සහභාගි වීම (අවමංගල, මංගල උත්සව, දාන, පිරිත් පිංකම්), පොරොන්දු දීම, ඡන්දදායකයින්ගේ නිවෙස්වලට ගොස් ආහාර පාන, මත්පැන් ගැනීම හා ඡන්දදායකයින් රැවටීම වැනි උපක්‍රම නිතර පාවිච්චි කරනවා. නමුත් ඡන්ද අපේක්ෂිකාවන් එබඳු උපක්‍රම භාවිත කරනවා අඩුයි. තිබෙන සම්පත් වුනත් ස්ත්‍රීන් පාවිච්චි කරන්නේ හරිම අරපිරිමැස්මෙන්. එනිසා අද ලංකාවේ තිබෙන දේශපාලන සංස්කෘතිය තුළ ඔවුන් ඡන්දදායකයින් අතර ආකර්ෂණීය වෙන්නේ නැහැ..... ඡන්දේ දිනන්න නම් අඩුගානේ ප්ලාස්ටික් පුටු ටිකක්වත් බෙදල දෙන්න ඕනැ.....". මැතිවරණ පොරොන්දු දීමේ උපක්‍රමය ලංකාවේ දේශපාලනය තුළ එලදායී උපක්‍රමයක් වී තිබේ. ස්ත්‍රීන්ට සාපේක්ෂව පුරුෂයන් මෙම උපක්‍රමයද බෙහෙවින් භාවිත කරන බැව් ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයකගේ අදහස විය. එක් පක්ෂ ක්‍රියාකාරකයෙක් පැවසුවේ .....“අපේ තරඟ සහා නියෝජිතයා හැමදාම ප්‍රජා ශාලාවලට මුල්ගල් තියනවා ඡන්දය ලං වෙද්දී.... ඒ පොරොන්දුව තවත් අවුරුදු 4-5 ක් ඇදගෙන යනවා. ඊලඟ ඡන්දේදි ප්‍රජා ශාලාව ලඟට ගල්ටිකක් ගෙනත් දමලා ආයේ පොරොන්දු වෙනවා. “ප්‍රජා ශාලා පොරොන්දුව” ඡන්ද කීපෙකටම ඔහු පාවිච්චි කරල අපේ ඡන්දේ ටික කඩා ගන්නවා. නමුත් ගැහැණුන්ට ඔය ප්‍රෝඩාව කරන්න ටිකක් අමාරුයි”.

2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී බොහෝ අපේක්ෂකයින් සිය කායික බලය හා පිරිස් බලය පෙන්වීමද, ඡන්දයෙන් ජයගැනීමට හොඳ උපක්‍රමයක් ලෙස භාවිත කර තිබුණි. ස්ත්‍රීයට වඩා පුරුෂයා කායිකවත්, සමාජීය හා ආර්ථික වශයෙනුත් බලවත්ය යන සම්ප්‍රදායික මතය තවමත් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මුල්බැසගෙන තිබේ. බොහෝ පුරුෂයන් මැතිවරණ ව්‍යාපාරයේදී ඒ මතය ඔවුන්ට වාසි වන අයුරින් යොදා ගැනීමට තරම් උපක්‍රමශීලී වූ බැව් 2011 දී ද පැහැදිලි විය. ඔවුන්ගෙන් වැඩිදෙනා නාමයෝජනා ලබාදෙන දිනයේදීත්, ගෙයින් ගෙට යාමේදීත්, මිනිස් බලය හා වාහන බලය පෙන්වූ බවත්, එය ස්ත්‍රීන්ට අවාසියක් වූ බවත් ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයක් පෙන්වා දුන්න. ප්‍රාදේශීය සහා නියෝජිතයින් රැසකගේ ප්‍රකාශනවලින් එම අදහස සනාථ විය. එක් නියෝජිතයෙක් පැවසුවේ: “මගේ නාමයෝජනා දිනයේදී වාහන 75 ක

කමලා ලියනගේ

පමණ රැළියක් සුදානම් කරලා, බලය පෙන්නුවා..... එතකොට තමයි අපි වටා ඉන්න පිරිස දැකල මිනිසුන් ඡන්දය දෙන්නේ”. තවත් නියෝජනයක් ප්‍රකාශ කළේ:

“මම ගෙයින් ගෙට යද්දී අඩුම වශයෙන් ආධාරකරුවන් 20-25 ක්වත් මා වටා රැස්කරගෙන ගියා. එහෙම නැතිව අපේ බලය පෙන්වන්න බැහැ” යනුවෙනි. නමුත් මෙම උපක්‍රමය භාවිත කිරීමට තරම් අපේක්ෂිකාවන් බොහෝ දෙනෙකුට හැකියාවක් නොතිබුණ බැව් ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශනවලින් පැහැදිලි විය. එහෙත් ජයගත් අපේක්ෂිකාවන් සියලු දෙනාම පාහේ පුරුෂයන් තරමටම නොවුවත්, යම් මට්ටමකින් මෙම පිරිස් බලය පෙන්වීමේ උපක්‍රමය භාවිත කර තිබිණි.

• ප්‍රවණ්ඩත්වය හා වර්ත ඝාතන

අධ්‍යයනයට යොමුකරන ලද්දන්ගෙන් 76% ක් ප්‍රකාශ කළේ ප්‍රවණ්ඩත්වය, තර්ජනය හා වර්ත ඝාතන ස්ත්‍රීන්ගේ මැතිවරණ කටයුතුවලදී විශාල බාධාවක් වූ බවයි. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලට සහභාගි වූ වනිතා කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ සේවය කළ ස්ථීර ලේකම්වරියක් එම කරුණ සනාථ කරමින් පහත සඳහන් අයුරින් අදහස් දැක්වූවාය.

“ලංකාවේ ප්‍රවණ්ඩ දේශපාලන සංස්කෘතිය ස්ත්‍රී නියෝජනයට බලපාන අති විශාලම බාධකයක්. ප්‍රවණ්ඩත්වය, තර්ජන, වර්ත ඝාතන හා නාමයෝජනා දීමට ආසන සංවිධායකවරුන් දක්වන අකැමැත්ත මෙයට බලපාන සංඛාත්මක සාධකයි”.

අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ බොහොමයක් අපේක්ෂිකාවන් ද මේ පිළිබඳ කරුණු දැක්වූ අතර එක් අපේක්ෂිකාව පැවසුවේ

“අපේ ප්‍රදේශයේ බොහොම බලවත් ඇමතිවරයෙක් මටත්, තවත් අපේ ස්වාධීන කණ්ඩායමෙන් ඡන්දය ඉල්ලපු කාන්තාවකටත්,

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

අපේක්ෂකත්වයෙන් ඉල්ලා අස්වෙන්නැයි කියා පණිවිඩ එව්වා. අපි එසේ කළේ නැහැ. නමුත් අපේ පෝස්ටර් සියල්ල ඉරා දැමීමා. මම හදාගත්ත එකම කටවුව එක ගමට හැරෙන තැන රු 12 ට ගැහුවා. පාන්දර 4 වෙද්දී ඒකට ගිනි තියලා. සැලසුම් කරගෙන තිබුණු රැස්වීම් තියන්න එපා කියලා තර්ජනය කළා. ඒ නිසා එක කුඩා රැස්වීමයි මට සංවිධානය කරන්න පුළුවන් වුනේ. අපිට පුහුණුව දුන්න මැඩම්ලාටත් ඒකට ආරාධනා කළ නිසා පොලිසියට කියලා, පොලිස් නිලධාරීන් කීපදෙනෙකුත් ගෙන්නා ගෙන තමා ඒ රැස්වීමත් තිබ්බේ..... අපි ගෙදරින් එළියට යද්දී මෝටර් සයිකල්වලින් තරුණ පිරිමි පසුපස හඹා එනවා..... කොහෙද යන්නේ මොනවද කරන්නේ කියලා බලන්න..... ඉතින් මැතිවරණ කටයුතු කරන්න තබා ජීවත් වෙන්නටත් ඒ දිනවල අපිට නිදසක් තිබුනේ නැහැ” යනුවෙනි.

වරිත ඝාතනය හා තර්ජන ස්ත්‍රීන් පසුපසට තල්ලු කිරීමට යොදා ගන්නා හොඳ ආයුධයක් බැව් ප්‍රාදේශීය සභා මන්ත්‍රීවරයෙක් විසින් ඔහුගේ සභාවේ සභාපති ඇතුළු නියෝජිතයින් බහුතරයක් ඉදිරියේ ප්‍රකාශ කරන ලැබුවේ මේ අයුරිනි. “ගැණු ඡන්දෙට තරග කරන්න අවශ්‍ය නැහැ. ඔවුන් එන එක වළක්වන්න හොඳම උපක්‍රමය තමා කා එක්ක හරි බුද්දියැවා කියලා කථාවක් පතුරුවන එක. ඔවුන් එහෙම නොකළත් අපිට පුළුවන් ගැණු බුදි කරවල ඒ කථාව ගම වටේ යවන්න”.

• **සමාජ හා සංස්කෘතික බාධක**

ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතිය තුළ, ස්ත්‍රීන් සමාජගත කරන ආකාරය අනුව ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම බොහෝ දෙනෙක් ස්ත්‍රීය දකින්නේ සියුමැලි, පොදු කටයුතුවලදී නායකත්වය ගැනීමට අකැමැති, ඒ සඳහා අවශ්‍ය කාලය හා ශක්තිය නොමැති, දැඩි තීරණවලට එළඹීමට අසීරු තැනැත්තියක් ලෙසයි. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවකදී එක් මාධ්‍යවේදියෙක් පැවසුවේ “ලංකාවේ පවුල, පාසැල, මාධ්‍ය, ආගමික ආයතන හා වෙනත් බොහෝ සමාජ ආයතනවලින් ස්ත්‍රීයකගේ

කමලා ලියනගේ

ප්‍රතිරූපය නිර්මාණය කරන්නේ ලේජාශීලී, ළාමක, පුරුෂයෙකුගේ ආධිපත්‍යය යටතේ කටයුතු කළයුතු අයෙක් ලෙසයි. මේ නිසා සමාජයවත්, ඇයවත් තමා නායකයෙක් කියල සලකන්නේ නැහැ. මෙය ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන නායකත්වයට දැඩිව බලපාන කරුණක්..... මේ නිසා එක පැත්තකින් සමාජය ඇයට ඡන්දය දීලා නායකත්වය පවරන්න කැමති නැහැ. අනික් පැත්තෙන් ස්ත්‍රීයටත් සමාජයෙන් එන බාධකවලට අභියෝග කරල ඉදිරියට එන්න තිබෙන ආත්ම විශ්වාසය අඩුයි”.

මේ නිසාම ස්ත්‍රීන්ට වංචා කිරීම දේශපාලන ක්‍ෂේත්‍රයේදී බෙහෙවින් සිදුවේ. අපේක්ෂකත්වය ප්‍රතික්‍ෂේප වූ බහුතර ස්ත්‍රීන්ව පක්ෂ ආසන සංවිධායකවරුන් විසින් රවටා තිබුණි. “අවුරුදු 35 ට අඩු නම් පමණයි ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා දෙන්න පුළුවන්. වැඩි වයස අයට නාමයෝජනා වලට ඉල්ලන්න බැහැ” යනුවෙන් බොහෝ ආසන සංවිධායකයින් ඔවුන්ට පවසා තිබිණි. මෙම ප්‍රකාශයෙන් වික්‍ෂේපිත වූ බොහෝ අපේක්ෂිකාවන් අපගෙන් අසා සිටියේ එබඳු නීතියක් පවතින බැව් සමහර ආසන සංවිධායකවරුන් පැවසූ බවත්, එය සත්‍යදැයි යන්නත්ය.

තවත් සමහර අපේක්ෂිකාවන් මෙන්ම ක්‍රියාකාරීත්‍වය පවසා සිටියේ “සමහර ආසන සංවිධායකවරු ඉතාම දූෂිතයි. ස්ත්‍රීන්ව හැමදේටම නම්මා ගන්න උත්සාහ කරනවා. එහෙම කැමති අයට නාමයෝජනා ගන්න පහසුයි. ඒවාට විරුද්ධ වූ අයගේ නාමයෝජනා ප්‍රතික්‍ෂේප කරනවා යනුවෙනි”. එක් අපේක්ෂිකාවක් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ මෙම ප්‍රකාශයෙන් එම කරුණ වඩාත් ගම්‍ය වේ.

“අපේ ආසන සංවිධායක දූෂිත, ගැහැණුන් පසුපස යන කෙනෙක්. අපි වෙනත් නියෝජිතවරයෙක් එක්ක වැඩ කළා. ඔහු එක්ක වැඩකරන්න බයයිනේ. ඔහුගේ වැඩ ගැන පක්ෂ නායකයින්ටත් අපි ලිව්වා, කිව්වා..... මට නාමයෝජනා ලබාදෙන්න පක්ෂයේ නායකතුමා, මහලේකම් හා ජ්‍යෙෂ්ඨ මන්ත්‍රීවරු දෙන්නෙක් පවා ඔහුට

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා බලපෑම් කළා. නමුත් ඔහු නැමුනේ නැහැ. මොකද ඔහුගේ වුවමනාව මම පිරිමහපු නැති නිසා”.

මෙම කරුණට සම්බන්ධ වෙනත් සිදුවීම්, නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ අපේක්ෂකත්වය ප්‍රතිකේෂප වූ අපේක්ෂිකාවක විසින්ද ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඇය පැවසුවේ

“මගේ නාමයෝජනාව ප්‍රතිකේෂප වුනා, නමුත් අපේ සංවිධායක අවුරුදු ගණනාවක් ළගින් තියාගෙන ඉන්න ..... (කාන්තා නමක්) ට නාමයෝජනා දුන්නා. එතැනත් එයාව මෝඩයා කරගෙන. එයා ලවා රැස්වීම් සංවිධානය කරවල, ඒවාට ගිහින් ඔහුගේ පුතාට මනාප ඉල්ලුවා..... අන්තිමට පුතා දිනුවා. අර ගැණි අනේ පරාජය වුනා”.

මේ අයුරින් ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන්ට සමාජය විසින් දී තිබෙන තත්වය නිසා පමණක් නොව, ස්ත්‍රීන්ගේ ලිංගිකත්වය නිසාද ඔවුන් දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම්වලදී අවාසිසහගත තත්වයට පත්වන ආකාරය ප්‍රතිචාරකයින් ගණනාවක් විසින් පෙන්වා දෙන ලදී.

ලාංකික සංස්කෘතිය තුළ ස්ත්‍රීන්ට පැවරෙන ගෘහාශ්‍රිත වගකීම්, ඔවුන්ට ඇති අඩු නිදහස හා අනාරක්ෂිත බව, ඔවුන්ගේ මැතිවරණ කටයුතුවලදී අවාසිසහගතව බලපාන බවද ප්‍රතිචාරකයින් ගණනාවක් පෙන්වා දුනි. එක් තරුණ නියෝජිතවරයෙක් පැවසුවේ “මම රැකියාව කරල සවස ගෙදර ඇවිත්, යාලුවෝ 20-25 ක් විතර එක්ක ගෙයක් ගානේ ගියා. රැස්වීම් සංවිධානය, පෝස්ටර් හා කටවුට් දැමීම, අත්පත්‍රිකා බෙදීම බොහෝ විට අපි කළේ රාත්‍රියේ. රැ 2-3 වෙනතුරු අපි වැඩකළා. නමුත් කාන්තාවකට එහෙම කාලයක් නැහැ. රාත්‍රියට යන්න එන්න ඉඩකුත් නැහැ. ආරක්ෂාවත් මිදිනේ.....”

මේ හා සමාන තවත් සංස්කෘතික සාධකයක්, එනම් ඔවුන්ට පවුලෙන් ලැබෙන අඩු සහයෝගය පිළිබඳ අධ්‍යයනයට සහභාගි වූ

කමලා ලියනගේ

අපේක්ෂිකාවන් කීපදෙනෙක්ම කරුණු ඉදිරිපත් කළහ. ඔවුන්ගෙන් බහුතරය පැවසුවේ මැතිවරණය ජයගත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම වැඩි දෙනෙකුට සැමියා/බිරිඳ හා අනෙක් පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ සහයෝගය විශාල වශයෙන් හේතු වූ බවයි. නමුත් පරාජිත අපේක්ෂිකාවන් පැවසුවේ ඔවුන්ට එබඳු සහායක් නොලැබීම පරාජයට හේතුවක් වූ බවයි. එක් අපේක්ෂිකාවකගේ ස්වාමී පුරුෂයෙක් කළ මෙම ප්‍රකාශනයෙන් එම තත්වය මැනවින් පැහැදිලි වේ. “අපි ආදරය කරලා බැන්දේ. දරුවෝ තුන්දෙනෙක් ඉන්නවා. බොහොම සතුටින් හිටියා. නමුත්..... දේශපාලනයට බැස්සට පස්සේ ගෙදර එන්නේ රැ වෙලා. කන්න උයන්න වෙන්නෙන් මට..... වෙනදා මට කැම ටික එයා බෙදලා දෙනවා. එයා එද්දී ළමයි සෝදලා නැහැ. කාලා නැහැ. ඉස්කෝලේ වැඩ කරලා නැහැ..... දින ගණනකින් නියපොතු කපලා නැහැ..... මමයි ළමයිනුයි කියන්නේ අම්මා ඡන්දෙන් දිනුවොත් අපි පරාදයි කියලයි”.

මෙම අපේක්ෂිකාව 2006 දී ප්‍රථම වරට ප්‍රාදේශීය සභාවට ඉදිරිපත් වී ජයගත් තැනැත්තියකි. එම අවස්ථාවේදී ඇගේ පවුලේ සහයෝගය ඇයට ලැබුණි. නමුත් 2011 දී (දෙවැනි වාරය) පවුලේ සම්ප්‍රදායික වගකීම් හා අපේක්ෂා පෙරදී මෙන් ඇගෙන් ඉටු නොවීම නිසා අනෙක් සාමාජිකයින්ගෙන් විශේෂයෙන්ම ස්වාමී පුරුෂයාගෙන් දැඩි විරෝධතා එල්ල විය. එහෙයින් පවුලේ අභ්‍යන්තර ගැටුම්වලට මැදිවීමට මෙන්ම සමාජ අපවාදවලට ලක්වීමට ද ඇයට සිදුවිය. එම සමාජ හා මානසික පීඩනය 2011 දී ඇගේ පරාජයට බලපෑ විශාලම හේතුව බැව් ඇගේ අදහසයි. ප්‍රජා නායිකාවන්ට දේශපාලන පුහුණුව ලබාදුන් සම්පත් දායිකාවකට පවා මෙම අදාළ පුරුෂයා බලපෑම් කොට, එම අපේක්ෂිකාව දිනවීමට සහාය නොදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටි අවස්ථාද විය.

මේ අයුරින් 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී, මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රීන්ගේ පරාජයට දේශපාලන, ආර්ථික පමණක් නොව විවිධ සංස්කෘතික සාධකද බලපෑ බැව් මෙම අධ්‍යයනයෙන් සනාථ විය.

(ii) මැතිවරණ ජයග්‍රහණය සඳහා ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම භාවිත කළ උපක්‍රම

අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ, 2011 මැතිවරණයෙන් ජයගත් නියෝජිතයින්ගේ මෙන්ම නියෝජිතවරියන්ගෙන්ද බහුතරයක් ප්‍රකාශ කළේ දීර්ඝ කාලයක් සිට ආසනයේ ප්‍රජාව සමඟ සුහදව විවිධ සුභසාධන කටයුතු කිරීම, විවිධ අරමුදල් සොයාගෙන ප්‍රදේශයේ දියුණුවට ළිං, පාරවල්, ප්‍රජා ශාලා, පුස්තකාල, ළදරු සුරැකුම් මධ්‍යස්ථාන හා පෙර පාසැල් ආදිය ඉදි කිරීම හා දිළිඳු පවුල්වලට මුදලින් හා වෙනත් ද්‍රව්‍යවලින් ආධාර කිරීම ඔවුන්ගේ මැතිවරණ ජයග්‍රහණයට සෘජුවම ධනාත්මක බලපෑමක් කළ බවයි. මෙම පොදු කටයුතු නිසා එම අපේක්ෂක, අපේක්ෂිකාවන්ව නායකයන් යන හැඟීමෙන් ප්‍රජාව විසින් පිළිගනු ලැබූ බවත්, දෙපක්ෂය අතර අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසයක් ගොඩනැගුන බවත් ජයගත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම බහුතරය විසින් පෙන්වා දෙන ලදී.

පුරුෂ පාර්ශවය මෙහිදී විශේෂයෙන්ම අවධාරණය කළේ, කරුණයින්, දිළිඳු පවුල්, සමෘද්ධි පවුල්, ක්‍රී විලර් රියැදුරන් හා ප්‍රදික වෙළෙන්දන් වැනි කණ්ඩායම්වල ආකර්ෂණය දිනාගැනීමට මෙම උපක්‍රමය ඔවුන් වැඩි වශයෙන් භාවිතා කළ අතර එය ඉතාමත් සාර්ථක වූ බවයි.

එය සනාථ කරමින් වත්තේගම ප්‍රදේශයේ නියෝජිතවරයෙක් ප්‍රකාශ කළේ “හත් වතාවක් මගේ නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප උනා. නමුත් මම විවිධ ක්‍රමවලින් මුදල් සොයාගෙන මේ ප්‍රදේශයේ ළිං, පාසැල්, පුස්තකාල හා ප්‍රජා ශාලා ආදිය හැදූවා. පාසැල් පොත්, මහන මැෂින්, කෘෂි-උපකරණ ආදිය බෙදා දුන්නා. මෑතකදී රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකින් රු.ලක්ෂ 3 ක් ලබාගෙන ගමට එන පාර හැදූවා. ඒ කටයුතු නිසා ජනතාව අතර විශ්වාසයක් ගොඩ නැගුනා. ආසන සංවිධායකත් මම වැඩකරන කෙනෙක් බව හඳුනා ගත්තා. 2011 දීමට නාමයෝජනා ලැබුනා. මනාපවලින් අපේ පක්ෂයේ දෙවැනි තැනට මම ආවා”.

කමලා ලියනගේ

එම උපක්‍රමය තවත් ආකාරයකට භාවිත කළ ප්‍රාදේශීය සහ සභාපතිවරයෙක් (මහනුවර දිස්ත්‍රික්කය) පැවසුවේ

“මම පොදු වැඩකටයුතු රාශියක් කරලා තිබෙනවා. පක්ෂ හේද නොතකා සෑම පොදු උත්සවයකටම, මංගල, අවමංගල කටයුත්තකටම සහභාගි වෙනවා. මම පොඩි උදව්වක් හරි කරලා දුන්න කෙනාගේ නම හා ලිපිනය ලියාගෙන සෑම වසරේම අවුරුදු සුභපැතුමක් යවනවා. අපි සංවිධානය කරන කටයුතුවලට ඒ අයට ආරාධනාත් කරනවා. ඒ අයගේ පවුල්වලින් මට සෑහෙන ප්‍රමාණයක් ඡන්ද ලැබෙනවා” යනුවෙනි.

උඩපළාත නියෝජිතවරයෙකු ද ඒ හා සමාන ප්‍රකාශයක් කළේය. “ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවලට අනුයුක්ත කෙරුණු නිලධාරීන් 50 පමණ ඉන්නවා. ඒ අය ස්වයං රැකියා, සුළු/අත් කර්මාන්ත, කෘෂිකාර්මික කටයුතු, කාන්තා හා ළමා සංවර්ධනය ආදියට උදව් හා පුහුණුව දෙනවා. මම ඒ අය සම්බන්ධ කරගෙන ගමට විශාල වැඩ කොටසක් කරනවා. මෑතකදී හතු වැවීමේ පුහුණුවක් හා සුළු කෑම වර්ග හදන පුහුණුවක් කාන්තාවන්ට දුන්නා. කොට්ටා මැසීමට පුළුන් සපයලා, කොට්ටා මිලට ගන්න අයෙක් හඳුන්වා දුන්නා. ඒවාගේ ස්වයං රැකියාවකින් කාන්තාවෝ ගෙදර ඉඳන් රු. 500 ක් විතර දිනකට උපයා ගන්නවා. එබඳු පවුල්වල අය මට ඡන්දය දුන්නු බව විශ්වාසයි”.

සාකච්ඡාවට බඳුන් කළ පළාත් පාලන නියෝජිතවරියන් ගෙන් 6 දෙනෙක්ම ඒ හා සමාන අත්දැකීම් විස්තර කළහ. යටිතල නියෝජිතවරියක් පැවසුවේ

“මම ශ්‍රම ශක්ති සංවිධානය පිහිටුවා, එමගින් ගැමි කාන්තාවන්ට විවිධ කෑම හදන්න පුහුණුවක් දුන්නා. පළාත් සභා මන්ත්‍රීතුමියක් මේ සඳහා අපට හුඟාක් උදව් කලා. සම්පත් සොයාගෙන කුස්සියේ උපකරණ, පැළ වර්ග, පොහොර ආදී දේවලුත් බෙදා

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා දුන්නා. දිළිඳු, වයස්ගත ස්ත්‍රීන් 400 කට පමණ විශ්‍රාමික දීමනාවක් දෙන්න ආරම්භ කළා..... ඒ වගේම ගමේ පොදු වැඩ සැමකකටම පාහේ සහභාගි උනා..... නාමයෝජනා ප්‍රශ්නයක් නිසා අවසාන මෙහෙයවීමට පක්ෂය වෙනස් කරන්න සිදුවුනත් ඡන්දෙන් ජයගත්තේ ජනතාවගේ හදවත් මම දිනාගෙන සිටි නිසයි” යනුවෙනි.

මහනුවර දිසාවේ උප නගරාධිපතිනියක විසින්ද එම අදහස සනාථ කරන ලදී. “මම නායකත්වය ගොඩනගා ගත්තේ දීර්ඝකාලීනව කරන ලද සමාජ සුභසාධන සේවා නිසයි. කුඩා ඇඟළුම් කර්මාන්තයක් මම කරනවා. එහි ගැහැණු ළමුන් 10 ට පමණ රැකියා දීලා ඒ පවුල්වල අයටත් මම උදව් කරනවා. විශේෂයෙන්ම ළමුන් අතර පාසැල් උපකරණ බෙදා දෙනවා. නිතරම මම පොදු ප්‍රශ්න ගැන සොයා බලනවා. උදාහරණ විදියට අපේ කුඩා නගරයේ කසළ ප්‍රශ්නය ගැන කිසිවෙක් සැලකිලිමත් වුනේ නැහැ. නමුත් මම කීට්ටුවෙන් ඇසුරු කරන අය හා එක්වී ශ්‍රමදාන මගින් කුණු දමන තැන් පිරිසිදු කළා..... අද එතැන ත්‍රිවීලර් නැවතුම් ස්ථානයක්. එබඳු කටයුතු හරහා ජනතාවගේ ආකර්ෂණය දිනාගෙන තිබෙනවා”.

• **ජාතික හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ පක්ෂ නායකයින් සමඟ සමීප සබඳතා පැවැත්වීම**

ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයකට අනුව ජයග්‍රාහී අපේක්ෂක අපේක්ෂිකාවන්ගෙන් 99% කටම බලපෑ ප්‍රධාන හේතුවක් වූයේ පක්ෂ නායකයින් සමඟ සමීප සබඳතා පැවැත්වීමයි. නවක නියෝජිතවරයෙක් (මහනුවර) පැවසුවේ “පක්ෂයේ ජාතික මට්ටමේ නායකයන්ට වඩා ආසන සංවිධායක වැදගත්, බොහොම බලවත්, හදවතට එකඟ නැතිව හෝ ඔහුට පක්ෂපාතීත්වය පෙන්විය යුතුයි. නැතිනම් ඔහුට පුළුවනි නායකයින්ට විවිධ තොරතුරු (බොරු) දීලා අපිව කපා දමන්න..... අපේ සංවිධායක මුලදී මට කැමති නැහැ. කරන්න බැරි වැඩ පවරලා ඔහු මාව අසමත් අයෙක් ලෙස පෙන්වන්න උත්සාහ කළා. උදාහරණයක් විදියට අපේ පක්ෂයේ නායකතුමෙක්ගේ

කමලා ලියනගේ

අනුස්මරණ උත්සවයකට හික්ෂුන් වහන්සේලා 100 නමකට සාංඝික දානයක් සංවිධානය කිරීමේ කාර්ය ඔහු මට පැවරුවා. නමුත් කිසිම ආධාරයක් දුන්නේ නැහැ. එහෙත් ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ උදව්වෙන් මම ඒ කාර්ය ඉතා ඉහළින් කළා. විවිධ උපක්‍රම මගින් ඔහුගේ හිත දිනාගත්තා..... කා සමඟ වැඩ කළත් අර්ථයක් නැහැ, ආසන සංවිධායකව හොඳින් තියාගන්නෙ නැතිව” යනුවෙනි.

මෙම උපක්‍රමය පුරුෂයින්ට ඉතා වාසිසහගතව බලපාන එබඳු සබඳතා ගොඩනගා ගැනීමට සමහර පුරුෂයන් සදාචාර විරෝධී ක්‍රියාවලට පවා පෙළඹෙන බවත් පහත සඳහන් ප්‍රකාශනයෙන් පැහැදිලි විය. ප්‍රධාන පක්ෂයක ආධාරකරුවකු ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවලදී පැවසුවේ “මෙහේ ප්‍රාදේශීය සභාවට ප්‍රධාන පක්ෂයකින් තරඟ කරලා දෙවැනි තැන ගත්ත තරුණයාට දේශපාලන පසුබිමක් නැහැ. නමුත් ඔහු කාලයක් ඇමතිවරයෙකුට සිටි දේශපාලනඥයකුගේ පුතාලා (පාර්ලිමේන්තු හා පළාත් සභා මන්ත්‍රී) සමඟ ඉතාම කිට්ටුවෙන් සබඳතා පවත්වනවා. ගියපාර පළාත් සභා මැතිවරණයේදී මේ පුතාලා විරුද්ධ පක්ෂයේ කණ්ඩායමකට පහර දීලා ලොකු ප්‍රශ්නයක් වුනා. ඒ වෙලාවේ මේ පුතාලා වෙනුවෙන් පෙරෙට්ටුවට අර තරුණයා සහ ඔහුගේ සොයුරන් උසාවිය ඉදිරියේ පෙනී සිටියා. එයින් පොලිසිය හා අධිකරණය නොමඟ යවලා අර පුතාලා බේරුනා. මේ තරුණයාට පළාත් පාලන ඡන්දදී ටිකටි එක ලැබුණා. ඒ අයගේ ආශීර්වාදයෙන් හා සහයෝගයෙන් විශාල ඡන්ද ගණනක් ඔහු දිනා ගත්තා” යනුවෙනි.

ප්‍රාදේශීය සභාවට තේරුණු ආධුනික නියෝජිතවරයෙක්ද එයට සමාන තත්වයක් විස්තර කළේය. “මම අපේ ආසන සංවිධායකට වසර 11 ක් නොකඩවා උදව් කරනවා. ඔහුට පළාත් සභා හා පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණවලින් දිනන්න විශාල සහයෝගයක් විවිධ අයුරින් දුන්නා. ඇත්තෙන්ම ඔහුගේ රියදුරු, ආරක්ෂකයා, සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, සංවිධායක, මාධ්‍ය ප්‍රචාරක විධියට චිතරක් නොවෙයි වන්දිහටියා විධියටත් “ සේවය කළා. ඔහුව දිනාගැනීම අමාරු මෙන්ම ඉවසීමෙන් කළයුතු වැඩක්”. 2011 දී මධ්‍යම පළාතෙන් පළාත් පාලන ආයතනවලට

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

තේරී පත්වුණු එක් අපේක්ෂිතාවක් හැර අනෙක් නවදෙනාටම ආසන සංවිධායක හා පක්ෂයේ ඉහළ නායකත්වයේ සහාය ලැබී තිබුණි. අපේක්ෂිතාවන් තිදෙනෙකුගේ පවුල්වල ඥාති හෝ හිතවත් සබඳතා නිසා පක්ෂ නායකත්වයෙන් විශාල සහයෝගයක් ලැබුණි. තවත් පස්දෙනෙකු ඔවුන්ගේ ප්‍රජා කටයුතු හරහා පක්ෂ නායකත්වය සමඟ සම්ප සබඳතා ගොඩනගා ගෙන තිබුණි. අනෙක් අපේක්ෂිතාව, ඇගේ කණ්ඩායමේ සමහර පුරුෂයන්ගේ අසාධාරණයට ලක්වූ අවස්ථාවේ පක්ෂයේ ඉහළ මට්ටමේ නායකත්වය උදව් ලබාදුනි. ආසන සංවිධායකගේ විරුද්ධත්වය නිසා නාමයෝජනා නොලැබුණ අපේක්ෂිතාව, වෙනත් පක්ෂයක් හරහා නාමයෝජනා ලබා ගත්තද, ඇය කලින් සබඳතා පැවැත්වූ පක්ෂයේ සමහර නායකයින්ගේ උදව් ඇයට ලැබිණි. එසේම ඇය වටා හොඳ ඡන්ද පදනමක් ඇතැයි අවබෝධ කරගෙන නාමයෝජනා දුන් පක්ෂයේ ජාතික මට්ටමේ නායකත්වය පවා ඇගේ ප්‍රචාරක රැස්වීම්වලට සහභාගි වී ඇයට සහයෝගය ලබා දුනි.

මේ අයුරින් ජයග්‍රාහී නියෝජකයින්ට ස්ත්‍රී-පුරුෂ හේදයකින් තොරව, ආසන සංවිධායක හා පක්ෂයේ ඉහළ නායකත්වයේ සහයෝගය, කැමැත්ත හා ආශීර්වාදය ලැබීම මැතිවරණ දිනාගැනීමට බෙහෙවින් බලපා තිබුණි. නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප වූ බහුතර ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන්ට මෙන්ම පරාජිතයින්ටද ආසන සංවිධායකගේ බලපෑම් හෝ අකැමැත්ත සෘජුව බලපා තිබුණි.

• **මැතිවරණ ප්‍රචාරණය විධිමත්ව සැලසුම් කිරීම හා උපක්‍රමශීලීව ක්‍රියාත්මක කිරීම**

ඡන්දෙන් ජයගත් සියලුම (ස්ත්‍රී-පුරුෂ) ප්‍රතිචාරකයින් පැවසුවේ ප්‍රචාරක කටයුතු විධිමත්ව හා උපක්‍රමශීලීව සැලසුම් කිරීම මැතිවරණයක් දිනාගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය බවයි. අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ අපේක්ෂකයින් සැමකෙනෙක්ම පාහේ දිගුකලක් තිස්සේ අරමුදල් එක් කිරීම, පෝස්ටර් හා පත්‍රිකා නිර්මාණය හා මහජන සම්බන්ධතා

කමලා ලියනගේ

ශක්තිමත් කරගැනීම ආදිය හරහා මැතිවරණයට පූර්ව සූදානමකින් සිටි බැව් ප්‍රකාශ විය. සමහරු මැතිවරණයට පෙර අවිධිමත් අධ්‍යයන මගින් ප්‍රදේශයේ ප්‍රශ්න හඳුනාගෙන, ඒවා විසඳීමට මූලිකත්වය දී අත් පත්‍රිකා හෝ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන සකසා ගෙන තිබේ. තවත් නියෝජිතවරුන් ඔවුන්ගේ ආසනයේ, ඔවුන්ට පක්ෂපාති යයි සිතන ප්‍රදේශ හඳුනාගෙන ප්‍රචාරක කටයුතු සඳහා, සමීප මිතුරන් අතර ඒවා බෙදා දීමට සැලසුම් නිර්මාණය කරගෙන තිබේ. ජයගත් ප්‍රාදේශීය සභා මන්ත්‍රීවරු මෙන්ම මන්ත්‍රීවරියන්ද විවිධ අයුරින් විධිමත් සැලසුම්වලට අනුව ප්‍රචාරක කටයුතු කර තිබේ.

එක් විපක්ෂ නායකවරයෙක් පැවසුවේ “මම මාස ගණනකට කලින් මගේ ආසනේ සිතියමක් ඇඳලා, මට පක්ෂ/විපක්ෂ පවුල් හඳුනා ගත්තා. රැස්වීම් පැවැත්විය යුතු ස්ථාන හා ඒවායේ වගකීම භාර දියයුතු අය හඳුනා ගත්තා. ඒ ප්‍රදේශයේ ඇති දැවෙන ප්‍රශ්න ජනතාවගෙන්ම අසා දැනගෙන ඒවාට විසඳුම් දෙන ආකාරය ලියා අත් පත්‍රිකාවක් හැඳුවා. ගෙයින් ගෙට ගොස්, ඒ ගැන ඡන්දදායකයින්ට ඉතා සරලව, හොඳින් විස්තර කලා. ඒ නිසා මට ඔවුන්ගේ විශ්වාසය වැඩිපුර දිනාගන්න හැකිවුනා” යනුවෙනි.

මෙම අධ්‍යයනයට බඳුන්වූ, මැතිවරණය (2011) ජයගත් සියලුම ස්ත්‍රීහුද විධිමත් ප්‍රචාරණයේ ඇති වැදගත්කම අවධාරණය කළහ. උප නගරාධිපතිනියක් ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකාශ කළේ මේ අයුරිනි.

“අද ලංකාවේ තත්වයට අනුව, ඡන්දය ජයගන්න නම් ආකර්ෂණීය ප්‍රචාරක කටයුතු ඉතාම වැදගත්, මම බොහොම ආකර්ෂණීය වචන යොදලා අත් පත්‍රිකාවක් හැඳුවා. පෝස්ටර් හා කටවුට්ටුවලටත් වාම්, ලස්සණ පිංතූර තෝරා ගත්තා. ඡන්ද වැඩට අවංක, සමාජේ පිළිගත් අයවයි යොදවා ගත්තේ. ගෙදරකට ගියත් විනීතව හැසිරෙන්න ඒ අයට උපදෙස් දුන්නා. උදව් කළ අයට හොඳින් කෑම බීම දුන්නා. ඒ සඳහා මම අවුරුදු ගණනක් තිස්සේ මගේ ආදායමෙන් මුදල් ඉතිරි කර ගත්තා”.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

ප්‍රචාරක කටයුතුවලදී සමහර පිරිමි නියෝජිතවරුන්, ස්ත්‍රීන් භාවිත නොකළ උපක්‍රමද යොදාගෙන තිබුණි. මුස්ලිම් නියෝජිතවරු තිදෙනෙක් පැවසුවේ ඔවුන් එක ආසනයේ අපේක්ෂකයින් තිදෙනෙක් එක්වී, ප්‍රචාරක කටයුතු කළ අතර තිදෙනාට මනාප 3 දෙන ලෙස ඡන්දදායකයාගෙන් ඉල්ලා සිටී බවයි. එනිසා ඔවුන්ට ප්‍රචාරක කටයුතු කිරීමට පහසුවක් වූ බවත්, එයින් වියදම අඩු වූ බවත් පැවසූහ. තවත් මුස්ලිම් නියෝජිතයින් කිහිපදෙනෙක් ප්‍රකාශ කළේ ඔවුන්ගේ ජනවාර්ගික අනන්‍යතාවය පිළිබඳ අවධාරණය කොට එම ජනවර්ගයට අයත් ඡන්දදායකයින්ගේ ඡන්ද දිනාගත් බවයි. එහිදී “අපේ ජනවර්ගයේ ප්‍රශ්න දන්නේ අපියි. ඒවා නියෝජනය කරන්න අපේම කෙනෙක් තෝරා යවන්න” යයි ඡන්දදායකයින්ව දැනුවත් කළ බැව් ඔවුහු පැවසූහ.

අපේක්ෂිකයින් රාශියක් සහ අපේක්ෂිකාවන් කිහිපදෙනෙක් කිසිඳු ආරාධනාවක් නොමැතිව ආරංචි වූ ඕනෑම උත්සවයකට සහභාගී වීම මැතිවරණ උපක්‍රමයක් ලෙස භාවිත කළ බැව් පැවසූහ. අපේක්ෂකයින් කිහිපදෙනෙක් විසින් ඡන්දදායකයාගේ අනුකම්පාව දිනාගැනීමට උපක්‍රමශීලීව කටයුතු කළ ආකාරය පිළිබඳවද විස්තර කළහ. මෙහිදී එක් නියෝජිතයෙක් පැවසුවේ “මම මගේම පෝස්ටර්වල, ආධාරකරුවන් ලවා තාර ගාවා ගත්තා. ඉන්පසු මම ඡන්දදායකයින්ට කීවා මම සාමකාමීයි. කළහකාරී වැඩ කරන්න මම යන්නේ නැහැ. ඕනෑ කෙනෙක් තාර ගාපුවාවේ කියලා. ඒ උපක්‍රමයෙන් සමහර ඡන්දදායකයෝ මට ඇදිල ආවා” යනුවෙනි.

ඒ හා සමාන උපක්‍රමයක් පිළිබඳ තවත් නියෝජිතයෙක් ප්‍රකාශ කළේ මේ අයුරිනි. “මගේ ආධාරකරුවන් ලවා මා ගැන බොරු (හොඳ) ආරංචි පැතිරෙව්වා. ඒ සමඟම විරුද්ධවාදී අපේක්ෂකයින් පිළිබඳව, ඔවුන් දුෂිතයි, ස්ත්‍රීන් සමඟ අයථා සබඳතා පවත්වනවා ආදී දෑ කියලා බොරු ආරංචි පැතිරෙව්වා”. විශේෂයෙන්ම මෙම සදාචාර විරෝධී උපක්‍රමය සමහර පුරුෂයන් විසින් ස්ත්‍රීන්ව පරාජය කිරීමටද භාවිත කර තිබුණි.

කමලා ලියනගේ

අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ ඡන්ද අපේක්ෂිකාවන්, පක්ෂ ක්‍රියාකාරීන්, පරිපාලන නිලධාරීන් හා ප්‍රජා සංවිධාන නායකයින්ගෙන් බහුතරයක් මෙන්ම සමහර අපේක්ෂකයින් ද පැවසුවේ බොහෝ පුරුෂයන් තර්ජනය කිරීම්, බිය වැද්දීම්, වෙනත් අපේක්ෂකයින්ගේ පෝස්ටර් හා කටවුවී විනාශ කිරීම්, දේපළ හානි කිරීම්, මුදල් හා ද්‍රව්‍යමය ආධාර දීම් හා මත්පැන් ලබාදීම ආදිය වැඩි මනාප දිනාගැනීමට ඉතා හොඳ උපක්‍රම ලෙස භාවිත කළ බවයි. තවද, ඔවුන් උත්සව ආදියට බලයෙන් කඩාවැදී ප්‍රසිද්ධ කථාවකට අවසර ඉල්ලාගෙන එමගින් මනාප ඉල්ලීමට පෙළඹුන බැව්ද ඔවුහු පෙන්වා දුන්හ. එක් ප්‍රජා නායකාවක් කළ ප්‍රකාශයකින් එම කරුණ සනාථ කළ හැකිය. “අපේ කාන්තා සමිති රැස්වීමකට, ප්‍රාදේශීය සභා අපේක්ෂකයින් කණ්ඩායමකුත් එක්ක පක්ෂ නායකයෙක් කඩා වැටුණා, කිසිම ආරාධනාවක් නැතිව. ආරාධිත අමුත්තන්ගේ මේසය ලඟ ඔවුනුත් වාඩි උනා. බලෙන් වගේ පොල් කෙල් පහන පත්තු කළා. ඉල්ලාගෙන කථාවකුත් කරලා මනාප ඉල්ලුවා..... අපේ වැඩසටහන ඉවර වෙන්නත් පෙර, තේ සඳහා සුදානම් කරලා තිබුණු කෑමවලින් පංගුවක් මලුවලට දමාගෙන..... මේ අය ලොක්කන් එක්ක පිටවෙලා ගියා තවත් රැස්වීම් 12 කට යන්න ඕනෑ කියලා” මෙබඳු සදාචාරයට එකඟ නොවූ උපක්‍රමද සමහර පුරුෂයින් ඡන්දය දිනාගැනීමට භාවිතා කර තිබුණි. නමුත් එබඳු උපක්‍රම මැතිවරණය ජයගත් කිසිඳු අපේක්ෂිකාවක් භාවිත කළ බවක් ප්‍රකාශ නොවුණි.

ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයක් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට අපේක්ෂකයින්ගෙන් වැඩිදෙනෙක් පළාත් පාලන මට්ටමේදී වුවද විශාල මුදල් සම්භාරයක් ප්‍රචාරක කටයුතුවලට වැයකර තිබුණි. අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ අපේක්ෂකයින්ගෙන් සමහරු ලක්ෂ 20-22, තවත් සමහරු රු. ලක්ෂ 10, 15, 5 ආදී ප්‍රමාණවලින් වියදම් කර තිබුණි. නමුත් ජයගත් ස්ත්‍රීන් අතුරින් රු. ලක්ෂ 10 ක් වියදම් කර තිබුණේ එකම අපේක්ෂිකාවක පමණි. අනෙක් සියලු අපේක්ෂිකාවන් සුළු මුදල් ආධාර, ද්‍රව්‍යමය පරිත්‍යාග, ශෝකීන් හා හිතවතුන්ගේ වැයකිරීම් හරහා මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු කළ බැව් ප්‍රකාශ විය.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

එක් නියෝජිතවරයෙක් ඔහුගේ වැයකිරීම් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කළේ මේ අයුරිනි. “මම රු. ලක්ෂ 20-22 පමණ ඡන්දෙට වැය කළා. ත්‍රිවිලර් 2 හා තවත් වාහන 2 ක පෝස්ටර් අලවා සරසන්න ලක්ෂ 4 ක්ම ගියා. මේ ප්‍රදේශයේ ඡන්දදායකයින් අතර ඇස් කණ්ණාඩි, පාසැල් උපකරණ, ගෘහ භාණ්ඩ හා කෘෂි උපකරණ බෙදා දුන්නා. දිනපතා 50-60 කට රාත්‍රියට කැම, බීම (මත්පැන්) දෙන්න සිදුවුනා..... මම පිටරටක වසර 4 ක් වැඩකරල සොයාගත්තු සල්ලි වලින් තමා වියදම් කළේ. සහෝදරයෙක් උදව් කළා..... එහෙම නොකර ඡන්ද දිනන්න බැහැ” නමුත් එක් අයෙක් හැර අනෙක් කිසිඳු ජයගත් අපේක්ෂිකාවකට ඒ අයුරින් වියදම් කිරීමට හැකියාවක් නොතිබිණි. ඔවුන් ශෝකිත් හෝ හිතවතුන්ගෙන් වාහනයක්, බත් පැකට් ටිකක්, තේ, බීම, කැවිලි හා සුළු මුදල් ආධාරයක් වැනි දෑ පමණක් ලබාගෙන තිබිණි. අපේක්ෂිකාවන් ප්‍රදේශයේ දේශපාලන නායකයින්ගෙන් සුළු ආධාරයක් ලබාගෙන අත් පත්‍රිකා මුද්‍රණය හා ගමන් වියදම් වැනි දෑ පියවා ගෙන තිබිණි. ඒ හැරුණු විට සමහර පුරුෂයන් මෙන් රු. ලක්ෂ 20-25 ක වැනි මුදලක් කිසිඳු අපේක්ෂිකාවක් වැයකළ බවක් ප්‍රකාශ නොවුනි.

ඡන්දය දිනූ අපේක්ෂකයින්ගෙන් හයදෙනෙක් පක්ෂ මාරු කිරීමද උපක්‍රමයක් වශයෙන් භාවිතා කර තිබුණි. නමුත් ජයගත් ස්ත්‍රීන් අතරින් නාමයෝජනා නොලැබූන නිසා පක්ෂය මාරු කර තිබුනේ එක් අපේක්ෂිකාවක් පමණි. පක්ෂ මාරුකර ඡන්දය දිනා ප්‍රාදේශීය සභා සභාපති පදවිවලට පත්වූ දෙදෙනෙක් ප්‍රකාශ කළේ “ දේශපාලනඥයෝ පක්ෂ මාරු කළාම මිනිස්සු බණිනවා. නමුත් අපිව රැකගන්න නම් සමහර අවස්ථාවල අපිට නිර්භීතව එය කරන්න වෙනවා. අපිට වාසි නොවන, ජනප්‍රිය නොවන, බලය පාවිච්චි කරල ගමට යමක් කරන්න බැරි පක්ෂයක ඉඳලා වැඩක් නැහැ. ඒ සඳහා විකල්පයක් අප සොයා ගතයුතුයි..... ජාතික මට්ටමේ නායකයෝත් කරන්නේ ඒකනේ..... අපිත් නමාශීලී වියයුතුයි. බලය ලබාගන්න දක්ෂ/කපටි වියයුතුයි. එහෙම නැතිව දේශපාලනය කරන්න බැහැ” යනුවෙනි.

පුරුෂයින් පමණක් භාවිත කළ තවත් මැතිවරණ උපක්‍රමයක් වූයේ නව තාක්ෂණ ක්‍රම (ජංගම දුරකථන, ඊමේල්) උපයෝගී කරගෙන විශේෂයෙන් තරුණ ඡන්දදායකයින්ගේ මනාප ලබාගැනීමයි. තවද, අපේක්ෂකයින්ගෙන් බහුතරයක් තම පෝස්ටර් හා කටවුටි ආරක්ෂා කිරීමට සහ ඡන්ද මධ්‍යස්ථාන හා ගණන් කිරීමේ මධ්‍යස්ථානවල කටයුතු පරීක්ෂාවට වඩාත්ම විශ්වාසසහගත පුද්ගලයින් නම්කර තිබුණි. නමුත් බොහොමයක් අපේක්ෂිකාවන් ඡන්ද ගණන් කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයට ඔවුන්ගේ නියෝජිතවරයෙක්වත් පත්කර නොතිබුණි. ඒ පිළිබඳ වූ අඩු අවබෝධය හා අඩු අත්දැකීම් එයට හේතු වූ බැව් ඔවුන් විසින්ම ප්‍රකාශ කරන ලදී. සමහර අපේක්ෂකයින් ගණන් කිරීමේ මධ්‍යස්ථානවල, විවිධ පක්ෂ නියෝජනය කරන්නන් හා ගිවිසුම්ගත වී, පොලිස් නිලධාරීන්ගේ සහාය ලබාගැනීමට පෙර සූදානම් ඇතිව, තමාට ලැබුණු ඡන්ද ආරක්ෂා කර ගැනීමට විධිමත් වැඩපිළිවෙලවල් යොදාගෙන තිබුණි. නමුත් ඡන්දයට ඉදිරිපත් වුනු බොහෝ අපේක්ෂිකාවන් ඒ පිළිබඳ නිසි අවධානයක් යොමු කර නොතිබිණි. එහෙත් ජයග්‍රහණය කළ අපේක්ෂිකාවන් බහුතරයකගේ පවුල්වල සාමාජික පුරුෂයින් හා ආධාරකරුවන් එම කාර්යවලදී ඔවුන්ට සහාය ලබා දී තිබිණි. මැතිවරණයේදී අභියෝග රැසකට මුහුණ දුන් එක් ජයග්‍රාහී අපේක්ෂිකාවක් ඇගේ එබඳු උපක්‍රමයක් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කළේ මේ අයුරිනි. “මගේ ස්වාමි පුරුෂයා සමඟ පාසැල් ගිය, දැනට පොලිසියේ සේවය කරන නිලධාරී මහත්මයෙකුට මම කලින් ඉඳල මේ තත්වය ගැන කියල මගේ ඡන්ද ටික ආරක්ෂා කරල දෙන්න කියල ඉල්ලා සිටියා..... මට ඡන්ද වැඩිය ලැබෙනවා කියල හිතපු මධ්‍යස්ථානවල මගේ සහෝදරයින් හා ආධාරකරුවන්ව නවතල තිබ්බා”.

මේ අයුරින් 2011 ඡන්දය දිනාගත් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම සමාන උපක්‍රම රාශියක් භාවිත කර තිබේ. ඔවුන්ගේ උපක්‍රම අතර වන වෙනස්කම්වලට සංස්කෘතික සාධක යම්තරමකට බලපා ඇත. ලංකාවේ සංස්කෘතිය තුළ පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව ස්ත්‍රීන් ප්‍රවණවත්වය හා මත්පැන් භාවිතය වැනි දෑ වලට පෙළඹෙන්නේ අඩුවෙනි. එම

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

ලක්ෂණය දේශපාලන උපක්‍රමවල වෙනස තුළද දක්නට ලැබේ. මැතිවරණයෙන් ජයලැබූ ස්ත්‍රීන්ගෙන් එක් තරුණ අපේක්ෂිකාවක හැර අන් සියලු දෙනාම පාහේ දිගුකලක් සමාජ සේවා කටයුතුවල නිරත වී ඒ හරහා පක්ෂ දේශපාලනයට පිවිසියෝ වෙති. ඔවුන්ද සුභසාධන හා වෙනත් පොදු කටයුතු හරහා ජනතා විශ්වාසය දිනාගෙන තිබුණි. තරුණ අපේක්ෂිකාවට (උපාධිධාරිනියක්) එම වාසිය පවුලේ පියා (ප්‍රධාන පක්ෂයක ආධාරකරුවෙක්), සොයුරා හා සොයුරියගේ (සමෘද්ධි නිලධාරි හා ග්‍රාම නිලධාරි) සමාජ කටයුතු ඇසුරින් ලැබී තිබුණි. ජයග්‍රහණය කළ සියලුම ස්ත්‍රීන්ට පවුල්වල සහයෝගයද නොමදව ලැබීණි. ආධුනික නියෝජිතවරියක් මේ සම්බන්ධයෙන් ඉතා සංවේදීව කළ ප්‍රකාශයකින් එය මනාව පැහැදිලි වේ. “මගේ සමාජ කටයුතුවලටත් මැතිවරණ ව්‍යාපාරයටත්, සහෝදරයා, ඔහුගේ බිරිඳ, දරුවන් හා ඥාතීන් සුවිශාල සහයෝගයක් දුන්නා. එය අගය කරන්න බැරි තරම්. සෑම රැස්වීමකටම ඔවුන්ගේ ගෙදරයි මම පාවිච්චි කළේ. ඒවා සංවිධානය කළේත්, කැම, බීම දුන්නේත් ඔවුන්. මම පක්ෂය මාරු කළ නිසා මට තර්ජන ආවා. ඔවුන් මටත්, මගේ පෝස්ටර් ආදියටත් ආරක්ෂාව දුන්නා. තරුණ වැන්දඹුවක් විධියට..... අපේ දේශපාලන විරුද්ධවාදීන්ගේ තර්ජන මැද මට බොහෝ ප්‍රශ්න තිබුණා. ඒ හැම අභියෝගයකටම මම මගේ ලාබාල දියණියත් එක්ක මුහුණ දෙද්දී, මගේ පවුලේ අය මට විශාල සේවයක් කළා. ඔබ්බරියක් ලබා දුන්නා”.

මෙයට සමාන ප්‍රකාශයක් තවත් තරුණ නියෝජිතවරියක් විසින්ද අප ඉදිරියේ තබනු ලැබීය. ඇය පැවසුවේ “මම විශ්ව විද්‍යාලයෙන් එළියට ආව ගමන්..... මීට පෙර පක්ෂය දේශපාලන කටයුතුවල නියැලී සිටියේ නැහැ. නමුත් මගේ පියා ප්‍රධාන පක්ෂයක ක්‍රියාකාරී ආධාරකරුවෙක්. අයියා හා අක්කාත් පක්ෂයේ ක්‍රියාකාරීන්..... ඉතින් තරුණ කෝටාව යටතේ මට නාමයෝජනා දුන්නේ මේ නිසයි. මගේ සියලු මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු කළේ මේ තුන්දෙනා..... ඒ අයගේ දේශපාලන සබඳතා, මූලිකත්වය, උනන්දුව හා කැපවීම නැතිනම් මම ප්‍රාදේශීය සභාවට තේරෙන්නේ නැහැ” යනුවෙනි.

මේ අනුව 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය දිනාගත් මධ්‍යම පළාතේ ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම ඒ සඳහා භාවිත කළ උපක්‍රමවල විශාල වෙනසක් නොමැති බැව් මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි විය.

(iv) 2015 පළාත් පාලන මැතිවරණය ජයගැනීම සඳහා ස්ත්‍රීන් අනුගමනය කළයුතු උපක්‍රම

- අධ්‍යයනයට බඳුන් වූ ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 91% ක් දෙනා යෝජනා කළේ 2015 මැතිවරණයට පෙර, ස්ත්‍රීන් සඳහා පංගුවක් ඉල්ලීමේ ව්‍යාපාරයක් ශක්තිමත්ව හා විධිමත්ව සංවිධානය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය බවයි. පළාත් පාලන ආඥා පනතේ සංශෝධන කෙටුම්පත, පාර්ලිමේන්තුවට නැවත ඉදිරිපත් කිරීමේ හැකියාව ඇති හෙයින්, ලංකාවේ ජනාධිපති, අගමැති, විපක්ෂ නායක, වෙනත් පක්ෂ නායකයින්, අදාළ ඇමතිවරුන් හා පළාත් සභාවල මහ ඇමතිවරු හා ප්‍රධාන ඇමතිවරු මුණගැසී පංගු ක්‍රමය පිළිබඳ ඔවුන්ව දැනුවත් කොට, එම පණතට ව්‍යවස්ථාපිත පංගු ක්‍රමයක් අන්තර්ගත කරන ලෙස බලපෑම් කළයුතු බැව්ද ඔවුහු දන්වා සිටියහ. මෙම කාර්යට පුරුෂයන් මෙන්ම, වෘතීය සමිති, දේශපාලන පක්ෂ, තරුණ සංවිධාන, වෘත්තීය කණ්ඩායම් හා වෙනත් සමාජ සංවිධානද සම්බන්ධ කරගතයුතු බව ඔවුන්ගේ යෝජනාව විය. WPGG සංවිධානය හා මධ්‍යම පළාත් කාන්තා සංසදයෙන් එම කාර්යයේදී මූලිකත්වය ගන්නා ලෙස සහභාගි වන්නන්ගේ බහුතරයක් ඉල්ලා සිටියහ. සමහර දේශපාලන ක්‍රියාකාරීහු එම මූලිකත්වය නොගැනීම සම්බන්ධයෙන් ස්ත්‍රී සංවිධානවලට දොස් පැවරීමට පවා පෙළඹුනහ. එක් ප්‍රාදේශීය සභා සභාපතිවරයෙක් (පානදුම්බර) පැවසුවේ "ලාංකික ස්ත්‍රීන් මෙම නියෝජන ප්‍රශ්නය පිළිබඳව නිසි අවධානයක් යොමු නොකිරීම ලොකු වැරද්දකි. ඔවුන් මේ ගැන දැනට වඩා උනන්දුවෙන් කටයුතු කළයුතුයි. පිරිමි ත් සමඟ එක් වී පංගු ක්‍රමයක් ඉල්ලා සටන් කළයුතුයි..... ඒක ඔබේත් අයිතියක්! ඒ සඳහා බලපෑම් කිරීම් ආරම්භ කළයුත්තෙන් ඔබමයි".

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

- ප්‍රතිචාරකයින් බහුතරයක් ඉදිරිපත් කළ තවත් යෝජනාවක් වූයේ ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම හා පංඟු ක්‍රම පිළිබඳ බොහෝ දේශපාලඥයින්ට මෙන්ම සාමාන්‍ය ජනතාවටත් ප්‍රමාණවත් හෝ පැහැදිලි අවබෝධයක් නොමැති නිසා ඔවුන්ව දැනුවත් කළයුතු බවයි. එක් මාධ්‍යකරුවෙකු පැවසුවේ “ස්ත්‍රී නියෝජනයේ ගැටළුව ගැන තිබෙන කතිකාවත තවමත් අධ්‍යයන, සමීක්ෂණවල යෙදෙන්නන් හා ස්ත්‍රී ක්‍රියාකාරිනියන් අතරට සීමා වී තිබෙන්නකි. නමුත් සමාජයේ ඉහළ සිට පහළ දක්වා සෑම කොටසක්ම මේ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම අත්‍යවශ්‍යයි..... ඉන්පසු පංගුවක් ඉල්ලන්න ඒ අය පොළඹවා ගන්න පහසුයි” යනුවෙනි.

තවත් සමාජ ක්‍රියාකාරකයෙක් පැවසුවේ “අපේ රටේ මැතිවරණවලට බොහෝ විට නාමයෝජනා ලැබෙන්නේ, කසිප්පු, මුදලාලිලාට, කුඩු කාරයින්ට, නැතිනම් රස්තියාදුකාරයින්ට..... සමාජයට හිතකර වැඩ කරන ගැහැණු මේ රටේ කොපමණ ඉන්නවා ද ? උදාහරණ විධියට ගත්තොත් යුද්ධ කාලේදී ගැහැණු කොපමණ කැප කලාද? අපේ රටේ ජනාධිපතිවත් ඒක අවබෝධ කරගෙන නැහැ. ගැහැණු, සමාජ ප්‍රශ්න, ළමයින්ගේ හා ගැහැණුන්ගේ ප්‍රශ්නවලට වඩාත් සංවේදීයි. විශේෂයෙන්ම පළාත් පාලන ආයතනවල වැඩියෙන් නියෝජනය වියයුත්තේ ඔවුන්..... මේ පණිවිඩය පක්ෂවලට ඉදිරිපත් කර ඒවා මගින් ස්ත්‍රීන්ට වැඩි නාමයෝජනා ලබාගන්න අපි විවිධ පාර්ශව එකතු කරගෙන සංවිධානය වියයුතුයි” යනුවෙනි.

මෙසේ සංවිධානය වී දේශපාලන පක්ෂ සාමාජිකයින් සමඟ එක්ව පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීමෙන්ද යහපත් ප්‍රතිඵල උදාකර ගතහැකි බව වැඩිදෙනෙක්ගේ අදහස විය. පක්ෂවල ක්‍රියාකාරිනියන්, සාමාජිකාවන් හා එක්වී පක්ෂ නිල තනතුරුවලින් මෙන්ම නාමයෝජනාවලින් කිසියම් ප්‍රතිශතයක් ස්ත්‍රීන් සඳහා වෙන් කිරීමට බලපෑම් කළයුතු බැව් ද ඔවුහු යෝජනා කළහ. පක්ෂවල සාමාජිකාවන්ට, එහි අභ්‍යන්තරයේ යම් යම් ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කරවා ගැනීමට තර්ජනය, කේවල් කිරීම හා සහාය දීම මගින් සෑහෙන බලපෑමක් කළහැකි බවත්, එය ස්ත්‍රීන් තවම

කමලා ලියනගේ

අවබෝධ කරගෙන නොමැති බවත්, ඒ හරහා දැන්වත් ස්ත්‍රීන් ක්‍රියාකාරී වියයුතු බවත් ප්‍රතිචාරකයින් ගෙන් බහුතරය පෙන්වා දුන්හ.

- 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී **නාමයෝජනා ප්‍රතිකේෂප වූ ස්ත්‍රීන්ගේ එකතුවක් සංවිධානය කොට, ඔවුන් මගින් මෙම සමාජ ප්‍රශ්නය, ප්‍රථමයෙන් දේශපාලන පක්ෂවලටත්, ඉන්පසු රජයටත් යොමුකළ යුතු බවටද යෝජනා ඉදිරිපත් විය.** ප්‍රතිචාරකයින් වැඩිදෙනෙක් ප්‍රකාශ කළේ මෙය ස්ත්‍රීන් සම්බන්ධ ප්‍රශ්නයක් පමණක් නොව සමාජ හා දේශපාලන ප්‍රශ්නයක් බැව් රටට ඒත්තු ගැන්විය යුතු බවයි. ස්ත්‍රී නියෝජනය හරහා පළාත් පාලන කටයුතු වඩාත් සමාජ හිතකාමී තත්වයකට පරිවර්තනය කළ හැකි බව හා නූතන සමාජයේ විශාල ගැටලු බවට පත් වී ඇති බහුතර දේශපාලකයින්ගේ දූෂණය, පොදු දේපළ නාස්තිය, ප්‍රචණ්ඩත්වය හා බලය අතිසි ලෙස භාවිතය වැනි දෑ යම් වෙනසකට ලක් කිරීමට ස්ත්‍රීන් වැඩි ප්‍රමාණයක් නියෝජන ආයතනවලට තෝරා යැවීමටත් හැකිවේවි යන පණිවිඩය මෙබඳු සංවිධාන මගින් ව්‍යාප්ත කළයුතු බැව්ද නිර්දේශ විය.

මින්දාම දේශපාලන පක්ෂයක සාමාජිකත්වය ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයෙන්ම සමන්විතය. එහෙයින් එහි නිල තනතුරු හා මැතිවරණ නාමයෝජනා ස්ත්‍රීන්ට හෝ පුරුෂයන්ට පමණක් සීමා වීම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නොවේ. එහෙයින් පක්ෂවල ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රතිරූපය සඳහා පක්ෂ විසින්ම සිය ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළයුතු බවට අවධාරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් බැව් ද මෙහිදී ප්‍රකාශ විය.

නාමයෝජනා ප්‍රතිකේෂප වූ ස්ත්‍රීන්ගේ එකතුවක් ගොඩනගා ගෙන අදාළ පක්ෂවලට පොදුවේ අභියෝග කිරීමෙන් හෝ අනාගතයේ එබඳු අසමාන හා අසාධාරණ ප්‍රතිපත්තිවලට එරෙහිව ක්‍රියාකරන බවට තර්ජනය කිරීමෙන් යහපත් ප්‍රතිඵල උදාකර ගත හැකි බැව් මෙම යෝජනාව ඉදිරිපත් කළ අයගේ අදහස විය. ප්‍රධාන පක්ෂයක ආධාරකරුවෙක් මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් ප්‍රකාශ කළේ මෙලෙසිනි.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

“ආසන සංවිධායකවරු බොහොමයක් දෙනා, සමාජයේ ඉදිරියට ඇවිත් ක්‍රියාශීලීව විවිධ සමාජ කටයුතු කරන ගැහැණුන්ට බයයි. සුනේත්‍රා, මල්ලිකා වගේ කාන්තාවෝ මේ ආසනෙන් තරඟට දැම්ම නම් අනිවාර්යෙන්ම දිනනවා, නමුත් එවිට සංවිධායකගේ හෙවෙයිගේ පරදියි කියලා බයයි..... මේ අසාධාරණය ගැන ඔබලා ප්‍රශ්න කළයුතුයි, මොකද පක්ෂය ඒ අයගේ පුද්ගලික බුද්දලයක් නොවෙයිනේ. පක්ෂය අපි හැමෝගෙමනේ”

• **සමාජ, සංස්කෘතික කටයුතු නොකඩවා කරමින් නායකත්වය වර්ධනය කරගැනීම**

ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 73% ක් ප්‍රකාශ කළේ දේශපාලන නායකත්වයට පා කැබීමට අපේක්ෂා කරන ස්ත්‍රීන් සමාජ කටයුතු හරහා පන්නරයක් ලැබීම අත්‍යවශ්‍ය බවයි. එමගින් සමාජය තුළ විශ්වාසය සහ හොඳ ඡන්ද පදනමක් ගොඩනගා ගැනීමටත්, පොදු කටයුතු පිළිබඳ අත්දැකීම් ලබා ගැනීමටත් හැකිවන බව ප්‍රතිචාරක අදහස විය. විශේෂයෙන්ම ප්‍රාදේශීය සභා නියෝජිතවරුන් පැවසුවේ ඔවුන් දීර්ඝ කාලයක් සමාජ කටයුතු කිරීමෙන් වත්මන් නායකත්වය ගොඩනගා ගත් නිසා ස්ත්‍රීන් ද අධිෂ්ඨාන ශක්තියෙන් ක්‍රියාකළ යුතු බවයි. වරක් නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප කළවිට ඉවහරණයට පත්වී පොදු කටයුතුවලින් ඉවත් නොවී, ඉදිරියට ඒවා කරගෙන යාමෙන් වාසි රැසක් අත්කරගත හැකි බවද මොවුහු පෙන්වා දුන්හ. මේ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රාදේශීය සභාපතිවරයෙක් අදහස් ප්‍රකාශ කළේ මේ අයුරිනි.

“සමහර ස්ත්‍රීන් හිටි ගමන් ඡන්දට ඉදිරිපත් වෙනවා. එහෙම දිනන්න අමාරුයි. සමාජය තුළ තමන්ගේ අනන්‍යතාවය, පිළිගැනීම හා නායකත්වය තහවුරු කරගත යුතුයි. ඒක එක රැයකින් කරන්න බැහැ. සෑහෙන කාලයක් සමාජය එක්ක එකට ඉදිද්දී ඔබව සමාජයට අවශ්‍ය පුද්ගලයෙක් වෙනවා..... එතකොට පක්ෂ නායකත්වය නාමයෝජනා දෙන්න ඔබව සොයාගෙන එයි. ඔබ ඒ අය පස්සෙන් යන්න ඕනෑ නැහැ.....”

• **පක්ෂ දේශපාලන නායකත්වය සමඟ ස්ත්‍රීන් දැනට වඩා සමීප සබඳතා වර්ධනය කර ගැනීම**

අධ්‍යයනයට බඳුන් වූවන්ගෙන් 74% ක් පැවසුවේ ස්ත්‍රීන් විවිධ මට්ටමේ සිටින දේශපාලන නායකයින් හා සමීප සබඳතා පැවැත්වීම, මගින් ඔවුන්ගේ විශ්වාසය හා සහයෝගය දිනාගත යුතු බවත් එය ඔවුන්ගේ මැතිවරණ ජයග්‍රහණවලට ඍජුව බලපාන බවත්ය. දේශපාලන නායකයින් පැමිණෙන උත්සවවලට සහභාගි වීම, ස්ත්‍රීන් සංවිධානය කරන ක්‍රියාකාරකම්වලට දේශපාලන නායකයින්ට ආරාධනා කිරීම, ලිපි හා දුරකථන මගින් නිතර ඔවුන් හා තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සහ ඔවුන්ගේ උපදෙස් පැතීම ආදී දැ මගින් ස්ත්‍රීන්ටද වාසි ලබාගත හැකි බව මෙම ප්‍රතිචාරකයෝ පෙන්වා දුන්හ. දේශපාලනඥයින් දැන හඳුනා ගැනීම, තමන්ගේ නායකත්වය හා හැකියාවන් නායකයින්ට ඒත්තු ගැන්වීම මෙන්ම, නායකත්වය සමඟ ඇති සබඳතා ජනතාවට පෙන්වීමෙන් ඔවුන්ගේ ආකර්ෂණය දිනාගැනීමටද හැකිවන බැව් මැතිවරණය ජයගත් බොහෝ අපේක්ෂක, අපේක්ෂිකාවන්ගේ අදහස විය. විශේෂයෙන්ම, පක්ෂවල ජ්‍යෙෂ්ඨ නායිකාවන් සමඟ සබඳතා තර කර ගැනීමෙන්, ඔවුන්ගෙන් ගුරුහරුකම් ලබාගැනීමට හා අත්දැකීම් බෙදා හදාගැනීමට ඉඩකඩ ලැබෙන බවත් මෙම සහභාගිවන්නෝ පෙන්වා දුන්හ.

පක්ෂ දේශපාලනය යනු ස්ත්‍රීන්ට නොගැලපෙන “පිළිකුල් සහගත” ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස වැඩිපුරම සලකනු ලබන්නේ ස්ත්‍රීන් විසිනි. නමුත් එම මානසිකත්වයෙන් මිදී, යහපත් දේශපාලනයක් සඳහා නම් ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයම සහභාගි වියයුතුය යන ආකල්පය ස්ත්‍රීන් තුළම ස්ථාපිත කළ යුතු බවද ඔවුහු තරයේ ප්‍රකාශ කළහ. ප්‍රාදේශීය සභාවල විශේෂ රැස්වීම්වලට සහභාගි වීමෙන් එම කටයුතු පිළිබඳ ඔවුන් ලබා ගන්නා දැණුමද, ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන සාර්ථකත්වයට බලපාන බැව්, විශේෂයෙන්ම මැතිවරණය දිනූ පුරුෂයෝ පෙන්වා දුන්හ.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

ප්‍රතිචාරකයින් මේ සම්බන්ධයෙන් දැක්වූ තවත් අදහසක් වූයේ පක්ෂ නායකත්වය සමඟ ස්ත්‍රීන් දැනට වඩා අධීක්ෂණශීලීව හා ශක්තිමත්ව කේවල් කළයුතු බවයි. ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා ලබා නොදුන්නොත් පක්ෂයෙන් ඉවත් වන බව හා වෙනත් පක්ෂයකට ආධාර කරන බව, පවසමින් බලවත් කටහඬක් නැඟීමෙන් ඔවුන්ගේ අයිතිය දිනාගත හැකි බව ඔවුහු අවධාරණය කළහ. මෙම කරුණ සනාථ කරමින් නුවරඑළිය ප්‍රදේශයේ ක්‍රියාකාරිනියක් පැවසුවේ.

“අපේ සංවිධානය හැම මැතිවරණයකදීම ප්‍රධාන පක්ෂයකට ආධාර කළා. අපේ නායිකාවක් ප්‍රාදේශීය සභාවට ඉදිරිපත් කළා. ඇය දිනුවා. ඇයට සමාජේට හොඳින් වැඩකරලා ඉදිරියට යන්න පුළුවන් බව අපිට තේරුණා. ගිය පළාත් සභා මැතිවරණේට ඇයව ඉදිරිපත් කරන්න අපි තීරණය කළත් නාමයෝජනා නොලැබෙන බැව් ආරංචි උනා..... WPGG සංවිධානේ නායකත්ව පුහුණු වැඩමුළුවලදී, තීරණ ගන්නන්ට බලපෑම් කරන ක්‍රම හා ඉන්ද්‍රියාව වැනි රටවල ස්ත්‍රීන් ඒවා මගින් ඉල්ලීම් දිනා ගන්නා ආකාරය ගැන අපි දැනුවත් වී සිටියා..... ඉතින් අපි නුවරඑළියේ නගර මධ්‍යයේ විශාල පෙළපාලියක් ගියා. අපේ නායිකාවට නාමයෝජනා නොදුන්නොත් භූමිතෙල් ඇඟට හළාගෙන ගිනි තියා ගන්න බවට තර්ජනය කරමින්, තෙල් කෑන් එකකුත් අරන් ගියා..... මේ ආරංචිය කොළඹට ගියාම..... නායකයින්ගේ තීරණය වෙනස් උනා. අපේ නායිකාවට ටිකට එක ලැබුණා. ඡන්දෙනුත් දිනුවා” යනුවෙනි. විවිධ අයුරින් පක්ෂ නායකයින්ට බලපෑම් කිරීම මගින් ස්ත්‍රීන්ට නාමයෝජනා මෙන්ම පංගු ක්‍රමය දිනාගැනීමටත් හැකිවන බව ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් බහුතරය මේ ආකාරයෙන් අවධාරණය කළහ.

• **පෙර සැලසුම් සහිතව හා විධිමත්ව මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු කැපවීමෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම**

ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 74% ක් ස්ත්‍රීන්ගේ ජයග්‍රහණය සඳහා යෝජනා කළ නිර්දේශයක් වූයේ සැලසුම් සහගතව, විධිමත්ව හා

කමලා ලියනගේ

ආකර්ෂණීය අයුරින් මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු කිරීමයි. බොහෝ පුරුෂයින් මෙන්ම ස්ත්‍රීහුද මෙම අදහස පිළිගත්හ. වත්මන් ලාංකික දේශපාලන ක්‍රමය තුළ ඡන්ද අපේක්ෂකයාගේ නායකත්වය, ගතිගුණ හා හැකියාවන් ආදියට වඩා ආකර්ෂණීය ප්‍රචාරණය මගින් ඡන්දදායකයා ඇදබැඳ ගැනීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳවද ඔවුහු කරුණු දැක්වූහ. එමගින් වඩාත් හොඳම නියෝජිතයා තෝරා ගැනීම සිදුනොවුනත්, එය ලංකාවේ පවතින දේශපාලන ප්‍රවණතාවයක් වී ඇති බැව්ද ඔවුහු අවධාරණය කළහ. මෙහිදී ප්‍රකාශ වූ අදහස්වල සාරාංශයක් වූයේ "පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව ස්ත්‍රීන්ගේ ප්‍රචාරක කටයුතු ආකර්ෂණීය මිදී. මාස ගණනකට පෙර ඉඳල, ආසනයේ ග්‍රාම නිලධාරී වසම් බෙදාගෙන, ඒවා විශ්වාසවන්ත ආධාරකරුවන් අතර බෙදලා, ජනතාවට ආමන්ත්‍රණය කළ යුතුයි..... කුඩා රැස්වීම් පැවැත්වීම හා ගෙයින් ගෙට යාම හොඳම උපක්‍රමයයි. පෝස්ටර් පවා ලස්සණ පිංතූරයක් දමල, ආකර්ෂණීය පද යොදලා සූදානම් කරගන්න ඕනෑ. ජනතාවගේ අවශ්‍යතා හඳුනාගෙන, ඒ අනුව අත් පත්‍රිකාවක් හදන්න ඕනෑ. තරුණ ඡන්ද හා පාවෙන ඡන්ද වැඩියෙන් දිනාගන්න පුළුවන් වෙන්නේ ප්‍රචාරණයෙන් තමයි". ස්ත්‍රීන් කණ්ඩායමක් ලෙස ගෙයින් ගෙට යාමේදී, පුරුෂයින්ටත් වඩා හිතවත්ව ඡන්දදායකයාට කතා කිරීමට හැකියාවක් ඇති බවත්, අද දේශපාලනයේ පවතින නරක තත්වයන් ස්ත්‍රීයකට ඡන්දය දීමෙන් වෙනස් කර ගැනීමට යම් තරමකට හෝ මඟ පාදාගත හැකි බවත්, අවධාරණය කිරීම ඉතා හොඳ උපක්‍රමයක් බැව් ප්‍රතිචාරකයින් බොහෝ දෙනා පෙන්වා දුන්හ.

• මැතිවරණ ප්‍රචාරක කටයුතු සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීම

අධ්‍යයනයට සහභාගි වූවන්ගෙන් ඉතා ටික දෙනෙකු හැර, අන් සියලුදෙනාම අරමුදල් එකතු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හා වත්මන් මැතිවරණ ක්‍රමය යටතේ මුදල් සම්භාරයක් නොමැතිව මැතිවරණයකට තරඟ කිරීමට ඇති අපහසුතාවය පිළිබඳ අවධාරණය කළහ. පුරුෂයන්ට සමානව විවිධ සමාජ සබඳතා භාවිත කොට, ස්ත්‍රීන්ද අවම වශයෙන් වසර ගණනාවක සිට අරමුදල් එක්කිරීම අත්‍යවශ්‍ය බැව් මෙහිදී

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා නිර්දේශ කෙරිණි. මුදල් පමණක් නොව, ද්‍රව්‍යමය ආධාර හා සේවා වැනි දෑ ලබාගැනීමත් මැතිවරණ ප්‍රචාරණයේදී බෙහෙවින් ඵලදායී වන බැව් මොවුහු පෙන්වා දුන්හ.

අරමුදල් සම්පාදනයේදී, අනුග්‍රහ-අනුග්‍රාහක සබඳතාවය මගින් පුරුෂයන්ට වැඩි වාසි අත්වන නිසා ස්ත්‍රීන්ට ආධාර කිරීම සඳහා විශේෂිත රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන පිහිටුවීම හා දේශපාලන පක්ෂ මගින් ආධුනික අපේක්ෂිකාවන්ට යම් ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණයක් ලබා දීම වැනි දෑ ද ඵලදායී උපක්‍රම ලෙස සමහරු හුවා දැක්වූහ.

- **ස්ත්‍රීයකට ඡන්දය දීමේ වැදගත්කම පිළිබඳ ඡන්දදායකයා දැනුවත් කිරීම**

ලාංකික දේශපාලන පරිසරය තුළ බහුතර දේශපාලනඥයින් හෝ ප්‍රජාව, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වැදගත්කම පිළිබඳ තවමත් ප්‍රමාණවත්ව අවබෝධ කරගෙන නොමැත. බොහෝ ප්‍රතිචාරකයින් අවධාරණය කළේ, ප්‍රජා නායිකාවන් සැමදෙනාටම, ඔවුන් ගම් මට්ටමේදී කරන පොදු වැඩ කටයුතුවලදී, මෙම කරුණ පිළිබඳ අවධාරණය කළ හැකි බවයි. දේශපාලනය යනු පාර්ලිමේන්තුව තුළ හෝ පළාත් පාලන ආයතන තුළ පවතින්නක් පමණක් නොව, අපගේ ජීවිතවලට සෘජුව සම්බන්ධ වන ක්‍රියාකාරකමක් බවත්, එනිසා ස්ත්‍රීන්ද එයට ක්‍රියාකාරීව සහභාගි විය යුතු බවත්, ස්ත්‍රී නියෝජකයින් මගින් සියලුම ස්ත්‍රීන්ගේ ජීවන තත්වයේ වර්ධනයක් සඳහා යම් යම් නීති හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කළහැකි බවත්, ඒ සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ලබාගත හැකි බවත්, ජනතාවට ඒත්තු ගැන්විය යුතු බැව් යෝජනා විය. මෙම දැනුවත් කිරීම් සිවිල් සංවිධාන, පක්ෂ, මාධ්‍ය, අධ්‍යාපන හා ආගමික ආයතන මෙන්ම රජයේ සංවිධාන මගින් කළහැකි හා කළයුතු ඒවා බැව් ද අවධාරණය කෙරිණි.

• **ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන නියෝජනය වර්ධනය කිරීම සඳහා කටයුතු කළහැකි විශේෂිත ආයතන පිහිටුවීම**

අධ්‍යයනයට යොමු කරන ලද ප්‍රතිචාරකයින්ගෙන් 83% ක්ම ප්‍රකාශ කළේ ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන් වෙනස් ආකාරයකින් සමාජගත කිරීම නිසා දෙපක්ෂයේම හැකියා, උනන්දුව, ආශාවන් හා අපේක්ෂා ආදියේ වෙනස් වීමද ස්ත්‍රීන්ගේ දේශපාලන කටයුතු සාර්ථක නොවීමට බලපාන බවයි. සමාන මිනිස් ජීවිත් වුවද, උපතේ සිට අසමාන ලෙස සමාජගත කිරීම නිසා, ස්ත්‍රීන් විසින්මත් ගෘහාශ්‍රිත කටයුතු තමන්ට හිමි යැයි, ප්‍රමුඛතා පෙළ ගස්වාගෙන කටයුතු කිරීමක් දක්නට ලැබෙන බවයි. පුරුෂයන් ඇතුළු සමස්ත සමාජයම එම ප්‍රවේශයෙන් ස්ත්‍රීන් දෙස බැලීම නිසා, බොහෝ පක්ෂ නායකයින් ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන නායකත්වය දීම සඳහා තවම අකමැත්තක් පවතින බැව් ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා හා සම්මුඛ සාකච්ඡාවලදී ප්‍රකාශ විය. මෙම තත්වය වෙනස් කිරීමට නම්, නීතිමය වෙනසක් මගින් ස්ත්‍රීන් සඳහා පංගුවක් වෙන් කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන බැව් බොහෝ දෙනාගේ අදහස විය. ස්ත්‍රීන් තුළ නායකත්වයට අවශ්‍ය හැකියා හා ගුණාංග වර්ධනය කරගැනීමට ආධාර කළහැකි විශේෂ ආයතන පිහිටුවීම මගින් කෙටිකාලීන වශයෙන් හොඳ ප්‍රතිඵල උදාකරගත හැකිවේවි යන මතය එහිදී ප්‍රකාශ විය.

ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයේම දරුවන් තුළ නායකත්වය හා නිර්මාණශීලී බව වර්ධනය කිරීම සඳහා සමස්ත ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවලියේම වෙනසක් වියයුතු බවද, එම ක්‍රියාදාමයේ ප්‍රධාන කාරකයන් වන පවුල, අධ්‍යාපන ආයතන, ආගමික ආයතන, මාධ්‍ය, රාජ්‍ය, වෙනත් දේශපාලන ආයතන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආදිය ඒ සඳහා දායක වියයුතු බවද බොහෝ දෙනා පෙන්වා දුන්හ. නමුත්, එහි ප්‍රතිඵල දිනාගැනීමට දිගුකලක් ගතවන බැවින් විශේෂයෙන්ම දේශපාලනයට උනන්දුව දක්වන තරුණියන් හා ප්‍රජා නායකාවන්ට දේශපාලන දැනුම හා නායකත්ව පුහුණුව ලබාදීම මෙබඳු විධිමත් විශේෂ ආයතන මගින් කළහැකි බැව් බොහෝ දෙනා පෙන්වා දුන්හ.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

තවද, පක්ෂ දේශපාලනය කෙරේ උනන්දුව දක්වන ස්ත්‍රීන්ගේ නම්ලැයිස්තු සකසා, ඒවා අදාළ පක්ෂවලට යොමු කිරීම, අවම වශයෙන් ආධුනික ස්ත්‍රීන්ට හෝ මැතිවරණ කටයුතුවලදී ආධාර දීම, ඡන්දයෙන් ඡයගත් පසු නියෝජිත ආයතනවල කටයුතු සාර්ථකව කිරීම සඳහා ඔවුන්ට උපදෙස් දීම, සැලසුම් හා ප්‍රතිපත්ති ආදිය සැකසීමට සහාය දීම සහ ස්ත්‍රීන්ගේ තත්වය නගා සිටුවීමට අදාළ කටයුතු එම නියෝජිතවරයන් ලවා ඉටුකරවා ගැනීමට ඔවුන්ව මෙහෙයවීම වැනි කාර්යන්ද මෙබඳු ආයතන මගින් ඉටුකළහොත්, ස්ත්‍රී නියෝජනය ගුණාත්මක වශයෙන්ද වර්ධනය කරගත හැකිබව, එම අදහස ඉදිරිපත් කළ අයගේ මතය විය. තවද, පංගු ක්‍රමයක් දිනා ගැනීම හා දැනට ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන 40% තරුණ කෝටාවෙන් අඩක් තරුණියන්ට වෙන්කරවා ගැනීම වැනි දෑ සඳහා ආණ්ඩුව හා පක්ෂවලට බලපෑම් කිරීමට මූලිකත්වය ගැනීමටත් මෙබඳු ආයතනයකට හැකි බැව් ඔවුහු පෙන්වා දුන්හ. විශ්ව විද්‍යාල, ප්‍රජා සංවිධාන හා පක්ෂ තුළ ක්‍රියාශීලීව කටයුතු කරන තරුණියන් හඳුනාගෙන ඔවුන්ව දේශපාලනයට පෙළඹවීමේ ඉලක්කය මත විධිමත් දේශපාලන නායකත්ව පුහුණු පාඨමාලාවක් (න්‍යායන් හා ප්‍රායෝගික පුහුණුව) ආරම්භ කිරීම කෙටිකාලීන අවශ්‍යතාවයක් බැව්ද අවධාරණය විය. වයස අවුරුදු 35 ට අඩු ස්ත්‍රීන්ට එම පුහුණුව ලබාදීමෙන්, තරුණ කෝටාව යටතේ යම් ප්‍රමාණයකට නියෝජනය ලබාගැනීමට ස්ත්‍රීන්ට හැකිවන බැව්ද සමහරු පෙන්වා දුන්හ. පරිහාණියට පත්වෙමින් යන ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන සංස්කෘතිය යම්තරමකට හෝ රැකගැනීමට මෙය පිටුවහලක් වියහැකි බැව්ද සමහරුන්ගේ මතය විය.

මෙබඳු විශේෂිත ආයතන මගින් ස්ත්‍රී නියෝජනය සහිත පළාත් පාලන ආයතන කීපයක් ආදර්ශ ආකෘති ලෙස තෝරාගෙන විවිධ ආධාර හා උපදෙස් සපයා දී, අනෙක් ආයතනවලට වඩා හොඳ තත්වයකට ගෙන ඒමෙන්, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වර්ධනයට වක්‍රව යම් බලපෑමක් සිදුවන බැව් තවත් අය පෙන්වා දුන්හ.

හිගමනය

මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ශ්‍රී ලාංකික ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන නියෝජනය සඳහා ඉඩප්‍රස්ථා ලබාදීමේදී, විශේෂයෙන්ම නාමයෝජනා ලබාදීමේදී, පුරුෂයන්ට සමානව හෝ සමාන පුරවැසියන් ලෙස සලකා නොමැති බවයි. මධ්‍යම පළාතේ අත්දැකීම් ඇසුරින් පෙනී ගියේ පළාත් පාලන මැතිවරණය දිනාගැනීමට පුරුෂයන්ට වඩා වැඩි දුෂ්කරතාවලට ස්ත්‍රීන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවූ බවයි. 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය ජයගත් බොහෝ පුරුෂයන් භාවිත කළ සමහර උපක්‍රම භාවිතා කිරීමට ස්ත්‍රීන් බහුතරයකට හැකියාවක් ලැබී නැත. නමුත් සමහර උපායන් භාවිත කළ ස්ත්‍රීන් සුළු සංඛ්‍යාවක් ජය හිමිකරගත ඇත. බහුතරයක් ස්ත්‍රීන්ට පුරුෂයන්ට මෙන් උපායශීලී වීමට නොහැකි වූයේත්, සමාන ඉඩප්‍රස්ථා නොලැබුණේත් පුද්ගලික, සමාජ සංස්කෘතික හා ව්‍යුහාත්මක/ආයතනාත්මක සාධකවල සෘණාත්මක බලපෑම නිසයි. WPGG ව්‍යාපෘතිය යටතේ නායකත්ව පුහුණුව ලැබූ ප්‍රජා නායිකාවන් යම් මට්ටමකින් දේශපාලන වශයෙන් බලගන්වූහ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ස්ත්‍රීන් ගණනාවක්ම සම්ප්‍රදායික පක්ෂ නායකත්වයට අභියෝග කළහ. එයට හොඳම උදාහරණයක් නම් නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප කරනු ලැබූ ස්ත්‍රීන් රැසක් ප්‍රධාන පක්ෂවලට අභියෝග කොට සුළු පක්ෂ හෝ ස්වාධීන කණ්ඩායම්වලට එක් වී නාමයෝජනා ලබා ගැනීමයි. නමුත් එම අපේක්ෂිතාවන්ගෙන් එක් අයෙකු හැර අනෙක් සියලු දෙනාම මැතිවරණයේදී පරාජය වීමෙන් පෙනෙන්නේ, ස්ථාපිත පක්ෂවලට අභියෝග කොට, කෙටි කාලයක් තුළදී, ඡන්දදායක මතය වෙනස් කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ශක්තියක් මෙන්ම කාලයද ඔවුන්ට නොමැති බවයි. එහෙත් මෙම පරාජිත ස්ත්‍රීන්, 2011 ට පෙර මැතිවරණවලදී අපේක්ෂිතාවන් පොදුවේ ලබාගෙන තිබූ ඡන්ද ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණවලින් ඡන්ද ලබාගෙන තිබීම, ඡන්දදායක ආකල්පවල යම් වෙනසක් ප්‍රකාශ කරයි.

මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වන්නේ 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණය දිනාගත් ස්ත්‍රීන් 10 දෙනාගෙන් නවදෙනෙක්ම දීර්ඝ

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

කාලයක් ගම් මට්ටමේ සමාජ, ආර්ථික හා සංස්කෘතික කටයුතුවලදී නායකත්වය ගත්, ඒ හරහා ජනතා ප්‍රසාදය හා විශ්වාසය දිනාගත්, පක්ෂ නායකත්වය සමඟ සබඳතා ගොඩනඟාගත්, මැතිවරණයට ඉදිරිපත් වීමේ අපේක්ෂාවෙන් සෑහෙන කාලයක් තිස්සේ එයට පෙර සුදානමකින් සැලසුම් කළ, ඒ සඳහා පවුලේ සාමාජිකයින්, ශ්‍රේණි හා අසල්වැසි ප්‍රජාවගේ සහයෝගය ද ලැබූ අය බවයි. ඔවුන් පුරුෂයන්ට සමාන අයුරින් බොහෝ උපායන් භාවිත කොට, ඡන්දය දිනාගත් බවද අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි විය. ජයග්‍රහණය කළ ස්ත්‍රීන්ට සමාන නායකත්වය, අත්දැකීම් හා ගුණාංග ඇති ස්ත්‍රීන් රාශියක් පරාජයට පත්වීම හෝ කිහිපදෙනෙක් ඡන්ද 2-4 වැනි සුළු සංඛ්‍යාවකින් පසුබැමට මූලික හේතු ලෙස බලපා ඇත්තේ ඔවුන් පක්ෂ සමඟ අඩු සබඳතා පැවැත්වීම හා පක්ෂවලින් අවසාන මොහොතේ නාමයෝජනා ප්‍රතිකේෂප කිරීමයි. ඒ හා සමාන තත්වයන්ට මුහුණු පෑ පුරුෂයන්ට අත්වූ ප්‍රතිඵලයද එයම විය. එහෙයින්, මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වන්නේ 2011 පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී ජය ලැබීමට හෝ පරාජය වීමට ස්ත්‍රී-පුරුෂ දෙපක්ෂයටම බොහෝ සමාන සාධක බලපා ඇතත්, පුද්ගලික, සමාජ, සංස්කෘතික හා ආයතනාත්මක සාධක නිසා පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂව ස්ත්‍රීන්ට අඩු ඉඩප්‍රස්ථා ලැබූ බවත්, ඔවුන් වැඩි අවාසිසහගත තත්වයකට පත්වූ බවත්ය. පුහුණුව ලැබූ ප්‍රජා නායිකාවන්ගෙන් බහුතරයකට පක්ෂ විසින් නාමයෝජනා ලබාදුන්නේ නම්, මැතිවරණ ප්‍රතිඵල මෙයට වඩා වෙනස් වීමට ඉඩ තිබිණි. එනිසා මෙම අධ්‍යයනයෙන් නිගමනය කළ හැකිවන්නේ, ස්ත්‍රීන්ට දේශපාලන නායකත්ව පුහුණුව හා වෙනත් සහායන් ලබා දීමෙන්, ස්ත්‍රී නියෝජනයේ වර්ධනයට බලපාන බාධකවලින් යම් ප්‍රමාණයක් මැඬගත හැකි වුවත්, අපේක්ෂිත අරමුණු ඒ අයුරින්ම ඉටුකරගැනීම අසීරු බවයි. එයට හේතුව නාමයෝජනා ලබාගැනීමේ බාධකය WPGG ව්‍යාපෘතිය හරහා ක්‍රියාත්මක කළ උපායන් මගින් දිනාගැනීමට අසීරු වූ අතර, එය තවදුරටත් එසේම ඉතිරිව පැවැතීමයි. එසේම, මෙබඳු පුහුණු කිරීම් හා ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම් ආදිය මගින් කෙටි කාලයක් තුළදී ඉක්මන් ධනාත්මක ප්‍රතිඵල ලබාගැනීමද දුෂ්කර බැව් අධ්‍යයනයෙන් හෙළි විය. එහෙයින් දිගුකලක් මුල්බැසගෙන ඇති

කමලා ලියනගේ

සමාජ ප්‍රශ්නයක් ලෙස මෙම ගැටළුව සලකා, ස්ත්‍රීන් සඳහා පංගුවක් නියම කිරීමෙන් පමණක් එයට බලපාන මූලික බාධකය විසඳා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය බැව් නිගමනය කළ හැකිය. එයට සමගාමීව අනෙකුත් අදාළ දැනුවත් කිරීම්, නායකත්ව පුහුණුව ලබාදීම් හා මැතිවරණ අපේක්ෂිකාවන්ට සහයෝගය දැක්වීම් ආදියත් අනිවාර්යෙන්ම ඉටුවිය යුතුය. එම අංශ දෙකේම ගැටලුවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීම සමාන්තරව සිදුවිය යුතුවේ. ලොව විවිධ අත්දැකීම්වලින් පෙනීයන්නේ නාමයෝජනා වලින් පංගුවක් නියම කිරීම එතරම් සාර්ථක ක්‍රමයක් නොවන බවයි. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතනවල නියෝජනයේ පවතින ස්ත්‍රී-පුරුෂ පරතරය පියවීමට නම්, වඩාත් හොඳම ක්‍රමය වන්නේ ස්ත්‍රීන් සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත ආසන වෙන්කිරීමේ ක්‍රමයයි. වත්මන් ආණ්ඩුව පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ පළාත් පාලන ආඥා පනතේ සංශෝධන කෙටුම්පතට මෙවැනි පංගු ක්‍රම විධිවිධානයක් අන්තර්ගත කිරීම වඩාත් කාලෝචිත විය. එහෙත් ඒ සඳහා ආණ්ඩුව විසින් කිසිදු අවධානයක් යොමු නොකරන ලදී. එබඳු තත්වයකදී මෙම ගැටළුව පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන සියලුම පුද්ගලයන් හා සංවිධානවල එකතුවෙන් දැනට වඩා වැඩි බලපෑමක් දේශපාලන යට හා ආණ්ඩුවට එල්ල කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

වගුව: 1

ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තු තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය 1947-2010

වර්ෂය	මුළු මන්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාව	මුළු මන්ත්‍රීවරුන්	මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ප්‍රතිශතය
1947	101	3	3.0%
1952	101	2	2.0%
1956	101	4	4.0%
1960 (මාර්තු)	157	3	1.9%
1960 (ජූලි)	157	3	1.9%
1965	157	6	3.8%
1970	157	6	3.8%
1977	168	11	6.5%
1989	225	13	5.8%
1994	225	12	5.3%
2000	225	9	4.0%
2001	225	10	4.4%
2004	225	13	5.8%
2010	225	13	5.8%

මූලාශ්‍ර: මේම වර්ෂවල මැතිවරණ ප්‍රතිඵල ලේඛන, කොළඹ: මැතිවරණ දෙපාර්තමේන්තුව

වගුව: 2

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: 1993-2008/09

පළාත	1993			1999			2004			2008/09		
	මුළු	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු	ස්ත්‍රීන්	%
බස්නාහිර	104	7	6.7	104	2	1.9	104	6	5.7	104	6	5.7
උතුරු මැද	33	4	12.1	33	1	3.0	34	1	2.9	33	1	3.0
වයඹ	52	3	5.8	52	3	5.8	52	4	7.7	52	3	5.8
ඌව	34	0	0.0	34	1	2.9	34	1	2.9	34	1	2.9
මධ්‍යම	58	1	1.7	58	3	5.1	58	3	5.2	58	5	8.6
දකුණ	55	2	3.6	55	1	1.8	55	1	1.8	55	2	3.6
සබරගමුව	44	1	2.3	44	1	2.3	44	1	2.3	44	1	2.3
උතුර	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
නැගෙනහිර	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	1	2.7
එකතුව	380	18	4.7	380	12	3.2	380	17	4.5	417	20	4.8

මූලාශ්‍ර: මේම වර්ෂවල මැතිවරණ ප්‍රතිඵල ලේඛන, කොළඹ: මැතිවරණ දෙපාර්තමේන්තුව

වගුව: 3

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: 1999-2011

පළාත්	1991			1997			2006			2011*		
	මුළු මන්ත්‍රීන්	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු මන්ත්‍රීන්	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු මන්ත්‍රීන්	ස්ත්‍රීන්	%	මුළු මන්ත්‍රීන්	ස්ත්‍රීන්	%
මහ නගර සභා	201	6	2.9	252	9	3.4	330	10	3.0			
නගර සභා	235	6	2.4	331	9	2.6	379	13	3.4			
ප්‍රාදේශීය සභා	2632	42	1.6	3137	55	1.7	3243	51	1.6	4465	85	1.9
එකතුව	3068	54	1.8	3720	73	1.9	3952	74	1.8			

මූලාශ්‍ර: 1991, 1997 හා 2006 මැතිවරණ ප්‍රතිඵල, කොළඹ: මැතිවරණ දෙපාර්තමේන්තුව.

Kodikara, 22th June, 2012. "Changing Minds: Nominations and Votes for Women" Paper Presented at the Programme on Changing Minds: Nominations and Votes for Women, organized by the Women and Media Collective, Colombo: Cinnamon Grand.

* 2011 මැතිවරණ ප්‍රතිඵල අනුව මහනගර සභා හා නගර සභා වලට තේරුම් ලැබූ ස්ත්‍රී නියෝජක සංඛ්‍යාව ලබාගැනීම දුෂ්කර විය.

වගුව: 4
2011 පළාත් පාලන ආයතනවල ස්ත්‍රී නියෝජනය (ලස්ත්‍රිකික අනුව)

ලස්ත්‍රිකිකය	මුළු පළාත් පාලන නියෝජිතයින්	මුළු නියෝජිතවරුන් සංඛ්‍යාව	ස්ත්‍රී ප්‍රතිශතය %
කොළඹ	295	14	4.74
ගම්පහ	354	11	3.10
කළුතර	235	4	1.70
මහනුවර	338	7	2.10
මාතලේ	155	1	0.64
නුවරඑළිය	140	2	1.42
ගාල්ල	244	2	0.81
මාතර	200	3	1.50
හම්බන්තොට	141	1	0.70
කුරුණෑගල	340	3	0.88
පුත්තලම	161	3	1.86
අනුරාධපුර	203	3	1.47

දැස්වූ ක්ෂය	මුළු පළාත් පාලන නියෝජිතයින්	මුළු නියෝජිතවරුන් සංඛ්‍යාව	ස්ත්‍රී ප්‍රතිශතය %
පොළොන්නරුව	91	1	1.09
රත්නපුර	229	4	1.74
කැගල්ල	195	1	0.51
බදුල්ල	215	5	2.32
මොනරාගල	104	0	0.00
මඩකලපුව	128	4	3.12
අම්පාර	201	4	1.99
ත්‍රිකුණාමලය	118	4	3.38
යාපනය	224	8	3.57
කිලිනොච්චි	38	0	0.00
මන්නාරම	46	0	0.00
වවුනියා	52	1	1.92
මුලතිව්	18	0	0.00
මුලු ගණන	4465	86	1.93

මූලාශ්‍ර: පළාත් පාලන පුහුණු මධ්‍යස්ථානය, නවයාලතැන්න, කටුගස්තොට දකුණු අප්‍රසාරිත් සකසන ලදී.

වගුව: 5
සම්මුඛ සාකච්ඡා වලට බඳුන් වූ ප්‍රතිචාරකයින්

තහතුර/තත්වය	ස්ත්‍රී	පුරුෂ	මුළු සංඛ්‍යාව
පළාත් සභා ඇමති	1	0	1
පළාත් සභා මන්ත්‍රී	3	0	3
නගරාධිපති	0	1	1
උප නගරාධිපති	1	0	1
ප්‍රාදේශීය සභා සභාපති	0	9	9
ප්‍රාදේශීය සභා නියෝජිත	8	18	26
පරාජිත අපේක්ෂක	14	8	22
නාමයෝජනා ප්‍රතිකෂේප වූ	9	2	11
පරිපාලන නිලධාරීන්	2	4	6
ප්‍රජා සංවිධායකයින්	6	5	11
මුළු ප්‍රතිචාරකයින්	44	47	91

වගුව: 6

ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා පැවැත්වූ ප්‍රාදේශීය සභා බලප්‍රදේශ හා ඒවාට සහභාගි වූ ප්‍රචාරකයින්

	ප්‍රාදේශීය සභා බලප්‍රදේශය	සහභාගි වූ ස්ත්‍රීන්	සහභාගි වූ පුරුෂයන්	මුළු සහභාගි වූවන්
මහනුවර	උඩුතුවර	19	04	23
	යටිතුවර	04	22	26
	ගඟවට කෝරළේ	17	02	19
	උඩපළාත	11	07	18
	පූජාපිටිය	12	08	20
	කුණ්ඩසාලේ	13	03	16
	පාතදුම්බර	06	14	20
මාතලේ	මාතලේ	16	05	21

	දුම්රිය	12	07	19
	ගමල්වෙල	13	05	18
	පල්ලේපොල	12	06	18
	උකුවෙල	13	08	21
	රත්තොට	13	11	24
නුවරඑළිය	අඹගමුව	11	12	23
	නුවරඑළිය - පිඳුල	11	09	20
	කොත්මලේ	10	08	18
	හඟුරත්කොන	10	08	18
	හැටන්	11	09	20
	මුළු එකතුව	214	148	362

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Benn, S. I. and Peters, R. S. 1965, *Social Principles and the Democratic State*, London: George Allen and Unwin.

Boutillier, L. 1970, *The Making of Political Women, USA*: Nelson Hall.

Burrell, B.C. 1994, *A Women's Place in the House: Campaigning for Congress in the Feminist Era*, Ann Arbor: University of Michigan Press.

Carrell, M.E. 1974, *Political Women*, Beckenham: Croom Helm.

Center for Women Research (CENWOR), 1994, *Women's Political Empowerment and Decision Making*, Study Series, No. 8, Colombo: CENWOR.

Cranston, Maurice, 1973, *What are Human Rights?* London: The Bodley Head.

Dahlerup, D. 1988, "From a Small to a Large Minority: Women in Scandinavia Politics", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 11 (4), pp.275-298.

De Alwis, Malathi, 1995, *Gender, Political and the "Respective Lady"* in Pradeep Jeganathan and Qadri Ismail (eds) *Unmaking the Nation: The Politics of Identity and History in Modern Sri Lanka*, Colombo: Social Scientists' Association, pp. 137-57.

de Silva, Wimala, 1979, "Political Participation and Decision Making" in *Status of Women: Sri Lanka*, Colombo: University of Colombo.

de Silva, Wimala, 1985, "Women and Decision Making During the UN Decade for Women" in *UN Decade for Women: progress and Achievements of Women in Sri Lanka*, Colombo: CENWOR.

de Silva, Wimala, 1995, *Political Participation of Women in Sri Lanka: 1985-1995*, in *Facts of change*, Colombo: LENWOR.

Garner, J.W. 1964, *Political Science and Government*, London; MacMillan.

Johari, J. C. 1999, *Principles of Modern Political Science*, New Delhi: Sterling Publications.

Kamalawathie, I.M. 1987, "Women in Parliamentary Politics", in Sirima Kiribamune and Vidyamali Samarasinghe, (eds.) *Women at the Cross Roads*, Sri Lanka, Kandy: International Center for Ethnic Studies, pp.

Kiribamune, Sirima, (ed.) 1998, *Women and Politics in Sri Lanka: A Comparative Perspective*, Sri Lanka, Kandy: International Center for Ethnic Studies.

Kiribamune, Sirima, 1994, "Women in Local Government Politics in Sri Lanka", in *Women Claim Their Rights in Local Politics*, Bangkok: Freidrich Ebert Stiftung, pp. 81-115

Kohn, W. 1980; *Women in National Legislatures*, New York: Praeger.

Kodikara, Chulani, 2009, *The Struggle for Equal Political Representation of Women in Sri Lanka*, A Stock Taking Report for the Ministry of Child Development and Women's Empowerment and the United Nations Development Programme, Colombo: Ministry of Child Development and Women's Empowerment and UNDP.

Laski, Harold, 1951, *A Grammer of Politics*, London, George Allen & Unwin.

Leitan, Tressie 2000, "Women in Political Participation and Decision Making" in *Post Beijing Reflections: Women in Sri Lanka - 1995-2000*, Colombo: CENWOR: pp. 116-127.

Leitan, Tressie and Gunasekera, Swinitha, 1998, *Women in Rural Politics: A Study on Women's Participation in Politics in Selected Rural Areas in Sri Lanka*, unpublished research report, Colombo: Social Scientists' Association.

Leitan, Tressies, 1979, *Local Governmnet and Decentralized Administration in Sri Lanka*, Colombo: Lake House.

Liyanage, Kamala 2005, "Women in Local Self-government in Sri Lanka: Problems, Dilemmas and Challenges, in *Excluding Women*, (eds.) Morina Perera and Rasika Chandrasekera, Colombo: Social Scientists' Association, pp. 123-144.

Liyanage, Kamala, 1992, *Women in National Politics: A Comparative Study between Japan and Sri Lanka*, paper presented at the National Convention on Women's Studies, Colombo: CENWOR.

Liyanage, Kamala, 1998, *Sri Lanka Desapalanaya thula Kantha Sahabhagitwaya* (Sinhala), Colombo: Fedrich Ebert Stiftung.

Liyanage, Kamala, 1999, "Women in Political Parties: Sri Lankan Experience", in Sirima Kiribamune (eds.) *Women and Politics in Sri Lanka*, Sri Lanka, Kandy: International Center for Ethnic Studies, pp. 101-142.

ශ්‍රී ලාංකික පළාත් පාලන ආයතන තුළ ස්ත්‍රී නියෝජනය: අභියෝග හා අපේක්ෂා

Liyanage, Kamala, 2004, Capacity Building to Improve Participation of Women in Local Governance: A Comparative Study, paper presented at the Ninth national Convention on Women's Studies, Colombo: CENWOR.

Mettananda, T. 1981, "Votes for Women 1923-1931", in Universal Franchise 1931-1981: The Sri Lankan Experience, Colombo: Department of Information.

Moser, Caroline, O.N. 1993, Gender Planning and Development: Theory Practice and Training, London: Routledge.

Norris, P. 1987, Politics of Sexual Equality: The Comparative Position of Women in Western Democracies, Colorado: Boulder.

Panandiker, Pai, V. A. 2000, Problems of Governance in South Asia, New Delhi: Konrak Publishers.

Phillips, Anne, 1995, The Politics of Presence, Oxford, Clarendon Press.

Samarasinghe, Vidyamali, July 2000, Subverting Patriarchy? Leadership and Participation of Women in Politics in South Asia, Ethnic Studies Report, Vol xviii, No 2, pp. 19-36.

Sawer, Marian, 2000 (Aug 1-5), Representation of Women: Questions of Accountability, paper presented for IPSA Conference, Quebec.

Skjelsback, Inger and Smith, Don 2001, Gender, Peace and Conflict, London: Sage Publications.

Thambiah, Yesmin, (ed.) 2004, Women and Governance in South Asia: Re-imagining the State, Colombo: International Centre for Ethnic Studies.

Thiruchandran, S. 1997, The Politics of Gender and Women's Agency in Post Colonial Sri Lanka, Colombo: Women's Education and Research Center.

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන හා නියෝජන ක්‍රමය පිළිබඳ වැඩි විස්තර සඳහා Kanesalingam, V. 1971, A Hundred years of Local Government in Ceylon 1865-1965, Colombo: Modern Plastic Works.

Young, Kate 1993, Planning Development with Women: Making a World of Difference, London: Macmillan.

ළමා සංවර්ධන හා කාන්තා අභිවෘද්ධි අමාත්‍යාංශය සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන, (දිනය සඳහන් නොවේ), කාන්තාවන් පිළිබඳ ජාතික යාන්ත්‍රණය සඳහා බහුවාර්ෂික සැලැස්මක්, කොළඹ.

